ALOJZY KRZYSZTOF GLEIC

GLOSSARJUSZ OKULTYZMU

Z PRZEDMOWĄ

JÓZEFA ŚWITKOWSKIEGO

BIBLJOTEKA »LOTOSU« Nr 3

ALOJZY KRZYSZTOF GLEIC

GLOSSARJUSZ OKULTYZMU

Z PRZEDMOWĄ

JÓZEFA ŚWITKOWSKIEGO

KRAKÓW 1936

NAKŁADEM MIESIĘCZNIKA »LOTOS«

Drukarnia P. Mitręgi w Cieszynie.

PRZEDMOWA.

Glossarjuszem nazwał skromnie autor ten pierwszy zaczątek, który kiedyś w przyszłości w dalszych wydaniach ma się stać polską encyklopedją okultyzmu. Jako książka niewielka, przystępna w cenie dla każdego, musi z natury rzeczy dawać objaśnienia krótkie, ogólnie zrozumiałe, musi również zasób nazw i słów objaśnianych ograniczać do najczęściej spotykanych.

Z tego też stanowiska zechce Czytelnik osądzać treść Glossarjusza. Nie jest to jeszcze encyklopedja, któraby na każde pytanie dawała odpowiedź; nie jest to nawet jeszcze projekt encyklopedji; jest tylko pierwszą w Polsce próbą dania każdemu, zajmującemu się literaturą okultystyczną, książeczki, w której mógłby znaleźć objaśnienia przynajmniej pewnej części nazw, terminów technicznych i nazwisk wybitniejszych, spotykanych w tej literaturze.

Odpowiednio do tego ciasnego założenia ograniczona jest też w Glossarjuszu liczba dziedzin okultyzmu, które mogły być w książce uwzględnione. Znajdzie w niej zatem Czytelnik wyjaśnienia najpotrzebniejsze z parapsychologji (metapsychiki), alchemji, astrologji, magji, teozofji, masonerji, różokrzyżowstwa, mistyki indyjskiej i chrześcijańskiej, wróżbiarstwa, filozofji wschodniej i odłamów najbliżej związanych z właśnie wymienionymi. Wiele dziedzin bardziej odległych musiało pozostać bez uwzględnienia w Glossarjuszu, aby jego rozmiarów nie powiększać, ani nie ograniczać treści, przeznaczonej na objaśnienie terminów najczęściej przytaczanych.

Oddając tę książeczkę w ręce Czytelników, liczymy się z tem, że zapewne już wkrótce — może nawet w ciągu roku — okaże się potrzeba uzupełnienia jej dodatkiem, zawierającym dalszy szereg objaśnień nazw i terminów. Aby zaś taki osobny dodatek zawierał rzeczywiście to, co ma być jego celem, powinno Wydawnictwo mieć styczność z kołami Czytelników Glossarjusza, np. we formie krótkich korespondencyj z Ich strony, zawierających przytoczenie nazw względnie terminów technicznych, których wyjaśnienie byłoby im pożądane. Każda nazwa, o którą co najmniej trzech Czytelników zapyta, zostanie umieszczona w „Dodatku“ i opatrzona zwięzłem objaśnieniem.

W ten sposób materjał Glossarjusza powiększy się „Dodatkami“ i rozrośnie aż do objętości, która w nowym nakładzie pojawi się już jako „Pierwsza Polska Encyklopedja Okultyzmu“.

Lwów, w listopadzie 1935 r.

Józef Świtkowski.

Oddając niniejszą pracę w ręce łaskawych Czytelników, poczuwam się do obowiązku wyjaśnienia celu i charakteru tego dziełka. Bodźcem ku wydaniu „Glossarjusza okultyzmu“ była odczuwana u nas niewątpliwie potrzeba — wobec wzrastającego zainteresowania zagadnieniami metapsychologji i różnych kierunków ezoterycznych — podręcznika, który umożliwiałby zrozumienie rozmaitych określeń i terminów, używanych w ezoteryźmie.

W pracy niniejszej starałem się również uwzględnić w sposób treściwy biografje możliwie największej liczby „okultystów“ wszystkich czasów, a przedewszystkiem ezoteryków polskich. Fragmentaryczny zaś charakter tej galerji naszych ezoteryków usprawiedliwia poniekąd brak potrzebnych informacyj, o które za pośrednictwem Wydawnictwa „Lotosu“ zwracałem się, często bezskutecznie, do poszczególnych osób.

Niech mi wolno będzie na tem miejscu złożyć serdeczne podziękowanie panu prof. Świtkowskiemu za przejrzenie i uzupełnienie manuskryptu cennemi uwagami i dopełnieniami.

Autor.

A

Objaśnienie skrótów: Skróty, podane w nawiasach za nazwami i określeniami obcemi, oznaczają język, z którego dana nazwa czy wyrażenie pochodzi. I tak: łac. oznacza język łaciński, gr. — grecki, nł. — neołaciński, sans. — sanskryt, hebr. — hebrajski, ang. — angielski, fr. — francuski, wł. — włoski, mong. — mongolski, syr. — syryjski.

Abalachius, astrolog, żyjący według Junctinusa około 560 r. po Chr. Napisał: Introductorum in Astronomian. Venet. Sessa 1506.

Abano Piotr de, urodził się w 1250 r. w Abano koło Padwy. Studjował w Paryżu medycynę i filozofję i uzyskał na obydwu fakultetach doktoraty. Później przebywał w Konstantynopolu, gdzie studjował okultystów aleksandryjskich i bizantyńskich. Osiadł w końcu jako lekarz w Padwie, piastując tamże stanowisko pierwszego profesora medycyny.

Absolut (łac.), w terminologji ezoterycznej określenie Istoty Bożej, manifestującej się w stworzeniu.

Achamot (hebr.), u gnostyków stwarzająca światy Mądrość, wypromieniowana przez Absolut.

Achromatopsja (gr.), widzenie wszelkich barw w jednym, szarym kolorze.

Aczarja (sans.), nauczyciel, mistrz.

Adam Kadmon (hebr.), pierwowzór człowieka, ludzkości. Człowiek „niebieski" z czasu przed grzechem pierworodnym. W Kabale Adam Kadmon oznacza objawiony Logos.

Adept (łac.), wtajemniczony, który w drodze ewolucji daleko przewyższył poziom duchowy ogółu ludzi, oraz poznał tajemnice ducha i przyrody.

Adi (sans.), u teozofów oznacza pierwszy świat (plan, regjon): boski.

Afektoterapja (łac.), leczenie przy pomocy uczuciowo-nerwowych wstrząśnień.

Agni (sans.), według starożytnej nauki okultystycznej Ogień utajony we wszechrzeczy, Ogień pierwiastkowy i niewidzialny, którego dym, płomień i światło są li tylko zewnętrznem objawieniem. Tę starą doktrynę Ognia-Pierwiastka, napełniającą i rozświetlającą wieszczą poezję Wed, sformułował później największy filozof grecki szkoły jońskiej Heraklit z Efezu. Heraklit widział w ogniu praprzyczynę widzialnego świata: „Ogień jest żywiołem odradzającym i z jego to przeobrażeń, czy rozrzedza się czy zgęszcza, rodzą się wszystkie

rzeczy. Zgęszczony ogień staje się parą. Ta para, tężejąc — staje się wodą; woda na skutek nowego stężenia staje się ziemią." Oto, co Haraklit zwie ruchem zgóry do dołu. Naodwrót: ziemia rozrzedzając się, zamienia się w wodę, z której skutkiem parowania, odbywającego się na jej powierzchni, powstaje nieomal wszystko inne. I to jest ruch z dołu w górę. Zaznaczmy jeszcze, że Ogień jest pierwiarstkiem nietylko ożywiającym, ale i niszczącym. Wszechświat przez ogień powstał i ogień go rozłoży.

Agnostycyzm (gr.), pogląd filozoficzny, przyjmujący za podstawę niemożność uzasadnienia istnienia Boga.

Agrippa Korneljusz von Nettesheim (ur. w 1486 w Kolonji, zm. w 1535 w Grenobli), filozof, okultysta. Wielkie jego dzieło: Philosophia Occulta. Pod koniec życia napisał: De vanitate scientiarum.

Ahamkara (sans.), wszelka skłonność do życia w jakiejkolwiek formie.

Aideizm (gr.), stan snu hipnotycznego, w którym funkcje myślenia ustają a panuje zupełny wypoczynek wszystkich funkcyj życia zwierzęcego. Gra rolę w terapji hipnotycznej (mózg jest zupełnie bezczynny, ośrodki zaś automatyczne zachowują swą czynność).

Ain Soph (hebr.), bezkresne, nieogarnione bóstwo. Starożytni mędrcy hebrajscy w swoich spekulacjach religijno metafizycznych uważali Ain Soph za Jedyny Pierwiastek, abstrakcję równoznaczną z Parabrahmanem. U nowszych kabalistów pierwiastek ten staje się już „Bogiem Najwyższym", poza którym nic więcej nie istnieje. Kabaliści chaldejscy uważali Ain Soph za coś, co istnieje „bez kształtu i właściwości, a daje się porównać tylko samo z sobą".

Akkadyjczycy, czwarty szczep w ewolucji atlantyckiej. Skolonizowali tereny dzisiejszego morza Śródziemnego. Potomkami ich mają być Fenicjanie.

Akasza (sans.), pramaterja najsubtelniejsza, także klisze, na których utrwalone są poza granicami czasu i przestrzeni wszystkie zdarzenia wszechświata i z których jasnowidz może czerpać swoje wiadomości.

Aksakow Aleksander (1832—1903), rosyjski radca stanu, jeden z wielkich pionierów metapsychiki. Badał zjawiska okultyzmu, eksperymentował z wszystkiemi medjami w Europie. Ogłosił wielkie dzieło p. t. „Animizm i spirytyzm" i założył 1874 w Lipsku miesięcznik „Psychische Studien", które później zmieniło tytuł na „Zeitschrift für Parapsychologie", a w r. 1934 przestało wychodzić z powodu braku poparcia.

Aksara (sans.), niezniszczalna wszechwiedza; intuicja.

Albertus Magnus, ur. 1193 w Lauingen, zm. 1280 w Kolonji. Mnich dominikański, później biskup w Regensburgu. Z powodu swej wszechstronnej wiedzy nazwany „Doktorem wszech nauk" (Doctor Universalis). Zajmował się badaniem przyrody, fizyką i alchemją, oraz budownictwem i botaniką. Pozostawił 22 rozpraw, z których najciekawszemi są „De vegetabilibus et plantis libri VII" (zielnik) i „De

rebus metallicis et mineralibus“ (o metalach i minerałach). Albertus uchodził u współczesnych za wtajemniczonego i sam uważał się za adepta.

Alchemja (arab.), Ul-Khemi oznacza dosłownie chemję przyrody. Ul-Khemi lub Al-Kimia jest zarabizowanem słowem, zapożyczonem z greckiego: chemeia, od chymos — „sok“ wyciągnięty z rośliny. Alchemja usiłuje wykazać praktyczne zastosowanie subtelniejszych sił przyrody i rozmaitych własności materji. Alchemik szuka pierwotnej zasady („summum materiae“), „kamienia mądrości“, pramacierzy wszystkich pierwiastków. Celem ukrycia swoich badań przed niepowołanymi, posługują się alchemicy swoistym, zawiłym stylem obrazowym. Alchemję można studjować w trzech kierunkach: kosmicznym, ludzkim i ziemskim. Określeniami tych trzech kierunków są Sulphur, Mercurius, Sal. Rozmaici autorzy wyliczają trzy, siedem, dziesięć i dwanaście działań w alchemji, których ostatecznym celem jest transmutacja (przemiana) nieszlachetnych metali w złoto. Niewielu atoli wie, co właściwie należy rozumieć pod tem „złotem“.

Do Europy przedostała się alchemja za pośrednictwem uczonego i filozofa arabskiego Gebera w VIII wieku po Chr. Na długo przedtem była już rozpowszechniona w Chinach i Egipcie. Liczne papyrusy i pozostałe dokumenty, zwane hermetycznemi, świadczą o zajmowaniu się alchemją przez kapłanów i królów.

W Polsce znanym alchemikiem był Michał Sędziwój, uczeń Swetonjusza. Częstym gościem w jego pracowni bywał król Zygmunt III.

Aleksandryjska szkoła, słynąca przez długi czas w Aleksandrji (Egipt), siedzibie wielu uczonych i filozofów. Aleksandrja sławną była z bibljoteki, założonej przez Ptolomeusza Sotera (zm. w r. 282 po Chr.), obejmującej według Aulusa Gelliusa około 700.000 manuskryptów. Istniało tu również „Muzeum“ — pierwsza w naszem słowa znaczeniu akademja umiejętności i sztuk pięknych. Tu była również siedziba uczonych tej miary jak Euklides, ojciec naukowej geometrji, Apollonjusz z Pergi, autor słynnego dzieła o stożkach ściętych i arytmetyk, Nikomachos, Hierophil, Erasistratos i in.

O wiele większą sławę zdobyła jednak Aleksandrja dzięki eklektycznej czyli nowo-platońskiej szkole, utworzonej w r. 173 po Chr. przez Ammonjusza Sakkasa. Wyszły z niej takie osobistości historyczne jak Orygines, Plotyn, żyd Filon, Jamblichus, Porfirjusz, Klemens Aleksandryjski, mądra Hypatja. Tu również wzięła swój początek znakomita szkoła gnostyków.

Alektromancja (gr.), wróżenie na podstawie trafu np. z liter, wskazywanych przez ptaka, wyjadającego ułożone odpowiednio ziarnka.

Altruizm (łac., od słowa „alter“ — drugi). Przymiot człowieka, będący przeciwieństwem egoizmu. Czynności lub przedsięwzięcia, podejmowane dla dobra drugich bez oglądania się na własny interes lub korzyść.

Amnezja (gr.), zapomnienie o doznanych we śnie wrażeniach lub sugestjach (w śnie hipnotycznym, w transie medjalnym).

Anachoreta (gr.), pustelnik, samotnik pogrążony w kontemplację.

Anagami (sans.), u buddystów „niewcielający się nadal“, trzeci stopień wtajemniczenia.

Analgezja (gr.), niewrażliwość na ból, przyczem może być zachowane czucie dotknięć.

Analogja (gr.), podobieństwo; wnioskowanie na podstawie podobieństwa jest jedną z zasad metodyki ezoterycznej.

Anamneza (gr.), zdolność przypominania sobie wrażeń minionych.

Ananda (sans.), błogość, stan szczęśliwości. Imię jednego z uczniów Gotamy Buddy.

Andreae Walentyn (1586—1654), teolog protestancki, wsławił się głównie wydaniem w r. 1614 dzieła o Różokrzyżowcach p. t. „Fama Fraternitatis Rosae Crucis“.

Androgyne (gr.), istota obopłciowa; w teozofji „Adam Kadmon“.

Anestezja (gr.), nieczułość na dotyk, ból, ciepło i zimno.

Animizm (łac.), pogląd metapsychiczny, uznający jedynie duszę ludzi żyjących, a naogół odrzucający wpływ ludzi zmarłych na objawy medjalne.

Antropocentryzm (gr. łac.), pogląd, uznający człowieka za główny cel, dla którego istnieje wszechświat.

Antropoflux (gr. łac.), fluid promieniujący z naszego ciała, nazwany tak przez prof. Müllera z Zurychu.

Antropomorfizm (gr.), przedstawianie Boga lub bóstw w postaci ludzkiej lub z właściwościami ludzkiemi; podobnież przypisywanie zwierzętom ludzkich myśli i uczuć.

Antropozofja (gr.), odłam wiedzy duchowej kierunku Dra Rudolfa Steinera, nawiązujący do tradycyj chrześcijańskich, w przeciwieństwie do „teozofji“ H. P. Bławatskiej i A. Besant, uwzględniającej także pierwiastki buddyjskie.

Anupadaka (sans.), u teozofów oznacza drugi z rzędu świat (plan, regjon): monadyczny.

Apantomancja (gr.), wróżenie ze wszystkiego, z kart, zwierciadeł lub t. p.

Aport (łac.), objaw na seansach medjalnych, polegający na zjawianiu się przedmiotów, przynoszonych czasem ze znacznej odległości, przez mury i drzwi zamknięte, nieraz także wysuwających się z ciała medjum.

Arcanum, arkan (łac.), tajemnica konieczna celem poznania określonej grupy rzeczy, praw lub zasad. Arcanum można wypowiedzieć, zapisać w zwyczajnym języku lub symbolicznie.

Arcanum Magnum, „Wielki Arkan“, tajemnica maksymalnej siły człowieka; łączność metafizycznego aksjomatu, „wiru“ astralnego (tourbillon) i fizycznego sposobu (metody).

Arhat (sans.), u buddystów „dostojny"; czwarty i ostatni stopień wtajemniczenia. Patrz: Paramahamsa.

Arytmomantyka (gr.), przepowiadanie przyszłości na podstawie kabalistycznego znaczenia danych liczb.

Arundale Jerzy Sidney dr., ur. w 1878 r., wybitny działacz teozoficzny, od roku 1934 prezes Wszechświatowego Tow. Teozoficznego. Do Tow. Teozoficznego wstąpił w 17-tym roku życia, a spotkawszy w 1902 r. Annie Besant i ulegając urokowi jej płomiennego słowa, poszedł za jej wezwaniem, stał się jednym z jej najwierniejszych pomocników i najenergiczniejszych pracowników w Tow. Teozoficznem. Wyjechawszy do Indyj, wziął czynny udział przy zorganizowaniu ośrodka kultury induskiej „Central Hindu College" w Benaresie. Zostaje profesorem historji a wkrótce kierownikiem tej instytucji aż do roku 1913. Wraz z Annie Besant brał udział w kampanji o autonomję Indyj, przez co naraził się na internowanie przez władze angielskie. Po odzyskaniu wolności współdziałał w zapoczątkowaniu wielkiego ruchu wychowania narodowego, zakładając wraz z Rabindranath'em Tagore hinduski Uniwersytet Narodowy w Madras. Będąc przez jakiś czas ministrem oświaty w księstwie Holkar, utworzył tam t. zw. „Dom Wielkości", w którym zgromadził portrety wielkich ludzi wszystkich krajów i narodowości, chcąc rozbudzić w młodzieży cześć dla wszystkich wielkości. Wyjechawszy do Australji, został prezesem Towarzystwa Teozoficznego i zbudował w Sydney teozoficzną radjową stację nadawczą na całą półkulę, zapoczątkował wielki ruch patrjotyczno-obywatelski i założył ligę p. n. „Wszystko dla Australji", która w krótkim czasie zdobyła 100.000 członków. W latach 1927 i 1931 objechał Europę i Amerykę z odczytami o prawdziwym patrjotyźmie, obowiązkach obywatelskich i służbie społecznej. Całe jego życie i działalność jest realizowaniem w czynie zasad teozofji. Z pism: „Myśli o — U stóp Mistrza", „Nirwana", „Góra Everest", „Ty", „Życzliwość i wolność".

Arupa (sans.), istnienie bez form; łączna nazwa trzech światów najwyższych.

Ascedent (łac.), w astrologji pierwszy, narożny dom horoskopu, najważniejszy odcinek całego horoskopu. Określa zasadniczo osobistość, podaje budowę ciała, wygląd zewnętrzny, stan zdrowotny, charakter i duchową wartość człowieka. Ascendent stanowi podstawę do określenia całego losu urodzonego.

Asceza (gr.), wstrzemięźliwość cielesna i uczuciowa. Umartwianie zmysłów celem osiągnięcia wyzwolenia ducha z pod przewagi ciała.

Aspekty (łac. od słowa „aspicere" — spoglądać), pozycje i długości kątowe, pod jakiemi oświetlają się w horoskopie planety. Najważniejsze aspekty: konjunkcja (0°), sekstyl (60°), kwadrat (90°), trygon (120°) i opozycja (180°).

Astral (łac.), świat astralny. Okultyzm uznaje zasadniczo istnienie trzech światów: świata duchowego, świata astralnego i świata fizycznego.

Dla świata astralnego substancją jest uczucie, żądza. Astral wyraża się kształtami i barwami; znajduje się w ruchu nieustannym. Pełen jest różnych istot, po części świadomych, po części nieświadomych. Ciała astralne ludzi i zwierząt tworzą się z zespolenia cząstek astralu (zob. Astrosom).

Świat astralny w kabalistyce oznaczany jest symbolem ∞. Eliphas Levi nazywa świat astralny „wielkim wężem".

Astralistyka (łac.), znajomość podań mitologicznych, ich zależności od wpływu gwiazdozbiorów; próba wyjaśniania tą drogą ruchów religijnych.

Astralne klisze, odbite z akaszy, są zmąconym obrazem faktów i zjawisk fizycznych lub astralnych, oglądanym przez jasnowidzów.

Astroidea (gr.), po polsku: „myślak", myśl człowieka obciążona uczuciem i uformowana w astralu. Astroidee, wytwarzane przez człowieka lub przez inne stworzenie, mogą być spostrzegane przez jasnowidzów.

Astrofizyka (gr.), nauka o budowie i naturze ciał niebieskich.

Astrolabium (łac.), przyrząd do oznaczania położenia gwiazd względem ekliptyki.

Astrologja (gr.), nauka o stosunku zachodzącym pomiędzy przeznaczeniem narodów i osobników a ruchami wszechświata, zaznaczonymi przez położenie gwiazd. Jedna z najobszerniejszych dyscyplin okultyzmu, pozostająca do astronomji w takim stosunku, jak psychologja do fizjologji.

W zakres astrologji wchodzą najważniejsze działy: astrologja światowa (mundan), zajmująca się obliczaniem i badaniem aspektów, układem nieba i wzajemnym wpływem ciał niebieskich szczególnie w odniesieniu do naszej ziemi; astrologja wieszcza (iudicaria) zajmująca się statystyką wypadków w danej konstelacji i wpływem astralu na losy człowieka; astrologja polityczna, zajmująca się badaniem i przepowiadaniem losów narodów i państw; astrologja meteorologiczna, zajmująca się badaniem i przepowiadaniem zmian atmosferycznych na podstawie obliczeń aspektów; astrologja medyczna, zajmująca się leczeniem chorób przy pomocy ziół i wód, a w szczególności w sposób naturalny siłą magnetyczno-elektryczną lub światłem; astrologja herbalna, zajmująca się badaniem ziół pozostających pod szczególnym wpływem sił astralnych, oraz zastosowaniem ich w lecznictwie; astrologja magiczna, do szczególnych badań i eksperymentów okultystycznych; astrologja fizyczna i alchemiczna, zajmująca się badaniem wpływów sił magnetyczno-elektrycznych, promieni i działania światła i barw ciał niebieskich oraz przeróżnych badań i działań chemicznych; astrologja rolnicza, zajmująca się badaniem i przepowiadaniem najodpowiedniejszego czasu do pewnych czynności gospodarskich.

Astrosom (gr.), organizm astralny każdego zwierzęcia i człowieka. Jest to sobowtór, tworzący formę indywidualną osobnika, ukształtowany

według jego duszy. Ponieważ astrosom jest pośrednikiem między planem mentalnym a fizycznym, odnajdujemy w nim odzwierciedlenie elementów tych dwóch planów. Funkcjami astrosomu są myśli konkretne (wyobrażenia), nastroje psychiczne, uczucia, żądze i fantazja. Funkcje te objawiają się w astrosomie rozbłyśnięciem odpowiednich barw (aura astralna). Po śmierci człowieka lub zwierzęcia astrosom jego podlega po pewnym czasie stopniowemu rozkładowi. Podczas snu, kiedy duch nie korzysta z jego usług, astrosom wyłania się częściowo z ciała; w stanie letargu, katalepsji, snu medjalnego wyłania się prawie całkowicie; wtedy może materjalizować się widocznie i przenosić się na znaczne przestrzenie. Wyłanianie astrosomu z ciała może powstać podczas silnego przerażenia, wzburzenia, zachwytu, może być również wywołane silną wolą (fakirzy). Zmaterjalizowany a zraniony astrosom może wywołać ranę na swem ciele fizycznem (t. zw. „reperkusja").

Astrozofja (gr.), wiedza płynąca ze znajomości wpływu gwiazd i planet na ziemię.

Atlanci, ludzkość 4-tej rasy o zasadniczo czerwonej barwie, zamieszkiwała kontynent atlancki i przechodziła na nim ewolucję w ciągu długich tysięcy lat. Resztkami tej rasy są dzisiejsze ludy żółte (Mongoli, Chińczycy, Japończycy) i czerwone (czerwoni Indjanie Ameryki).

Atlantyda, ląd 4-tej rasy. Rozciągał się na dzisiejszym Oceanie Atlantyckim. Ginąć miał w kolejnych 4 potopach w latach od 800.000 do 9564 przed naszą erą.

Atma, także **Nirwana** (sans.), w teozofji oznacza trzeci świat (region): duchowy.

Aum (sans.), święta zgłoska, oznaczająca we wtajemniczeniu bramińskiem: Bóg Najwyższy, Bóg-Duch.

Aura (łac.), eteryczna emanacja organizmu żywego (aura zdrowotna); podobnież istnieje aura astralna, aura myślowa (mentalna) i aura przyczynowa (kauzalna).

Automatyzm psychologiczny, czynności ciała lub myśli, często powtarzane, a odbywające się następnie już bez udziału świadomości.

Autoskopja (gr.), stan jasnowidzenia, w którym medjum wyczuwa stan swego organizmu nieraz z dokładnością, niedostępną dla lekarzy; widzi ozdrowienie, chorobę, a nieraz śmierć.

Avidja (sans.), dosłownie: niewiedza, świat ziemski, plan fizyczny.

Asana (sans.), trzeci szczebel Jogi. Układ ciała przy ćwiczeniach w Hathajodze, sposób odnoszenia się do ciała w Radżajodze.

Azrael (hebr.), u kablistów: Anioł śmierci.

B

Bacon Roger, ur. w r. 1214 w Ilchester, um. w r. 1294 w Oksfordzie, pochodził ze zubożałej rodziny szlacheckiej. Po ukończeniu niższego kursu nauk, t. zw. trivium w Oksfordzie, studjował w Paryżu, gdzie uzyskał doktorat teologji. Później wykładał w Oksfordzie matematykę, mechanikę, optykę, astronomję i chemję oraz języki grecki, hebrajski i arabski. W dziele p. t. „Opus majus" (Londyn 1733, Wenecja 1750) podaje naukę i zasady astrologji.

Bakiet (franc.: baquett), magnetyczny przyrząd wynaleziony przez Mesmera do celów leczniczych. Składał się z butelek wody magnetyzowanej, umieszczonych w kadzi napełnionej szkłem i żelazem, z której wystawały pręty metalowe, połączone butelkami wewnątrz. Chorzy siadali wokoło bakietu, trzymając w rękach końce prętów i w ten sposób nabierali w siebie magnetyzm; nieraz także wpadali w sen aż do somnambulizmu.

Baphomet, symbol potęgi złej, bałwan, wyobrażany w kształcie kozła z piersiami kobiecemi, czczony rzekomo przez Templarjuszy.

Barret Wiliam Sir, ur. 1844, um. w r. 1925, inicjator i jeden z założycieli królewskiego Tow. Badań Psychicznych w Londynie, profesor fizyki eksperymentalnej w Kolegjum Królewskiem w Dublinie, członek Akademji Królewskiej w Londynie, współpracownik sławnych uczonych Faradaya i Dyndalla. Barret nie wahał się uznać już w 1876 roku w Glasgowie realności objawów somnambulizmu, przenoszenia myśli i fenomenów spirytyzmu.

Basilius Valentinus, tajemniczy alchemik, o którym brak jednakowoż bliższych danych. Żył na początku XV wieku jako mnich w klasztorze bendeyktyńskim w Erfurcie. Pierwsze wydanie jego dzieł pojawiło się w latach 1599—1604. Najważniejsze z nich: Wóz triumfalny Antymona, O wielkim kamieniu starożytnych mędrców, Ostatni testament.

Belomancja (gr.), wróżenie ze strzał u Chaldejczyków. Potrząsano w kołczanie siedem strzał opatrzonych znakami pisarskiemi i wróżono z pierwszej, która upadła na ziemię; albo też strzelano z łuku w różnych kierunkach, a następnie ze sposobu opadania strzał oraz odległości wyciągano wnioski na przyszłość.

Bernard (Biernat) z Krakowa, „Wyzwolonych nauk Mistrz y Philosophiey Doktor", astrolog magistratu krakowskiego, wydawał kalendarze astrologiczne w języku polskim i niemieckim, drukowane we Wrocławiu. Umarł w r. 1613.

Besant Annie, dr., z domu Wood, znana działaczka społeczna Anglji, następnie na polu teozofji i w walce o autonomję Indyj. Urodziła się w r. 1847 w Londynie w rodzinie napoły irlandzkiej. Posiadała umysł niesłychanie ruchliwy i wszechstronny oraz silną wolę, wyszkoloną trudnościami życia rodzinnego i ciężką walką o byt. W r. 1889 spotyka się z H. P. Bławatską, zostaje entuzjastycznym członkiem Towarzystwa Teozoficznego, a z biegiem lat jego przewódczynią i długo-

letnią prezeską. Jej przedewszystkiem zawdzięcza Tow. Teozoficzne spopularyzowanie zasad teozofji, zawartych w „Doktrynie Tajemnej“ Bławatskiej oraz w księgach świętych różnych religij. Obok C. W. Leadbeatera była najbardziej uzdolnionym badaczem w dziedzinie metodycznie stosowanego jasnowidzenia, którego używała m. i. do badań nad chemją oraz nad zamierzchłą przeszłością świata. Zasady teozofji realizowała praktycznie w swojem życiu. Niezmordowana organizatorka, mówczyni i autorka licznych dzieł z zakresu teozofji. Bibljografja jej dzieł zawiera ni mniej ni więcej jak 326 pozycyj. Zmarła w r. 1933 w siedzibie kwatery głównej Tow. Teozoficznego w Madras w Indjach.

Bhagawadgita, „Pieśń Wzniosła“. Zamknięty w sobie, filozoficzno-teologiczny ustęp olbrzymiego eposu indyjskiego Mahabharata. Jedno z najwznioślejszych dzieł hinduizmu, uważane za Biblję hinduską.

Biegunowy ląd, pierwszy ląd, który (według źródeł ezoterycznych Wschodu) wyłonił się na biegunie północnym. W antropogenezie okultystycznej uważany jest za teren rozwoju pierwszej rasy głównej (astralnej).

Bielawski Maciej, astrolog żyjący w XVII w. „Nauk y Philosophiey w Sławney Akademiey Krakowskiey Doktor y Professor“. Autor prac astrologicznych.

Bilokacja (łac.), jednoczesne znajdowanie się jednej i tej samej osoby w dwóch miejscach; rozdwojenie, wydzielenie sobowtóra. Zdarza się u niektórych ludzi we śnie, także u świętych. Może być dokonywane przez ludzi wtajemniczonych w ezoteryczne nauki w każdej chwili, w zależności od ich woli. Niektóre narkotyki mają dopomagać do wydzielania sobowtóra, podobnie sen zwykły, sen magnetyczny i transowy, także wielki wstrząs uczuciowy (niebezpieczeństwo).

Biner (binah, hebr.), połączenie dwóch biegunowo przeciwnych pojęć. Binah stanowi podstawę tworzenia się i rozgraniczenia w naszym umyśle wszelkich pojęć i idej, będących najprostszym wyrazem naszych władz myślenia, opartym na przeciwstawności dwóch pojęć, np. duch — materja, dobro — zło, światło — mrok.

Biometr (gr), przyrząd stwierdzający istnienie emanacyj ciał żywych, wynaleziony przez dra Baraduca i Joire‘a, a polegający na wychyleniach lekkiej wskazówki, umieszczonej na osi pionowej.

Bławatska Helena Piotrówna, ur. w r. 1831 w Jekaterynosławiu jako hrabianka Hahn-Rottenstern, wyszła zamąż w 1848 r. za generała Bławatskiego, z którym rozeszła się po trzyletniem pożyciu małżeńskiem. Przez szereg lat podróżowała po Egipcie, Meksyku, Tybecie i Indjach, gdzie zetknęła się z mahatmami, którzy wtajemniczyli ją w pradawną wiedzę ezoteryczną. Po siedmioletnim pobycie w Indjach wyjechała do Ameryki, zakładając wespół z pułkownikiem Olcottem w r. 1873 t. zw. „Miracle Club“ z siedzibą w New-Yorku. Prowadzone w klubie dyskusje i wykłady dały asumpt do założenia

w r. 1875 „Towarzystwa Teozoficznego". We dwa lata później wydała Bławatska dwutomowe dzieło p. t. „Isis unveiled" (dsłonięta Izyda), które z wydanem później gigantycznem dziełem p. t. „Doktryna Tajemna", stanowią podwalinę wielu nowoczesnych doktryn okultystycznych. Oba te monumentalne dzieła dają obraz wielkości i genjalności ducha Bławatskiej. Całe swoje życie poświęciła Bławatska idei teozoficznej, obierając siedzibę głównej kwatery „Towarzystwa Teozoficznego" w Madras, a właściwie na jego przedmieściu Adyar w Indjach. Zmarła w roku 1891.

Bodha (sans.), oznacza wrodzone posiadanie intelektu boskiego lub wiedzy. Bodhisattwa jest tytułem wysokiego wtajemniczonego lub świętego.

Boehme Jakób (1575—1624), jeden z najgłośniejszych mistyków i teozofów niemieckich, urodzony w Łużycach Górnych, szewc i samouk, który, nauczywszy się czytać, nie znał podobno innej książki prócz Pisma św., wiódł życie nader bogobojne, pełne prostoty i prawdy. Nawiedzany kilkakrotnie w życiu jakimś nadprzyrodzonym nakazem pisania, utworzył szereg dzieł, składający się na całkowity systemat mistyczno-religijny o podkładzie racjonalistyczno-protestanckim. Krytyka później dopiero zwróciła uwagę na te prace, zaś filozofowie niemieccy Jacobi i Hegel położyli go nawet na czele nowożytnej filozofji niemieckiej. Głównemi jego dziełami są: „Aurora czyli jutrzenka wschodząca", „O sześciu punktach teozoficznych". Szereg głębokich i przepięknych myśli Jakóba Boehme przełożył nasz genjusz narodowy Adam Mickiewicz.

Bohaz, niebieska, często czarna kolumna, uwieńczona księżycem, stojąca po lewej stronie za niewiastą, wyobrażoną na karcie tarota, noszącej nazwę popularną „papieżycy", w kabale „bramą sanktuarjum".

Bohemus Henryk, od r. 1424 profesor astrologji na uniwersytecie krakowskim. Zasłynął z trafnych przepowiedni dla króla Władysława Jagiełły i jego synów. Przepowiednie jego umieścił Radzymiński w rocznikach akademji pod rokiem 1427.

Böttcher Lucjan, docent politechniki lwowskiej, propagator metapsychologji, spirytysta z przekonania, napisał kilkanaście prac mniejszych, m. i. cenną pracę o stolikach wirujących oraz książkę „Problemat życia pozagrobowego". Umarł w r. 1931.

Brahe Tycho (1546—1601), wielki astronom i myśliciel. Najważniejsze dzieła: Epistolarum astronomicarum libri (1596), Astronomiae instauratae progymnasmata (1062), Opera omnia (1648).

Brahma (sans.), najwyższy z grona bogów indyjskich. Wyraz ten użyty w rodzaju nijakim (Brahman) oznacza: duszę świata, nieosobową i wieczną, bez początku i końca — z której wzniosłego jestestwa wszystko wypływa i do której znowu wszystko powraca.

Brahmana (sans.), część Wed, świętych ksiąg Indów. Jeden z najobszerniejszych działów literatury indyjskiej, zawiera ceremonje, związane z modlitwami i rytuał ofiarny.

Branicki Aleksander hr., brat Zygmuntowej Krasińskiej, uczeń Eliphasa Levi'ego, uchodzi za jednego z wtajemniczonych okultystów XIX wieku. W r. 1855 poznał we Florencji słynne współczene medjum Daniela Dunglasa Home i przez rok był jego protektorem.

Breyer Stanisław dr., lekarz praktykujący w Krakowie, ur. w 1873 r., wybitny polski metapsycholog, prezes kilkunastoletni Towarzystwa Metapsychicznego w Krakowie, założyciel „Ligi Zdrowia", mającej na celu szerzenie higjeny i zwalczanie szkodliwych dla zdrowia przesądów i nałogów. Autor znakomitych dzieł: „Z pogranicza zaświatów", „Zagadka człowieka", „Religja absolutna", „Z rozmyślań lekarza", „Leczenie hipnozą", W obronie ziół leczniczych".

Broscius (Brożek) Jan, ur. w r. 1585 w Kurzelowie w ziemi Sieradzkiej, zmarł w Krakowie w r. 1652. Matematyk, teolog, medyk, filozof, astronom i astrolog, zwany „chodzącą encyklopedją" dla jego głębokiej i wszechstronnej wiedzy. Wydał kilka kalendarzy astrologicznych i zasłynął z powodu przepowiedni zamachu na Zygmunta III.

Brudzewski Blar Wojciech, patrz: Wojciech Blar z Brudzewa.

Budha (sans.), „Wzniosły", przydomek Gotamy księcia Siddharty z Kapilavastu, z rodu Sakhja, ur. w VII w. przed Chr. w Nepalu. Twórca potężnego systemu religijnego: buddyzmu. Buddą stać się może ten, kto uwolnił się całkowicie z więzów zmysłowości, dotarł do swego wewnętrznego „ja" i osiągnął zrozumienie nierealności wszelkich ziemskich zjawisk.

Buddhi (sans.) w teozofji oznacza czwarty świat (regjon): intuicyjny.

Buddyzm, filozofja religijna, głoszona przez Gotamo Buddę, streszczająca się w czterech zasadniczych prawdach: 1. wszelkie życie jest cierpieniem, 2. każda żądza jest źródłem cierpienia, 3. od cierpienia uwalnia jedynie całkowite oswobodzenie od żądz, 4. prowadzącemi do tego celu drogami są: prawdziwa wiara, prawdziwe słowo, prawdziwy czyn, prawdziwe życie i dążenie, prawdziwe myślenie i zgłębianie samego siebie. Najwyższym i ostatecznym celem jest Nirwana. Wyznawcom buddyzmu nie wolno żadnej istoty pozbawiać życia, lub czegokolwiek.

Bukomancja (gr.), wróżenie i określanie charakteru człowieka z wyglądu jego ust.

C.

Cagliostro Aleksander hrabia, właściwie Józef Balsamo (1743—1759), oryginalny i tajemniczy osobnik, który chełpił się znajomością wielkich sztuk magicznych. Przez pewien czas przebywał również w Warszawie, pozostawiając po sobie sławę sprytnego szarlatana.

Campanella Tomaso, wielki teolog, metafizyk i mistyk, ur. w 1568 r., zm. w Paryżu w 1639 r. po życiu pełnem trudu i spędzeniu kilkunastu lat w więzieniach Inkwizycji. Pozostawił mnóstwo pism, których zbiorowe wydanie staraniem Alessandro d'Ancona wyszło w 1854 r. w Turynie.

Capella Marcianus, żył w Afryce w V wieku po Chr. Napisał około 429 roku encyklopedyczne dzieło o 7 sztukach wyzwolonych, o kołach sfer, biegunach nieba, gwiazdozbiorach, planetach i t. p. „De nuptiis Philologiae et Mercurii“ (pierwsze wydanie w Wenecji 1499). Dzieło to służyło przez długie wieki jako podręcznik w szkołach klasztornych.

Cardanus Hieronim (Girolamo Cardano), włoski filozof, lekarz, matematyk i astrolog, ur. 23 IX 1501 r. w Pawji, zm. 21 IX 1576 r. w Rzymie. Studjował w r. 1521 matematykę w Pawji i Padwie, został doktorem medycyny, 1534 profesorem matematyki w Medjolanie, 1559 profesorem medycyny w Pawji, w 1562 popadł w zatarg z duchowieństwem, w związku z czem przebywał w więzieniu do 1571. Po zwolnieniu z więzienia był do śmierci pensjonarjuszem papieża. Przepowiedział za życia datę swej śmierci na podstawie obliczeń astrologicznych. Przetłumaczył i skomentował astrologję Ptolomeusza, napisał kilka pism astrologicznych, które doczekały się kilku wydań: De providentia ex anni constitutione, De supplemento Almanach, Geniturarum libri XII, De exemplis C geniturarum, De revolutionibus encomium astrologiae, Segmenta septem aphorismorum astronomicorum. W matematyce podał formułę rozwiązywania równań trzeciego stopnia; we fizyce wynalazł przyrząd, używany do dziś w przemyśle maszynowym i samochodowym („kardan“). Umiał świadomie wprawiać się w ekstazę i oddzielać duszę od ciała.

Cario Jan, astrolog dworski kurfirsta Joachima I z Brandenburga (1499—1538), przepowiedział m. i. na rok 1789 wybuch rewolucji francuskiej.

Carvin Jan, włoski lekarz żyjący w XVI wieku, dążył do ścisłego zespolenia medycyny z astrologją.

Censorinus napisał około 238 r. dzieło „De die natali“, traktujące o astrologji i muzyce sfer.

Centralne wpatrywanie się, skierowanie obu ócz ku średniej części czoła nad nasadą nosa u tego osobnika, z którym eksperymentujemy.

Cerne, stolica Atlantydy w dobie jej największego rozkwitu. Miasto o 100 złotych bramach, opisywane w dialogu Platona „Kritias“.

Chelas, czytaj „czela“ (sans.), uczeń na ścieżce wtajemniczenia; „czeladnik“, to ten uczeń, który już odbył okres próby.

Che-Nufi (egipt.), przydomek egipskiego boga słońca Ra.

Chidrey Josua, teolog i astronom (1622—1670) opisał zjawisko światła zodjakalnego.

Chirognomja (gr.), charakterystyka ogólnych skłonności człowieka z kształtu jego palców i z linij na dłoniach.

Chirografja (gr.), określanie charakteru ze szczegółów ręki i palców.

Chiromancja (gr.), określanie indywidualności, cech psychicznych i fizjologicznych, przeszłości i przyszłości człowieka na podstawie ręki,

palców, głównie zaś na podstawie kierunku i układu linij na dłoni oraz jej wypukłości („wzgórków").

Chirozofja (gr.), analityczna chiromancja, deduktywna część chiromancji, po części związana z astrologiczną i kabalistyczną kontemplacją.

Chobot Józef, ur. 11 IX 1875 r., z zawodu nauczyciel ludowy, następnie urzędnik, wydawał od r. 1921 do 1928 miesięcznik „Odrodzenie", poświęcony sprawom odrodzenia człowieka i badaniom zjawisk duchowych. Wydawca „Książnicy wiedzy duchowej", popularyzator okultyzmu i spirytyzmu. Jeden z pierwszych w odrodzonej Polsce przyczynił się do zaznajomienia szerszego ogółu z zagadnieniami ezoteryzmu.

Chodkiewicz Kazimierz, ppłk. W. P., ur. w 1892 r. Autor wartościowych prac: „Wiedza tajemna czy wiedza duchowa", „Magnetyzm leczniczy", „Anatomja ciał niewidzialnych człowieka", „Kosmogonja okultystyczna", „Wiedza duchowa a wychowanie", oraz licznych artykułów w czasopismach. — W dziele p. t. „Ewolucja ludzkości" autor po raz pierwszy u nas w Polsce zajął się tematem powolnej ewolucji ras ludzkich, oglądanej od strony badań i wyników wschodniego i zachodniego ezoteryzmu. Dzieło to otwiera nieznane nam dotąd horyzonty i wykazuje ład i harmonję, panującą w ogólnoświatowym planie ewolucji powszechnej... — Również autor prac z dziedziny kryminalistyki p. t.: „Technika i taktyka kryminalna" i „Służba wywiadowcza i ochrona przeciwszpiegowska".

Choynacki Józef, „Filozophiey Doktor w Akad. Pozn. Mat. y Grammatyki Professor", żył w XVIII w., wydawał w Poznaniu kalendarze astrologiczne.

Christian Sciency, ang. „wiedza chrześcijańska", znana w Niemczech pod nazwą „Gesundbeten". Sposób leczenia, oparty na modlitwie i sile woli. Wiedza ta z chrześcijaństwem właściwie nie wiele ma wspólnego, łącząc wiele dobrych myśli teozoficznych z rzeczami religijnemi.

Ciało astralne, zobacz: „Astralne ciało".

Ciekanowski Kacper, „Ordynaryjny Astronomiey Professor", żył w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Cieszkowski August hr. (1814—1894) głosił metodą dialektyczną „filozofję woli", po wyczerpaniu się „filozofji myśli", w epoce „trzeciej" Ducha Św., w której Słowianie odegrają rolę wpływową. Głoszone przez siebie myśli wyraził najzupełniej w obszernem filozoficzno-moralnem dziele p. t. „Ojcze nasz".

Collectio luminis (łac.), stosunek jednej planety do kilku innych, równorzędnych planet w astrologji.

Conan Doyle Artur (ur. 1859, zm. 7 VII 1930 r.), lekarz z zawodu, najenergiczniejszy przedstawiciel i propagator spirytyzmu w Anglji i całym świecie. Znany z licznych powieści, także z rozpraw spirytystycznych.

Claviculae Salomonis (łac.), Klucze Salomona, księga kabalistycznych recept, która doszła do nas w łacińskim przekładzie rabina Abognazara. Zawiera zbiór talizmanów, pantakli, zaklęć i modlitw, posiadających zastosowanie w Magji Ceremonjalnej. Przedmowa do tej księgi zawiera w sobie t. zw. „Testament Króla Salomona dla jego syna Roboama".

Cook Florentyna, zam. **Corner,** medjum, w którego obecności manifestowała się zjawa Katie King podczas trzyletnich badań naukowych przez prof. W. Crookesa.

Coué Emile, aptekarz francuski, twórca metody leczenia modlitwą i wpływaniem na podświadomość, stosował ponadto magnetyzm. Uleczył tysiące chorych ze wszystkich stron Francji i z zagranicy, nie biorąc nigdy zapłaty.

Cox Edward Wiliam (1809—1879), znany współpracownik Crookesa, napisał dzieło p. t. „Dowody istnienia siły psychicznej".

Crawford W. J. dr. (zm. 20 VII 1920 r.), profesor nadzwyczajny mechaniki w Qeens University w Belfast. Słynny badacz zjawisk medjumizmu fizykalnego. Rezultat swych kilkuletnich eksperymentów z medjum Kathleen Goligher pozostawił w dziele, wydanem po jego śmierci w Londynie („Psychiczne tworzywa w kółku Giligherów"). Był pierwszym uczonym, który badał zmiany wagi przedmiotów podczas seansów i udowodnił, że przy lewitacji stołu ciężar wagi medjum zwiększa się o wagę stołu. Dzieła: „The reality of Psychic Phenomena" (Londyn 1916), „Experiments in Psychical science" (Londyn 1919), „The psychic structures in the Goligher circle" (Londyn 1921).

Crookes Wiliam dr. (1832—1919), sławny profesor fizyki, członek Królewskiej Akademji Nauk w Londynie, jeden z wielkich pionierów metapsychiki. Prowadził eksperymenty przy zastosowaniu ścisłej kontroli z medjami, w wyniku których stwierdził istnienie „siły psychicznej". We fizyce wsławił się badaniami „czwartego stanu skupienia materji" (stan „promienisty") pod bardzo niskiem ciśnieniem (w „rurkach Crookesa").

Cumberlandyzm, wykonanie zamyślonych przez pewną osobę zadań, dzięki wskazówkom dostarczanym przez podświadome ruchy lub drgnienia ręki człowieka, z którym się jest w kontakcie.

Czakra lub **padma** (sans.), dosł. „kwiat lotosu", nazwa siedmiu narządów nadzmysłowych człowieka, których stopniowe rozbudzenie wywołuje rozwój duchowy człowieka. Odpowiednikami fizycznemi czakr są bezkanałowe gruczoły w ciele ludzkiem, którym dzisiejsza nauka przypisuje coraz większe znaczenie. Gruczoły i czakry są następujące: 1-sza czakra w czaszce odpowiada gruczołowi zwanemu szyszynką, 2-ga między brwiami — przysadce, 3-cia w krtani — tarczycy, 4-ta w sercu — gruczołowi piersiowemu, 5-ta w splocie słonecznym — gruczołowi trzustkowemu, 6-ta krzyżowa — gruczołom rozrodczym, 7-ma u nasady kręgosłupa — gruczołowi nadnercza.

Czaplin Mikołaj, ur. w r. 1860. Po wydaleniu Czyńskiego z Zakonu Martynistów mianowany został w roku 1926 delegatem tegoż zakonu na Polskę. Autor kilku dzieł okultystycznych: „Czwarty wymiar“, „Co to jest okultyzm“ i i.

Czarniecki Maksymiljan, astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Czyński Czesław dr., znany pod pseudonimem Punar Bhawa, ur. 16 VII 1859 r. w dobrach Turzenek pod Warszawą, zm. 17 VIII 1932 r. w Warszawie. Wprowadzony przez dra Papusa w Paryżu do Zakonu Martynistów, zdobywa najwyższe godności i zostaje mianowany Suwerennym, Generalnym Delegatem na Rosję i Polskę. Przed wielką wojną przebywa w Petersburgu, potem przenosi się na stałe do Warszawy. W r. 1926 oskarżony o postępowanie niezgodne z konstytucjami Zakonu Martynistów, opuszcza go i zakłada „Zakon Białego Wschodu“, który staje się teatrem skandalu „Satanistów“. Czyński zdobył sobie głośne imię na terenie okultyzmu międzynarodowego dzięki swoim wybitnym zdolnościom hipnotyzerskim i dzięki swoim dziełom na różne tematy z wiedzy tajemnej, np. „O najnowszych systemach badań człowieka“, „Magnetyzm i hipnotyzm“, „Grafologja“, „O sugestji hipnotycznej w pedagogice“, „Traité élementaire des sciences occultes“ i i. Posiadał także zdolności jasnowidzenia, jak również świadomie wyłaniał swego „sobowtóra“ (ciało astralne).

D

Daktylomancja (gr.), wróżenie z pierścieni uchodzących za talizmany i symbole pierwiastka, powracającego do samego siebie; częściowo dzięki swemu blaskowi, służących za środek do wywołania snu hipnotycznego.

Daltonizm, wada wzroku, polegająca na tem, że nie widzi się koloru, np. czerwonego, lub nawet dwu różnych kolorów.

Dama (sans.), kontrola postępków.

Darget, major, zm. w 1923 r. w Paryżu, znany w świecie metapsychicznym dzięki licznym, niezmiernie ciekawym próbom fotografowania myśli ludzkiej w stanie normalnym i hipnozie, oraz niewidzialnych emanacyj, wyłaniających się z organizmów żywych, a nawet metali i t. p.

Davis Andrew Jackson (1826—1919) z New Yorku, somnabulik i wizjoner, od r. 1844 zaczął leczyć według zasad Mesmera i zasłynął jako jasnowidz. Z jego pism najsławniejsze jest „Filozofja obcowania duchowego“. W zawartych w niem objaśnieniach świata duchowego oparł się na nauce Svedenborga, dodając od siebie piękne szczegóły, np. wyłanianie się ciała astralnego. Działalność jego przypadła na okres znanych fenomenów w Hydesville, które opisał również w „Zasadach przyrody“. Patrz: Fox.

Dekanat (łac.), w astrologji oznacza część „domu“ w horoskopie. Każdy dom horoskopu dzieli się mianowicie na trzy dekanaty, podlegające wpływom poszczególnych planet.

Delanne Gabrjel inż., ur. 28 III 1857, zm. 15 II 1926 r., jeden z najstarszych i najwybitniejszych spirytystów francuskich, twórca neospirytyzmu, czyli kierunku, starającego się poprzeć swą wiarę w byt zagrobowy dowodami naukowemi, stwierdzającego krytycznie realność fenomenów i nie odrzucającego innych dla ich wyjaśnienia hipotez. Prezes Unji Spirytystycznej w Francji, członek Komitetu Międzynarodowego Instytutu Metapsychicznego w Paryżu, oraz członek Francuskiego Tow. Badań Psychofizycznych. Dzieła najważniejsze: „Dusza jest nieśmiertelna“, „Badanie medjumizmu“, „Spirytyzm wobec nauki“, „Zjawy zmaterjalizowane żywych i umarłych“, „O reinkarnacji“ etc.

Dematerjalizacja (łac.), zjawisko medjalne, polegające na rozproszeniu materji fizycznej lub przedmiotu, która staje się niewidzialną.

Demiurg (gr.), budowniczy, architekt. Określenie Boga jako budowniczego Wszechświata; dusza świata; u Gnostyków twórca świata zmysłów, pochodzący od najwyższego Boga; żydowski Bóg materjalny.

Demony (gr.), duchy, pochodzące według Biblji, ze stosunku między upadłymi aniołami a córami ludzi. Opisywaniem demonów zajmowali się liczni Ojcowie Kościoła, tworząc na ten temat obszerną literaturę („demonologiczną“) chrześcijaństwa pierwszych wieków. Według tej nauki demony przebywają w sferze, znajdującej się poniżej księżyca, posiadają powiewne, eteryczne ciała i mogą wejść w człowieka, spowodować opętanie, nakłonić złych i bezbożnych ludzi — zwłaszcza kobiety — do czarodziejstwa.

Dénis Leon, ur. 1 I 1846 w miasteczku Fonc, zm. 12 IV 1927 w Tours, szeroko znany w świecie pionier spirytyzmu. Dzieła: „Après la mort“, rozeszło się w setkach tysięcy egzemplarzy, „Chrystjanizm a spirytyzm“, „Zagadnienia bytu i przeznaczenia“, „W świecie niewidzialnym“, „Świat niewidzialny a wojna“, „Wielka zagadka“, „Genjusz celtycki“. Dénis był honorowym prezesem Unji Spirytystycznej Francji oraz Unji Spirytystycznej Katalonji i Brazylji.

Derwisz (tur.), rodzaj mniszego zakonu mahometańskiego, założonego przez Owaisa w 37 roku Hedżry. Derwisze nierzadko są w posiadaniu pewnych tajemnic magji na podobieństwo fakirów.

Descendent (łac.), przeciwległy do ascendentu znak zodjakalny w horoskopie.

Determinizm (łac.), pogląd filozoficzny, według którego wszelki akt woli ludzkiej jest w całości przyczynowo związany. Według tego poglądu przypadek nie istnieje, a wszystko jest wynikiem przyczyny i skutku.

Dewahan (sans.), „mieszkanie bogów“, okres „niebiański“ pomiędzy dwoma żywotami człowieka na ziemi.

Dezagregacja (łac.), rozdwojenie, rozpylenie.

Dharana (sans.), koncentracja myśli na dowolnie obranym przedmiocie zewnętrznym, szósty szczebel Radżajogi.

Diwinacja (łac.), dosłownie: przebóstwienie, zachwycenie. Nazwa używana często na określenie stanu proroctwa, przepowiedni.

Domańska Jadwiga, ur. w Warszawie. Wybitne medjum inkarnacyjne i jasnowidzące. Seansowała początkowo pod kierunkiem prof. dra Juljana Ochorowicza, następnie dra X. Watraszewskiego (Habdanka), który ogłosił drukiem część rewelacyj w książkach p. t. „Karta z zamkniętej księgi bytu", „Żyjemy" i „Z zaświatów". Materjały nie wydane dotychczas zawierają studja z zakresu nauk ścisłych, jak fizyka, chemja, psychologja, literatura piękna, zagadnienia okultystyczne i i. Dała szereg dokładnych w czasie przepowiedni wypadków politycznych, katastrof żywiołowych etc., zawartych w protokołach. W transie włada m. i. językiem staroegipskim, greckim, łaciną etc.

Dualizm (łac.), światopogląd, tłumaczący zagadkę bytu przez równorzędne istnienie dwóch przeciwnych sił, ducha i materji, Ormuzda i Arymana.

Dunczewski z Łazów Stanisław, „Przesławney Akademiey Krakowskiey Filozophiey Doktor, w Zamoyskiey Akad. Matematyki y Fizyki Professor", wydawał kalendarze astrologiczne przez pięćdziesiąt lat, począwszy od r. 1725.

Du Prel Karol baron, ur. 3 IV 1839 r. w Landsgut w Bawarji, um. 5 VIII 1899 r. w Heiligenkreuz koło Hall w Tyrolu. Napisał szereg dzieł filozoficzno-psychologicznych, m. i. „Entwicklungsgeschichte des Weltalls", „Philosophie der Mystik", „Mystik der alten Griechen", „Studien auf dem Gebiet der Geheimwissenschaften", „Entdeckung der Seele durch die Geheimwissenschaften", „Magie als Naturwissenschaft", „Der Tod — das Jenseits" i t. d. Najwięcej rozpowszechniło się jego dziełko p. t. „Spirytyzm".

Durville Henri prof., zm. 1 IX 1923 w wieku 75 lat, sekretarz „Societé magnetique de France" w Paryżu i główny redaktor istniejącego już 80 lat „Journal de Magnetisme". Twórca i dyrektor szkoły praktycznej magnetyzmu. Oprócz innych dziedzin okultyzmu badał, wspólnie ze swym synem Hektorem drem medycyny, wpływ magnetyzmu na wyłanianie się ciał fluidalnych u medjów w transie, a o wynikach tych badań napisał kilka dzieł (np. „Côrps fluidal de l'homme vivant"). Natomiast głośna jego hipoteza „lokalizacyj mózgowych" nie utrzymała się w nauce. Dalsze prace prowadzą jego synowie Gaston i Hektor, lekarze, przekonani zwolennicy magnetyzmu fizjologicznego.

Dwojnik, patrz: Evestrum, sobowtór.

Dyrekcje (łac.), progresywne aspekty planetarne, t. j. zmieniające się z każdym rokiem położenia planet.

Dżagrat (sans.), świadomość dzienna, na jawie, w odróżnieniu od stanów świadomości w śnie.

Dźniana (sans.), wiedza wyższa, poznanie duchowe.

E

Ebjonici (hebr.), „ubodzy“, sekta judeo-chrześcijańska, powstała w Palestynie w II w. Ebjonici uznawali tylko część nauk chrześcijańskich.

Eblis lub Iblis (arab.), zły duch; według Mahometa przewódca szatanów, duch ciemności.

Eboracensis, mnich zakonu Kartuzów w opactwie w Eberbach, żyjący według Junctinusa w XV wieku i cieszący się wielką sławą jako mag i astrolog. Napisał księgę zaklęć magicznych, która jednak zaginęła.

Echolalja (gr.), objaw hipnotyczny, polegający na tem, że uśpiony powtarza bezmyślnie słowa hipnotyzera, nie rozumiejąc ich treści.

Eckart, mistrz niemieckiej mistyki, pochodzący prawdopodobnie ze Strassburga. Dominikanin, żyjący około 1300 roku. Twórca śmiałej, porywającej mistyki o pokroju panteistycznym. Podejrzewany, prześladowany, a w końcu potępiony przez papieża, zmarł przed ogłoszeniem wyroku.

Eckartshausen Karol (1752—1803), uczony bawarski. Napisał dzieło o magji, w którem głównie zajmuje się zjawiskami ruchowemi. Od niego pochodzi wyrażenie „elektryczność statyczna“.

Edda (szwed.), „prababka“, tytuł zbioru podań o bogach i bohaterach skandynawskich.

Eden (hebr.), biblijny raj, miejsce szczęścia i rozkoszy.

Efemerydy (gr.), „jednodniówka“, w dalszem znaczeniu tabele astronomiczne, podające położenie ciał niebieskich na każdy dzień w ciągu roku. Pierwsze efemerydy opracował i wydał Feuerbach w r. 1450. Ulepszył je znacznie Regiomontanus (1475—1506).

Effluvia (łac.), wypromieniowania astrosomu i ciała eterycznego.

Efflorescencja (łac.), promieniowanie eteryczne ciał.

Ego (łac.), „ja“, istotność człowieka pozornie jednorodna, w rzeczywistości złożona i zdolna do podziału; wszystko to, co człowiek za „siebie“ uważa.

Egregor (łac.), twór astralny ze wspólnych zamierzeń i myśli, utworzony na zasadzie łańcucha magicznego całej grupy ludzi, połączonych jedną myślą i jedną wolą.

Egzaltacja (łac.), uniesienie, przesadny zapał, zbytnie podniesienie uczuć. W astrologji: miejsce w zodjaku, w którem najsilniej występuje działanie danej planety.

Egzegeza (gr.), objaśnienie, wykład (Pisma św.), wywód.

Egzorcysta (gr.), zaklinacz, mający władzę wypędzania złych duchów. W kościele rz. kat. kandydat do stanu duchownego, posiadający niższe święcenia.

Egzorcyzm (gr.), wypędzanie złego ducha przez zaklęcie, przez ceremonje religijne lub przez szczególne modlitwy.

Egzoteryczny (gr.), przeznaczony dla ogółu, dostępny (wykład tajemnic religijnych, systemów filozoficznych), popularny.

Egzoteryzm (gr.), wiedza zewnętrzna, otwarta, łatwo dostępna dla wszystkich.

Eklektycyzm, eklektyzm (gr.), wybieranie z rozmaitych systemów filozoficznych tego, co przypada do przekonania i tworzenia z tego osobnej całości; filozofja niesamodzielna.

Ekierka (fr.), trójkącik prostokątny z drzewa, metalu lub innego materjału do rysowania linij prostopadłych. Często posługują się ekierką podczas seansów spirytystycznych do wskazywania liter alfabetu; inna (francuska) nazwa jest: „Ouia".

Eklipsa, Eklipsis (gr.), zaćmienie planety.

Ekliptyka (gr.), koło pomyślane na kuli niebieskiej, po którem przebiega pozornie słońce w ciągu roku. Podzielone na 12 części po 30°, zwane znakami zwierzyńcowemi lub zodjakalnemi. Znaki liczone od wiosennego zrównania dnia z nocą, następują po sobie w podanym niżej porządku: Baran (Aries), Byk (Taurus), Bliźnięta (Gemini), Rak (Cancer), Lew (Leo), Panna (Virgo), Waga (Libra), Skorpjon (Scorpio), Strzelec (Sagittarius), Koziorożec (Capricornus), Wodnik (Aquarius), Ryby (Pisces). Znaki zodjakalne wzięły swoje nazwy od gwiazdozbiorów o tych samych nazwach. W astrologji znaki zodjaku nie pokrywają się jednak z gwiazdozbiorami o identycznych nazwach, oznaczają natomiast pola sił na sklepieniu niebieskiem, wywierające wpływy duchowe i fizyczne.

Ekskomunika (łac.), wyklęcie, wyłączenie z grona wiernych, rzucenie klątwy.

Eksperyment (łac.), doświadczenie, próba; wywołanie umyślne zjawiska w celu zbadania takowego w dowolnie określanych warunkach.

Ekstaza (gr.), stan szczególny transu, występujący także często na jawie i prowadzący do jasnowidzenia. Człowiek, będący w ekstazie, czuje się niezmiernie szczęśliwym i zdolnym do uniesień, zachwytów, wszechwiedzy.

Eksterjoryzacja (łac.), zjawisko wydzielania się ciała eterycznego z medjum.

Ektoplazma (gr.), fizyczna materja, początkowo mglista, kształtowana przez medjum w postaci nitek, prętów „pseudopodjów" (nibynóżek), a nawet całych postaci realnych widziadeł. Pojęcie „ektoplazmy", wprowadzone przez genjalnego Dra. Ochorowicza i Crawforda, zdobyło popularność dzięki wynikom badań, zawartym w dziełach dra Schrenck-Notzinga i innych. Patrz: Teleplazma.

Ekwinokcjalny (łac.), równonocny (Aequinoctium — zrównanie dnia z nocą).

Élan vital (fr.), zasadniczy, niezniszczalny pierwiastek życiowy.

Elemental (łac.), istota astralna niższego rzędu, stojąca na niższym po-

ziomie duchowym od człowieka. Patrz: gnomy, sylfy, undyny i salamandry.

Elementer (ang.), duch, dusza i ciało astralne zmarłego człowieka w czasię przebywania w świecie astralnym (określenie spirytystyczne).

Eliksir (arab.), wyciąg lub odwar roślinny; płyn leczniczy z cudownemi własnościami. Zasadniczy pierwiastek w alchemji, równoznaczny z „kamieniem mądrości".

Elipsa (gr.), linja krzywa zamknięta, wynikająca z ukośnego przecięcia walca; droga, jaką w ciągu roku pozornie opisuje ciało niebieskie.

Emanacja (łac.), wypływ, wyłanianie się.

Empirja (gr.), doświadczenie; kierunek naukowy, który dochodzi do wyników nie przez spekulację myślową i obliczenie, lecz wyłącznie drogą doświadczeń i obserwacyj (indukcyjnie).

Empiryczny, oparty jedynie na doświadczeniu.

Entelechja (gr.), duch, dusza jako istota urabiająca organizm (własny) i nadająca mu formy (trwające przez wszystkie wcielenia).

Eon (gr.), długi przeciąg czasu, wieczność. U gnostyków: eony — duchy pośredniczące między Bogiem a stworzeniem.

Epakta (gr.), liczba „złota", która pokazuje, o ile dni rok księżycowy prędzej się kończy od słonecznego. Służy do oznaczania nowiu księżyca.

Eschatologja (gr.), wiedza o rzeczach ostatecznych, w szczególności o losach jaźni ludzkiej po śmierci.

Eseńczycy, sekta żydowska współczesna Chrystusowi. Eseńczycy żyli w ascezie oraz we wspólności dóbr i znali wiele tajemnic ducha i przyrody.

Eter (gr.), u starożytnych substancja świetlana, pochodzenia boskiego, która przenika wszechświat i jest niejako szatą najwyższego z bogów.

Eter kosmiczny, współczesne pojęcie eteru kosmicznego w zasadzie nie różni się wiele od poglądów starożytności. Nauka bowiem przyjmuje hipotezę istnienia eteru, uważając go za substancję wypełniającą wszechświat. Z tej substancji powstaje wszelki byt a jej drgania powodują zjawiska światła, ciepła i elektryczności.

Eteryczne ciało jest to niewidzialna narazie część ciała fizycznego; mają je nietylko ludzie, lecz także zwierzęta i rośliny, a nawet minerały (kryształy). Do funkcyj jego należy utrzymywanie życia wegetatywnego w organizmie fizycznym: oddychania, krążenia krwi, trawienia, odnawiania komórek i wzrostu organizmu. Ma formę i wielkość ciała fizycznego, promieniując poza jego obręb w sposób dostrzegalny dla jasnowidzów. U medjów ciało eteryczne rozpyla na atomy części ciała fizycznego, wytwarzając z nich ektoplazmę; podobnież rozpyla przedmioty martwe (dematerjalizuje) i skupia je znowu we formę pierwotną (aporty). W ciele eterycznem mają siedzibę nawyknienia (automatyzmy) i pamięć zdarzeń zewnętrznych.

Po śmierci organizmu fizycznego ciało eteryczne rozpyla się również na atomy (eteryczne) w krótkim czasie (u człowieka 3 dni), pozostając w pobliżu martwego ciała fizycznego. (Niektórzy ludzie widzą to nad świeżymi grobami. Gdy za życia organizmu fizycznego ciało eteryczne wyłoni się poza jego obręb, wtedy ustaje oddychanie i krążenie krwi, a człowiek traci przytomność (omdlenie głębokie, letarg, uśpienie narkotykami.)

Etyka (gr.), nauka o zasdach moralności, filozofja moralności.

Euforja (gr.), przyjemne samopoczucie, stan zadowolenia, harmonijnego współdziałania człowieka i kultury.

Evestrum (łac.), określenie Paracelsusa na sobowtóra, dwojnika.

Ewa C. (Carrière), pseudonim słynnego francuskiego medjum Marty Beraud. Ogłoszone swego czasu przez Ch. Richeta sprawozdanie z przeprowadzonych z Ewą C. seansów w willi Carmen w Algierze, wywołały wielką burzę. Rozgłos swój po całym świecie zawdzięcza Ewa C. dziełom Julietty Bisson i dra A. von Schrenck-Notzinga, którzy prowadzili z nią — oprócz Richeta i dra Geley — doświadczenia. Ewa C. zasłynęła głównie produkcją ektoplazmy, przybierającej często na seansach postacie zmaterjalizowanych zjaw.

Ewokacja (łac.), wywoływanie istot nieziemskich.

Ewolucja (łac.), rozwój postępowy, stopniowy, bez przeskoków i przełomów gwałtownych, w przeciwieństwie do rewolucji.

Ezoteryzm (gr.), nauka dostępna tylko dla wtajemniczonych.

F

Fakir (ar.), „ubogi", właściwie oznacza ubogiego, żebrzącego mnicha mahometańskiego. Dalej służy na określenie niższego stopnia Jogi. Fakirzy hinduscy słyną ze swych sztuk magicznych, przeważnie polegających na suggestji, aczkolwiek można znaleźć wśród nich takich, którzy rzeczywiście znają tajemne siły przyrody.

Fantasmagorja (gr.), przedstawienie duchów, widm i t. p. zapomocą wyobraźni, lub zapomocą specjalnych przyrządów, zwłaszcza t. zw. latarni czarnoksięskiej; mamidło, urojenie, widziadło.

Fantom (gr.), widmo, upiór, mara, złudzenie.

Fascynacja (łac.), obezwładnienie, olśnienie, oczarowanie, urzeczenie. Urok, uzewnętrzniający się przez ubezwłasnowolnienie urzeczonego.

Fatalizm (łac.), wiara w przeznaczenie, w nieuchronny los, w predestynację; konieczność nie dającą się usunąć.

Faust Jan dr., jedna z najciekawszych postaci XVI wieku w Niemczech. Przypuszczalnie właściwe jego nazwisko brzmiało Georg Sabel lub Sabellicus. Obznajomiony z dawniejszą i nowszą literaturą magiczną, posiadał olbrzymią na ówczesne czasy wiedzę okultystyczną i przy-

brał sobie przydomek Faustus lub Magus. Dzięki zdolnościom hipnotyzerskim i pokazom rozmaitych sztuczek, przeszedł do literatury jako jeden z najsławniejszych czarnoksiężników, któremu legenda przypisuje najróżnorodniejsze czarodziejstwa, wywoływane rzekomo przy pomocy djabła Mefistofelesa. Genjusz Goethego uwiecznił go w swojem arcydziele „Faust".

Fechner G. Th., sławny profesor uniwersytetu lipskiego w pierwszej połowie XIX wieku, wybitny badacz przyrody i przeciwnik spirytyzmu.

Fenomen (gr.), zjawisko, objaw, zwłaszcza niezwykły, osobliwość.

Fenomenologja (gr.), część jakiejkolwiek nauki, zajmująca się stroną zjawiskową.

Feralis (łac.), oznacza planetę, nie odbierającą żadnego aspektu od innych planet; dies feralis (łac.) dzień niekorzystny.

Ferho (syr.), określenie najwyższej siły twórczej u gnostyków nazaretańskich.

Fetysz (portug. „czar", z łac. facticius = zrobiony sztucznie), przedmiot pośredni między amuletem a bałwanem. Niektóre ludy pierwotne wierzą, że w takich przedmiotach żyją wcielone duchy, oddają zatem fetyszom cześć, posługując się nimi przy rozmaitych praktykach magicznych.

Ficinus Marsilius, włoski lekarz, filozof i astrolog (1433—1499). Wykładał filozofję platońską w akademji florenckiej, był kanonikiem katedralnym we Florencji, napisał m. i. dzieło astrologiczno-dietetyczne p. t. „De vita coelitus comparanda" (1489), oraz rozprawę astrologiczną p. t. „De stella magorum".

Filipowicz Stanisław, astrolog, żyjący w XVIII wieku w Polsce, wydawał kalendarze astrologiczne.

Filomancja (gr.), wróżenie z szumu i poruszania się drzew.

Firmament (łac.), utwierdzenie, sklepienie niebios, niebo.

Firmicus Maternus ze Sycylji, wielkorządca Konstantyna Wielkiego, napisał około r. 336 zachowane do naszych czasów obszerne dzieło o astrologji p. t. „Matheseos libri VIII".

Fizjognomika (gr.), nauka o poznawaniu charakteru z rysów i wyrazu twarzy, oraz ogólnych cech fizycznych człowieka. Twórcą nowoczesnej fizjognomiki jest Johann Lavater, filozof i teolog zurychski (1741—1801), autor dzieła p. t. „Physiognomische Fragmenta".

Fizyczny (gr.), dotyczący natury, przyrodniczy; cielesny, materjalny; fizykalny, odnoszący się do zjawisk fizyki.

Flagellanci, średniowieczna sekta biczowników (XIII do XV wiek), wierzących, iż przez biczowanie swego obnażonego ciała uzyskają odpuszczenie grzechów. Biczownicy odbywali długie wędrówki, w czasie których biczowali swe ciało do krwi, popadając przytem w stan

ekstatyczny, zbliżony do opętania, w czasie którego wygłaszali ludowi przepowiednie.

Flammarion Kamil, ur. 25 II 1842 r. w Montigny le Roy, zm. 3 VI 1925 r. w Juvisy koło Paryża, sławny astronom francuski, popularyzator wiedzy astronomicznej, autor licznych dzieł, które zdobyły sobie szeroką poczytność dzięki zabarwieniu mistyczno-spirytystycznemu. Dzieła: „L'Inconnu et les Problêmes psychiques", „Les Forces naturelles inconnues", „La mort et son Mystère", „Des Indes à la planète Mars" i inne.

Flegeton (gr.), mitologiczna rzeka, jedna z siedmiu rzek piekielnych, rzeka płomieni.

Flegmatyk (gr.), człowiek powolnego temperamentu, chłodny, obojętny, niełatwo ulegający uczuciom.

Florkowa Marja (M. Prajerówna), ur. w 1892 r. w Wojakowej (woj. krakowskie), literatka i działaczka społeczna. Prace literackie od r. 1910 w czasopismach: „Rola", Nowości Ilustrowane", „Ojczyzna", „Il. Kuryer Codzienny", „Kłosy", „Czasopismo Spółdz. Roln". i i. — Od 1925 r. poświęca się wyłącznie studjom metapsychiki i okultyzmu, drukując swe prace z tych dziedzin na łamach „Wiedzy Duchowej" i „Lotosu".

Fludd Robert (de Fluctibus), ur. w 1574 r. w Milgate, zm. w 1637 r. w Londynie, mistyk, mag i kabalista. Autor licznych pism okultystycznych, w których zwalcza głównie sceptyków, niewierzących w istnienie świata duchowego i przewiduje nowoczesną teorję promieniowania. W dziele „Summum bonum" (1629) zajmuje się magją, kabałą, alchemją i astrologją. Inne dzieła: Historja macro- et micro-cosmi (1617), Clavis philosophiae et alchymiae (1633), Philosophia mosaica (1638).

Fluid (łac.), stan materji kosmicznej, występującej jako piąty stan skupienia w przyrodzie.

Fluidal (łac.), używane we Francji określenie ciała niewidzialnego (sobowtóra) człowieka; pod tą nazwą mieszczą zarówno ciało astralne jak i ciało eteryczne.

Fortuna major (łac.), „większe szczęście", astrologiczna nazwa planety Jowisza.

Fortuna minor (łac.), „mniejsze szczęście", astrologiczna nazwa planety Wenus.

Foxów rodzina w Hydesville, w której domu w grudniu 1847 r. i w marcu 1848 zaczęły się słynne pukania duchów. Dało to początek właściwemu współczesnemu ruchowi spirytystycznemu. Patrz: Spirytyzm.

Frenologja (gr.), nauka o budowie czaszki ludzkiej i wyciąganiu wniosków z kształtu czaszki o charakterze i uzdolnieniach danego osobnika (zobacz: Gall).

G

Gabrjel, w mistyce chrześcijańskiej jeden z archaniołów.

Galileo Galilei, sławny włoski fizyk i astronom, założyciel nowoczesnej fizyki, ur. 18 II 1564 r. w Pizie, zm. 8 I 1642 w Villa Giojello koło Arcetri w Toskanji. Odkrywca prawa o wahadle, o ruchu jednostajnym, prawa spadania ciał po równi pochyłej, składania i rozkładania sił. Na wieść o zbudowaniu w Holandji pierwszej lunety, skonstruował sam podobną lunetę i pierwszy zastosował ją do obserwacji nieba. Gorący zwolennik nauki Kopernika o ruchu ziemi naokoło słońca, ściągnął na siebie prześladowanie duchowieństwa i Św. Inkwizycji i był zmuszany torturami do odwoływania swoich twierdzeń. Genjalny uczony, wtrącony został z rozkazu papieża Urbana VIII do ciężkiego więzienia, skąd wypuszczono go, fizycznie złamanego, pod koniec życia. Prawie zapomniany jako metafizyk, aczkolwiek dorównywa na tem polu największym myślicielom. Pisma: Il saggiatore (1623), Dialogo dei due massimi sistemi del mondo (1632).

Gall Józef Franciszek dr. med., ur. 9 III 1758 w Tiefenbrunn, zm. 22 VIII 1828 r. w Monterouge koło Paryża. Twórca kranjoskopji (frenologji). Dzieła: Philosophisch-medizinischen Untersuchungen über Natur und Kunst im gesunden und kranken Zustand des Menschen (1891), Introduction au cours de physiologie du cerveau (1808), Recherches sur le système nerveux en général et du serveau en particulier (1810), Sur l'origine des qualités et des facultes intellectuelles de l'homme et sur les conditions de leur manifestation (6 tomów 1822).

Gassner Johann Joseph (1727—1779) z Vorarlbergu, słynny mag, leczący choroby zapomocą magji. Odwiedzały go olbrzymie tłumy z całego ówczesnego świata. Jego sztukę leczenia, opartą przypuszczalnie na mesmeryzmie, bronili w swoich pismach Lavater i Eschenmayer.

Gauricus Lucas, ur. 12 III 1476 w Gifoni w królestwie Neapolu, zm. 6 III 1558 w Rzymie, był jednym z najsłynniejszych atsrologów swego czasu. W roku 1506 obliczył horoskop życia władcy Bolonji Janowi Bentivoglio, znanemu gwałtownikowi, radząc mu pojednać się i żyć w zgodzie z papieżem Juljuszem II i przepowiadając mu, iż zostanie przez papieża pokonany, a jego pałac zrównany z ziemią. Rozwścieczony przepowiednią Bentivoglio kazał go czterokrotnie torturować, a następnie uwięzić przez 25 dni. Przepowiednia jego spełniła się co do joty. Przez jakiś czas później przebywał na dworze francuskim Katarzyny de Medici, później był faworytem papieży Leona X, Klemensa VII i Pawła III, gorących zwolenników astrologji. Z dzieł astrologicznych najważniejsze: „Tractatus isagogius in totam Astrologiam praedicativam" (Romae 1546), „Tabulae de primo mobili, quas directionum vocitant etc." (Romae 1560), „Directiones, progressiones — ascensoria tempora Hilegiorum", „Tractatus judicandi conversiones annuas, sive revolutiones nativitatum" (Romae 1560), „Super diebus decretoriis, quos etiam criticos vocant, axioma sive aphorismi" (Romae 1546).

Geber, właściwie Abu Musa Dżabir, najsłynniejszy alchemik arabski IX wieku. Pisma jego rozpowszechnione na Zachodzie w XIII wieku były podstawą nauki hermetycznej średniowiecza.

Gebirol Salomon ben Jehuda, zwany Avicebron. Filozof, poeta i kabalista, płodny pisarz i mistyk. Urodzony w Maladze 1021 r., wychowany w Saragosie, zmarł w Walencji 1070 r., według legendy, zabity przez zawistnego mu poetę arabskiego. Jego współwyznawcy zwali go Salomonem Sephardi lub Hiszpanem, arabowie Abu Ajub Soliman ben Jaha Ibn Dżebirol, scholastycy zaś dali mu przydomek Avicebron. Ibn Dżebirol był bezwątpienia jednym z największych ówczesnych filozofów i nauczycieli, wiele jego dzieł w językach hebrajskim i arabskim dochowało się do naszych czasów. Za największą jego pracę uchodzi dzieło p. t. „Mequor‘ Hayyim“ (Studnia żywota), jedna z najstarszych rozpraw w kabale spekulatywnej.

Geley Gustaw dr. (1868—1924), wybitny lekarz, pierwszy dyrektor „Międzynarodowego Instytutu Metapsychicznego“ w Paryżu, założyciel i redaktor „Revue Metapsychique“. Niestrudzony badacz fenomenologji medjalnej. W dziełach swoich wiele miejsca poświęcił wielkim medjom polskim (Ossowiecki, Guzik, Franek, Kluski i i.). Prace: „Essai de revue generale et d‘interpretation synthetique du spiritisme“ (1897), „L‘etre subconscient“ (1899), „La physiologie dite supranormale et les phènomènes d‘ideoplastic“ (1918), „De l‘inconscient au conscient“ (1919), „L‘ectoplasmie et la clairvoyance“ (1924).

Geloskopja (gr)., wróżenie i określanie charakteru ze sposobu śmiania się człowieka.

Gemara (hebr.), zbiór różnych poglądów, komentujących Misznę; druga część Talmudu.

Gematrja (gr.), mistyka głosek i liczb.

Genjusz (łac.), duch twórczy, duch-opiekun każdego poszczególnego człowieka i miejsca (g. loci); przenośnie: najwyższy stopień zdolności umysłowych człowieka, wyjątkowa twórczość umysłu. Umysł torujący nowe drogi myśli ludzkiej lub sztuce. W astrologji genjuszem nazywa się wschodząca w dniu urodzenia człowieka planeta na horyzoncie. Censorinus pisze o tem (De die natali, Cap. III): „Genjusz jest aniołem Bożym, stróżem, pod którego opiekę dostaje się każdy nowonarodzony człowiek“.

Genjusz Mieczysław inż., wybitny ezoteryk, niegdyś emigrant polski we Francji, kończył nauki w Paryżu. W r. 1885 udał się do Egiptu, gdzie jako fachowiec otrzymał posadę w administracji Kanału Sueskiego (Directeur de l‘Usine des Eaux). Mieszkał tam przeszło trzydzieści lat, odwiedzając od czasu do czasu Europę. Na szerszej widowni świata poszukiwał środków, przydatnych do zjednoczenia rozproszonych sił narodu; stąd jego stosunki z teologami, teozofami, okultystami, martynistami i twórcami doktryn socjologicznych. W tych czasach, po okresie bezwładu, w Polsce powstał ruch widoczny lub ukryty, zmierzający do odrodzenia społeczeństwa. Oznakami tego były takie zjawiska, jak stworzenie Tow. Szkoły Ludowej, Macierzy

Szkolnej, Eleuzis i innych organizacyj pokrewnych. Genjusz, chociaż wszystkie te usiłowania popierał moralnie i materjalnie, dążył wciąż do stworzenia jakiegoś związku bardziej powszechnego i doskonałego. W tym celu m. in. zwołał w r. 1912 Sejm Ezoteryczny do Kossowa, pragnąc wskrzesić w Polsce ojczyste tradycje ezoteryczne przez założenie „Ogniska Badań Ezoterycznych i Metapsychicznych" (OBEIM) w Krakowie. Ognisko to miało być pracownią, skupiającą polskich badaczy w dziedzinach bytu, pozbawionych dotąd pracowni i mównicy. Podstawą jego naukową miała być książnica, w której G. zgromadził olbrzymią ilość dzieł, pozwalających badań dziedzinę metapsychiczną, wiedzę tajemną, filozofję Wschodu i Zachodu, religje i ich ezoteryzm etc. Projekt ten nie doszedł do skutku z powodu wybuchu wojny światowej. Podczas wojny pozostawał Genjusz w ścisłem porozumieniu z Komitetem Polskim w Vevey, działającym pod auspicjami Henryka Sienkiewicza, występując jako reprezentant Polski w Egipcie. Po wskrzeszeniu Państwa Polskiego powrócił do kraju, lecz tu niebawem zmarł w Warszawie 27 XI 1920.

Genesis (gr.), pierwsza księga Mojżesza o stworzeniu świata i człowieka, „Księga Rodzaju", obejmująca 50 rozdziałów.

Genetlakja (gr.), „niebieska" astrologja.

Geocentryzm (gr. łac.), dawna hipoteza astronomiczna, uznająca ziemię za centrum nieruchome wszechświata. Przeciwieństwem geocentryzmu jest heliocentryzm, uważający słońce za środek systemu słonecznego.

Geognozja (gr.), nauka o ziemi, o kształtach jej powierzchni, strukturze, nawarstwieniu minerałów i rozmieszczeniu skamielin.

Geogonja (gr.), nauka o powstaniu i tworzeniu się kuli ziemskiej.

Geografja (gr.), nauka zajmująca się badaniem i opisywaniem powierzchni ziemi.

Giordano Bruno, ur. w 1548 r. w Noli, spalony jako kacerz w r. 1600 w Rzymie. Filozof i mistyk, dorównujący polotem poetyckim i zapałem religijnym Plotynowi. Najważniejsze jego pisma: Degli eroici furori, La cena delle ceneri, De umbris idearum, De causa principio et uno.

Głazowski Tomasz, astrolog polski XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Głask magnetyczny (pass), zabieg, stosowany przez mesmeryzerów (najczęściej w celach leczniczych), polega na powolnem posuwaniu rąk w powietrzu wzdłuż ciała chorego, jakgdyby ruchem głaszczącym, ale bez dotykania powierzchni skóry. Może być wykonywany także ponad przykryciem, pod którem leży chory. Głaski takie, wykonywane nad szklanką wody, napawają ją magnetyzmem leczniczym.

Głogowczyk Jan, patrz: Jan z Głogowa.

Gnomy (gr.), duchy przyrody o ciałach eterycznych, mogących się zgę-

szczać także do stanu stałego; elementale ziemi, pracujące w materji o stałym stanie skupienia.

Gnosis (gr.), poznanie, zwłaszcza prawd religijnych.

Gnostycyzm (gr.), nazwa szkół religijno-filozoficznych z II wieku po Chr. o charakterze ezoterycznym. Gnostycyzm był próbą połączenia chrześcijaństwa z antycznemi misterjami. Jego wyznawcy uważali świat materjalny i grzeszny za twór niższego bóstwa, Demiurga, czyli „budowniczego wszechświata", siebie zaś za tymczasowych niewolników owego Demiurga, mając nadzieję wyzwolenia się z pomocą części siły boskiej, która przypadła im w udziale. Dla osiągnięcia wyzwolenia zalecał gnostycyzm absolutną ascezę. Gnostycyzm wykazuje niektóre podobieństwa do dzisiejszej teozofji.

Gnothi seauton (gr.), „Poznaj samego siebie", napis na świątyni Apollina w Delfach.

Golem (hebr.), dosłownie: istota niedokończona. Człowiek sztuczny, zrobiony z gliny przez rabina Maharal z Pragi około 1600 roku. Ożywiony przez rabina, stał się jego sługą i miał bronić żydów przed motłochem. Kiedy Golem pewnego razu zbuntował się i począł szaleć, rabin odebrał glinianemu bałwanowi życie i więcej już go nie ożywiał. W Pradze istnieje do dziś dnia legenda, jakoby szczątki Golema były pogrzebane pod murami bóżnicy Rabi Maharal. Golem był tematem różnych legend i utworów literackich (np. Meyrincka).

Gostomiowski Jan, astrolog, żyjący w Polsce w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Grafologja (gr.), umiejętność określania charakteru, umysłowości i skłonności człowieka z jego pisma. Za twórców nowożytnej grafologji uchodzą: ks. Jan Hipolit Michon („Les Mysteres de l'ecriture" w roku 1872), dr. Crepieux-Jamin („L'ecriture et le caractere". Nowe naukowe zasady grafologji opracował dr. Ludwik Klages w dziele: „Zur Ausdruckslehre und Charakterkunde". Czysto techniczna grafologja nie ma nic wspólnego z okultyzmem. Grafologja połączona z intuicją graniczy z pewnego rodzaju jasnowidzeniem. Do takich grafologów zaliczyć należy u nas przedewszystkiem Rafała Schermanna w Krakowie.

Gral św. (fr.), kosztowna czasza z drogiego kamienia (szmaragdu), z której Chrystus spożywał z Apostołami ostatnią wieczerzę, a do której następnie Józef z Arymatei zebrał podczas Ukrzyżowania krew Chrystusową. Św. Gral występuje jako symbol czystości w legendzie o Parsivalu.

Grawitacja (łac.), siła ciążenia, siła wzajemnego przyciągania ciał. Prawo odkryte przez Newtona.

Grimoir prawdziwy — tytuł dziełka z r. 1517 zawierającego formuły zaklęć duchów ciemności. Autorstwo tego podręcznika czarnej magji przypisują antypapieżowi Honorjuszowi II.

Grużewski Marjan, ur. 8 IX 1898 r. w Wilnie, współczesny malarz

medjalny, twórca licznych obrazów treści mistyczno-alegorycznej, redaktor „Przeglądu Ezoterycznego“ (dodatek „Rubikonu“).

Guru (sans.), mistrz, nauczyciel.

Guzik Jan, medjum wszechświatowej sławy, ur. 20 IX 1873 r., zmarł 6 X 1928 r. w Warszawie. Oddany przez rodziców początkowo do terminu, pracował następnie w fabryce garbarskiej, gdzie też po raz pierwszy ujawniły się jego zdolności medjalne. Dzięki tym zdolnościom oraz poparciu koła spirytystów, Guzik, porzuciwszy fabrykę, stał się zawodowem medjum. W swej medjumistycznej karjerze, obok zarzutów spotkał się z prawdziwem uznaniem całkowicie zasłużonem, gdyż był on istotnie pierwszorzędnem medjum materjalizacyjnem. Odbywając po kilka seansów dziennie, wyczerpywał się szybko, na skutek czego nastąpił stopniowy upadek sił, aż wkońcu zmogła go gruźlica. Seansował jeszcze w przededniu śmierci. Kilkakrotnie seansował zagranicą, m. i. w r. 1911 w Petersburgu w obecności cesarza Mikołaja II.

Gwiazda Salomona, pentakl, wyobrażający dwa jednakowe trójkąty, związane w sześciokąt. Wyraża ona porządek świata i podobieństwo między wyższym i niższym światem. Gwiazda mądrości i poznania wszystkich tajemnic.

H

Habasz, astronom arabski, żył w IX wieku w Bagdadzie i napisał trzy księgi o astronomji.

Habdank F. dr., patrz: Watraszewski Ksawery dr.

Hades (gr.), w mitologji greckiej królestwo cieniów, świat podziemny, piekło.

Hadley John, wiceprezydent Królewskiego Towarzystwa w Londynie, wynalazł w r. 1731 sekstant zwierciadłowy.

Hadyna Jan, ur. w 1899 r. w Zamarskach na Śląsku Cieszyńskim, ezoteryk, parapsycholog, sekretarz Tow. Metapsychicznego w Krakowie. Od r. 1929 propagator wiedzy ezoterycznej w Polsce; do r. 1934 redaktor i wydawca „Bibljoteki Wiedzy Duchowej“; w r. 1934 zakłada i redaguje miesięcznik o charakterze syntetycznym p. t. „Wiedza Duchowa“, przemianowany później na „L o t o s“, z siedzibą redakcji w Krakowie (zobacz „Lotos“). Również wydawca wielu broszur i dzieł z dziedziny okultyzmu, mistyki i medycyny hermetycznej.

Hali Ben Ragel, astronom i astrolog arabski, żyjący w XIII wieku w Hiszpanji. Napisał m. i. siedem ksiąg w języku arabskim i tłumaczenie horoskopów. Dzieło to przełożone zostało na język łaciński w roku 1571.

Halucynacja (łac.), złudzenie zmysłów, powstające wówczas, jeśli nerwowe środki organów zmysłowych reagują bez udziału zewnętrznych przedmiotów (zobacz: Iluzja).

Halucynacja telepatyczna zbiorowa, widzenie tego samego zjawiska oddalonego przez kilka osób równocześnie.

Hartmann Edward dr. (1842—1906), wprowadził do nauki pojęcie podświadomości, napisał w r. 1885 rozprawę p. t. „Spirytyzm", która doprowadziła do ostrej polemiki między nim a Aksakowem. Dzięki tej rozprawie Aksakow opublikował swoje główne dzieło „Animizm i spirytyzm".

Hartmann Franciszek dr. z Donauwörth, z zawodu lekarz, jeden z pionierów i przywódców ruchu teozoficznego, współpracownik H. P. Bławatskiej i Annie Besant. Autor licznych i cennych prac z zakresu teozofji.

Hasmodai, teurgiczne imię księżycowego demona zmysłowości, wynikające z sumy kolejnych cyfr (369) planetarnej pieczęci Księżyca.

Haszysz (ar.), wyciąg z konopi indyjskich, odurzający, kojący ból; palony we fajce sprowadza utratę przytomności i halucynacje. Używany jako środek, zresztą bardzo szkodliwy, do sztucznego wydzielania ciała astralnego.

Hauffe Fryderyka z d. Wanner, słynna somnabuliczka ze Szwabji, żyła w pierwszej połowie XIX wieku. Życie jej podaje dr. Justinus Kerner w książce p. t. „Jasnowidząca z Prevorst". Polskie tłumaczenie tego nadzwyczaj interesującego dziełka wyszło w zbiorze „Bibljoteka Powszechna".

Hedonizm (gr.), system filozoficzny, podług którego rozkosze zmysłowe są celem życia i jedynem dobrem. Filozofja głoszona przez Arystyppa z Cyreny.

Hedżra (ar.), ucieczka Mahometa z Mekki do Medyny w 622 r., od której mahometanie liczą lata; era mahometańska.

„Hejnał", pod tym tytułem wychodzi od roku 1929 w Wiśle na Śląsku Ciesz. miesięcznik poświęcony spirytyzmowi; od 1934 r. pod redakcją Jana Pilcha.

Heliocentryzm (gr.), patrz: Geocentryzm.

Hellenbach Lazew, Węgier (1827—1887), wszechstronny uczony i polityk. wsławił się książką p. t. „Magja liczb". Zajmował się alchemją i uważał się za adepta.

Helmont Jan Baptysta van (1557—1644) z Brukseli, wsławił się jako alchemik, okultysta i lekarz. Uchodził za wielkiego adepta, miał leczyć różne choroby i robić złoto zapomocą żółtego, porowatego kamienia, otrzymanego od pewnego szlachcica nazwiskiem Butler. Dokonywane przezeń przemiany metali, stwierdzone przez naocznych świadków, uważane są do dziś dnia nawet przez sceptyków za rzecz zdumiewającą. Główne jego dzieła: Archeus faber Causae et initiae. De elementis.

Helvetius Jan Fryderyk, lekarz przyboczny księcia Oranji w Hadze, jeden z najsłynniejszych okultystów XVII wieku.

Hepatoskopja (gr.), wróżenie z wątroby.

Hercyusz Stanisław Kazimierz, astrolog polski, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Hermes Trismegistos (Toth, Tet, Theut). „Hermes Trzykroć Największy", uważany za praojca alchemji i astrologji. Żył podobno za czasów biblijnych w starożytnym Egipcie; według Junctinusa około 1488 roku przed Chr., natomiast według Lenglet'a du Fresnoy około 1800 roku przed Chr. Miał podzielić dzień na 12 godzin, a zodjak na 12 części. Według Klemensa Aleksandryjskiego (Stromata, lib VI) napisał Hermes 14 dzieł, traktujących o kosmologji, astronomji etc. Przypisuje mu się również autorstwo dzieł „Aphorismi Astrologici" i „Libri de revolutionibus nativitatum", a od wieku XIII także traktat p. t. „Tabula Smaragdina". Nazwa tego traktatu pochodzi stąd, że jego tekst miał być wyryty w szmaragdzie, jaki znalazła niewiasta Zara w szkielecie Hermesa, leżącym w jednej z jaskiń Hebronu. Traktat napisany po łacinie stylem zagmatwanym, uważany mimo to za klasyczne arcydzieło literatury alchemicznej. Nie jest wykluczone, że „Tabula Smaragdina" jest raczej rozprawą gnostyczno-mistyczną, pochodzącą z pierwszych wieków po Chrystusie. Inna wersja podaje, że „tablicą Hermesa" był stół szmaragdowy, przechowywany we wielkiej piramidzie, na którym w hieroglifach mieścił się zupełny wykład wiedzy tajemnej.

Hermetyczne leczenie, posługuje się niezbadanemi dotychczas oficjalnie siłami człowieka.

Hermetyzm, nazwa okultyzmu zachodniego, wywodząca się od Hermesa Trismegista, nauczyciela starożytnego Egiptu. W epoce Odrodzenia hermetyzmem nazywano jedynie filozoficzną część alchemji.

Herschel Fryderyk Wilhelm, znakomity astronom, ur. 15 XI 1738 r. w Hannowerze, um. 25 VIII 1822 r. w Slogh koło Windsoru, był nauczycielem muzyki i organistą w Halifaxie i w Bath, poświęcając wolne chwile studjom i badaniom astronomicznym. Zapomocą skonstruowanego przez siebie teleskopu obserwował pierścienie Saturna i księżyce Jowisza, wkońcu odkrył planetę Urana, którą nazwano później jego imieniem Herschel.

Hexenhammer, patrz: Malleus maleficarum.

Hierofant (gr.), najwyższy kapłan w misterjach antycznych, inaczej zwany mistagogiem; nauczyciel i interpretator misterjów.

Hieroglify (gr.), pismo „święte", używane przez wtajemniczonych i kapłanów w starożytnym Egipcie; wogóle pierwsze początki pisma, złożone z obrazków, z których później powstały litery.

Hierogramatycy (gr.), nazwa kapłanów egipskich, którym było powierzone pisanie i odczytywanie świętych i tajnych pism. Dosłownie „pisarze tajnych dokumentów". Byli to nauczyciele neofitów, przygotowujących się do wtajemniczeń.

Hillel, poważny rabin babiloński, żyjący w ostatnim wieku przed Chrystusem. Założyciel sekty Faryzeuszów, człowiek bezsprzecznie uczony i pobożny.

Hilozoizm (gr.), system filozoficzny szkoły jońskiej w VI, V i IV wieku przed Chr., widzący istotę świata w materji żyjącej i uduchowionej.

Hinajana (sans.), „mały wóz", tytuł dzieła oraz nazwa jednej ze szkół buddyjskich, stanowiących przeciwieństwo do „Mahayana — wielkiego wozu". Obie szkoły mają kierunek mistyczny. W sensie egzoterycznym hinajana oznacza najniższy stopień „przezwyciężenia przestrzeni".

Hiperborealny ląd, ląd drugiej rasy głównej (eterycznej), rozciągający się naokoło lądu biegunowego. Szczątkami tego lądu mają być dzisiejsza Grenlandja i pewne wyspy północno-amerykańskie.

Hipnogeniczne punkty, miejsca na powierzchni ciała medjów, przez które promieniuje substancja astralna. U niektórych miejsca takie fosforyzują w ciemności. Nacisk na taki punkt powoduje wpadnięcie w trans; nacisk na punkt przeciwny budzi z uśpienia.

Hipnotyzm (gr.), jest to dział zjawisk, należący dziś już do fizjologji i psychologji oficjalnej. Podstawą hipnotyzmu jest suggestja; stąd człowiek odporny na suggestje nie może być zahipnotyzowany. Suggestja zmierza do ograniczenia zakresu świadomości człowieka usypianego; zakres ten zwęża się wreszcie aż do jedynego wyobrażenia: o wszechpotędze hipnotyzera. Pod dalszemi suggestjami może nastąpić uśpienie (sen hipnotyczny), początkowo lekkie, ale pogłębiające się dalej aż do katalepsji i somnambulizmu.

Hipnoza (gr.), stan uśpienia, jużto zapomocą suggestji, jużto pod wpływem magnetyzowania. Dzieli się na kilka szczebli kolejnych, w których stopniowo zamierają funkcje umysłu, czucia, a wreszcie zmysłów; magnetyzm zna tych szczebli siedm, hipnotyzm zaś tylko cztery.

Hispaniensis Johannes, przytaczany często astrolog i matematyk. Napisał około r. 1142 dziełko p. t. „Epitome totius Astrologiae".

Hippomany (gr.), dziwaczna narośl, wyrastająca rzekomo na czole niektórych źrebaków. Narośl taka, użyta do trunków miłosnych, posiadać miała — zdaniem czarowników — niezwykłe właściwości.

Hoene-Wroński, ur. w r. 1778 w Poznaniu, um. 9 VIII 1853 r. w Neuilly, Filozof, matematyk, chemik, wynalazca — głosił doktrynę filozoficzną absolutu, nazwaną przez siebie seheliańską (od hebr. wyrazu sehel — rozum), którą uważał za mesjanizm, oparty jednakowoż, w przeciwieństwie do mesjanizmu Towiańskiego i Mickiewicza, nie na pierwiastkach uczuciowych, lecz na wiedzy i nauce ścisłej. Najważniejsze dzieła: „Prodromes du Messianisme", „Metapolitique messianique", „Appodictique messianique".

Home Daniel Dunglas (1833—1886), urodzony w Edynburgu, już w młodych latach okazywał zdolności jasnowidzenia, później wystąpiły u niego zjawiska medjumizmu fizykalnego. Był jednem z najsławniejszych medjów świata. Życie swoje i zdolności medjalne opisał Home w dwóch książkach „Incidents in my life" i „Lights and shadows of spiritualism".

Homeopatja (gr.), metoda leczenia, wynaleziona przez niemieckiego lekarza dra Samuela Hahnemanna, polegająca na stosowaniu przeciw chorobie takich środków w minimalnych dawkach, które w większych dawkach powodują u zdrowych objawy takiej samej choroby. „Similia similibus curantur“ = Podobne choroby leczy się podobnemi środkami).

Homogen (gr.), istota lub rzecz jednorodna, niezróżniczkowana.

Homunculus (łac. „człowieczek“), sztuczny twór żywy, jaki usiłowali stworzyć alchemicy XIII wieku, szczególnie Arnauld de Villanova, Theophrastus Paracelsus i Leonard Thurneysser. Problem polega na wytworzeniu nowej siły psychicznej wzgl. na wyładowaniu pewnej cząstki własnej siły psychicznej na „mumię“.

Horoskop (gr.), rysunek astrologiczny w kształcie koła, w które wpisuje się stan słońca, księżyca i planet w chwili urodzenia człowieka lub w innym ważnym momencie życia. Horoskop podzielony jest na 12 (nierównych) części, zwanych domami. Podstawę horoskopu tworzy zodjak, złożony z 12 znaków, z których każdemu przydziela się 30°.

Hydromancja (gr.), wróżenie ze zwierciadła wodnego; budzenie zdolności jasnowidzenia przez wpatrywanie się w powierzchnię wody.

I

Idea (gr.), myśl przewodnia, cel dążeń, istota rzeczy; u Platona pomysł boski według którego tworzy się wszystko, co istnieje.

Igneum trigonum (łac.), w astrologji trygon ognisty znaków zodjakalnych Barana, Lwa i Strzelca.

Idealizm (gr.), teorja filozoficzna, przypisująca rzeczywistą wartość wrażeniom, odbieranym od przedmiotów, a nie samym przedmiotom. Idealizm w szerszym zakresie oznacza dążenie do jak najwyższej doskonałości z lekceważeniem warunków rzeczywistych.

Ideoplastja (gr.), uplastycznianie się czyli urzeczywistnianie wyobrażeń. Skojarzenie zjawisk: duchowego i cielesnego. Zdolność medjum do podświadomego tworzenia — z własnej ektoplazmy — widomych kształtów ludzi lub rzeczy.

Iluminaci (łac.), tajne bractwo w końcu XVIII wieku w Niemczech, uważające się za wyższy stopień masonerji. Iluminaci chełpili się swoim rzekomo blizkim kontaktem ze światem duchów i wyższem poznaniem Boga. Iluminatem był przypuszczalnie również genjalny poeta niemiecki J. W. Goethe. Obecnie czynni są we Francji.

Illuminizm (łac.), szukanie oświecenia w ekstazach i wizjach religijnych.

Iluzja (łac.), złudzenie, polegające na tem, że zmysły całkiem błędnie odbierają wrażenia. Okultyzm wschodni uważa cały wszechświat, dostępny badaniom naszych zmysłów, za iluzję czyli „Maję“ (sanskr.).

Imaginacja (łac.), potocznie: wyobraźnia, fantazja, urojenie w okultyzmie nie należy identyfikować imaginacji z fantazją. Imaginacja to jedna z plastycznych sił wyższego „Ja", to świadome odbieranie wrażeń astralnych.

Indra, bóg firmamentu, król bogów gwiezdnych. Bóstwo wedyckie.

Indywidualność (łac.), w okultyzmie określenie na wyższe „Ja" w człowieku. Rozróżniamy „Ja" nieśmiertelne i boskie, oraz „Ja" śmiertelne i przemijające. Ostatnio wymienione „Ja" (osobowość) po śmierci ciała żyje tylko krótki czas w Kama Loka (świat astralny). Indywidualność trwa wiecznie.

Infortuna major, minor (łac.), dosłownie „nieszczęście większe, mniejsze". W astrologji określenie planet Saturna i Marsa.

Inicjat (łac.), wtajemniczony, któremu odsłonięte zostały tajemnice i misterja któregokolwiek z kierunków okultystycznych czy masońskich. W starożytności inicjatem zwano tych, którzy zostali wtajemniczeni przez hjerofantów w misterja. Współcześni nieliczni inicjaci otrzymują rzekomo wtajemniczenia od adeptów nauk mistycznych.

Injecta (łac.), przedmioty, w sposób magiczny przez dematerjalizację przeniesione do ciała człowieka, gdzie mają wywoływać gwałtowne bóle. Injecta odgrywały wielką rolę w średniowiecznych procesach czarownic.

Inkarnacja (łac.), wcielenie się ducha w ciało.

Inkubus (łac.), astralna larwa mężczyzny, nawiedzająca podczas snu kobietę.

Inkubizm (łac.)„ stosunek płciowy kobiety ze stworzoną przez nią samą lub z obcą astralną larwą mężczyzny.

INRI, Jesus Nazarenus Rex Judaeorum, napis na krzyżu Chrystusa. U Różokrzyżowców i alchemików: Igne Natura Renovatur Integra (Ogniem natura odnawia się nienaruszona).

Inspiracja (łac.), natchnienie; myśli i wyobrażenia otrzymywane jużto ze światów wyższych, jużto od innych istot duchowych; najczęściej bywają to pomysły artystyczne (poetyckie, muzyczne).

Instynkt (łac.), popęd wrodzony, bezwiedny, mający siedlisko w ciele eterycznem człowieka, zwierzęcia lub rośliny.

Inteligencja (łac.), często używana nazwa istot manifestujących swoją obecność na seansach spirytystycznych.

Interferencja (łac.), zjawisko, polegające na tem, że dwie fale świetlne lub dźwiękowe przy zetknięciu się neutralizują się, nie dając wyrazu świetlnego ani dźwiękowego. Istnieje przypuszczenie, że to samo zjawisko może powstawać na seansach przy zetknięciu się wibracyj energji medjum z wibracjami kogoś z obecnych.

Intuicja (łac.), możność posługiwania się nadświadomością dla wyczuwania rzeczy niedostępnych naszym zmysłom; odbieranie pouczeń od własnej jaźni wyższej lub od istot ponad nią stojących.

Inwokacja (łac.), gorąca modlitwa; prośba do duchów potężniejszych, by zechciały się zjawić.

Inwolucja (łac.), rozwój wsteczny; pogrążanie się w materję.

Iświara (sans.), Bóg osobowy, Pan; Duch w człowieku, pierwiastek boski w swej aktywnej postaci. Nazwa dawana w Indjach bogowi Sziwie i innym bóstwom.

Izaak Ben Izrael Rabbi, żydowski astronom i astrolog, żyjący w XIII wieku w Toledo; napisał dzieło „Księga astronomji".

Izaak Ben Lateph, żydowski astronom i astrolog, żyjący w XIII wieku w Hiszpanji, napisał dzieło o kształcie ziemi.

Izaak Ben Sid (Hassan) **Rabbi,** żydowski astronom i astrolog, żyjący w połowie XIII wieku. Z polecenia króla Alfonsa X współpracował nad ułożeniem tablic astronomicznych.

Izaak Israelita Rabbi, żydowski astronom i astrolog na początku XIV w. w Hiszpanji. Napisał dzieło „Jesud gholam" (Zasada nieskończoności wszechświata).

Izyda, Izys, Issa. W Egipcie dziewicza matka boża, personifikacja przyrody. U Koptów Nasi, żeńska przeciwwaga Ozyrysa lub Nazar. Jest ona „niewiastą odzianą słońcem" z krainy Chemi. Izys Latona była boginią, czczoną w starożytnym Rzymie.

J

Jagielski Adam Szczepan, astrolog, żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Jakin, czerwona kolumna, często uwieńczona znakiem słońca, stojąca po prawej stronie za niewiastą, wyobrażoną na karcie tarota, noszącej popularną nazwę „papieżycy".

Jama (sans.), „wstrzymanie się"; bierne oczyszczanie się w Hatha-Jodze. W dziale „Radża-Joga" jama obejmuje pięć przykazań: nie zabijać, nie kłamać, nie kraść, żyć umiarkowanie, nie brać podarków.

Jamblichus, okultysta i rzekomo wtajemniczony, żyjący w III w. po Chr. Pisał wiele o demonach oraz o wzywaniu ich zapomocą zaklęć. Sam jednak był przeciwnikeim wzywania demonów. Prowadził surowy i czysty tryb życia, posiadał podobno zdolność lewitacji. Był to neoplatonik o zabarwieniu mistyczno teurgicznem.

Jan z Głogowa, umarł 11 II 1507 r. (data urodzenia nieznana), profesor akademji krakowskiej, astrolog i filozof scholastyczny, układał kalendarze astrologiczne z przepowiedniami, opartemi na regułach Ptolomeusza, Albumazara, Haliba Ben Ragela. Napisał pięć dzieł astrologicznych, m. i. „Tractatus praeclarissimus" i „Interpretatio motuum planetarum".

Jan z Krakowa, profesor akademji krakowskiej, żył w końcu XV wieku

i w pierwszej połowie XVI wieku. Astrolog, wydał „Prognosticon ad 1494".

Jan XIX (XX) z Tusculum, papież (1024—1033), uprawiał z zamiłowaniem astrologję.

Jan XXI (właściwie XX), Pietro Ispano z Lizbony, papież 1276—1277, był, podobnie jak jego poprzedni imiennik, gorliwym astrologiem.

Jankowski Józef (ur. 1865, zm. 15 V 1935 r. w Warszawie), poeta, literat, filozof. Po ukończeniu wyższych studjów, zajmował się przez długie lata filozofją hinduską (Wedanta) i okultyzmem, głównie Kabałą, badając je teoretycznie i historycznie. Odznaczony tytułem Doktora Nauk Hermetycznych przez Szkołę de Hautes Etudes w Paryżu za pracę w języku łacińskim o Piku Mirandoli („Heptaplus, modo schematis ad oculos demonstrata). Autor wielu prac z dziedziny okultyzmu, wydawanych oddzielnie lub umieszczanych w czasopismach (Magja piękności, Nowości okultyzmu, przetłumaczony cykl Bibljoteki Hermetycznej, dłuższa praca o Wedancie, o Kabale, o Sufiźmie; wiele broszur z zakresu mistyki). Tłumacz kilkunastu dzieł Sedira, traktujących o mistyce chrześcijańskiej. Od 40-tego roku życia oddał się studjum i propagowaniu filozofji mesjanicznej Hoene-Wrońskiego. Był przez 13 lat prezesem Instytutu Mesjanicznego w Warszawie, zlikwidowanego w r. 1933. Tłumacz dwunastu podstawowych dzieł Hoene-Wrońskiego, m. i. Prodromu, Metapolityki, Listu do Papieży. Był raczej mesjanistą, aniżeli mistykiem, dążąc do rozumowego spełnienia religji oraz do połączenia religji i filozofji.

Jasnowidzenie, widzenie rzeczy odległych w przestrzeni lub w czasie bez pomocy oka, nieznaną nam drogą wewnętrzną. Może dotyczyć wypadków w świecie fizycznym, astralnym lub myślowym; działa na nieograniczone przestrzenie, przenika wszelką materję. Podobne jest jasnosłyszenie.

Jatrochemja (gr.), oddziaływanie na materję zapomocą sił duchowych własnych, cudzych lub fluidów astrologicznych (rozpowszechniona u Arabów, Izraelitów, którzy ją przejęli od Persów i Hindusów). U ludów rasy żółtej zwana laoizmem od mędrca chińskiego Lao-Tse.

Javidan Khirad (pers.), dzieło zawierające nauki moralne.

J. A. S., ezoteryk polski, który pod tymi inicjałami napisał książkę: „Droga w światy nadzmysłowe, czyli Radża-joga nowoczesna" (w dwu wydaniach kolejnych). Dzieło to, jako podręcznik rozwoju ducha i zmysłów wyższych, nie ma sobie równego w literaturze światowej; tak jest proste a przytem pełne i harmonijne w ujęciu tej kwestji.

Jehuda Kohen Ben Salomo, żydowski astrolog i filozof, żyjący w Toledo w XIII wieku. Napisał dzieło „Medrasz Chokmah" (Wytłumaczenie wiedzy), w którem omawia siedem nauk wyzwolonych, w szczególności Almagest Ptolomeusza.

Jettatura (wł.), urok, „złe spojrzenie", sprowadzające nieszczęście; inaczej zwane „mal' occhio".

Jerzy von Mebes, mistrz petersburskiej loży Martynistów w pierwszem dziesięcioleciu XX w. Profesor matematyki w korpusie paziów w Petersburgu. Wśród okultystów uchodził za adepta. Pod pseudonimem G. O. M. napisał interesujące dzieło „Wiedza tajemna, encyklopedyczny wykład nauk tajemnej wiedzy duchowej, opracowany na podstawie egipskiej symboliki". Polskie wydanie dzieła wyszło w Cieszynie.

Jinarajadasa C., filozof, artysta i okultysta, wieloletni wiceprezes Wszechświatowego Towarzystwa Teozoficznego. Indus, urodzony na Cejlonie w 1878 r. Mając lat 16 wyjechał z C. W. Leadbeater'em do Europy, gdzie początkowo kształcił się pod jego kierunkiem, następnie w uniwersytecie w Cambridge. Po powrocie do Indyj poświęcił się całkowicie pracy teozoficznej i wkrótce stał się wybitnym współpracownikiem C. W. Leadbeater'a w jego badaniach przyrodniczych, prowadzonych przy pomocy jasnowidzenia. Badania te kontynuuje zresztą później samodzielnie. Obok Annie Besant jest najlepszym mówcą teozoficznym, wzbudzając w Indjach, Europie i Ameryce swemi odczytami ogólny zachwyt i entuzjazm. O religijnem znaczeniu piękna i wielkiej sztuki napisał szereg prac, jak: „Znaczenie sztuki w ewolucji duszy", „Sztuka jako Idea i Wola"; pozatem wydał kilka dzieł naukowo-teozoficznych, np. „Podstawy Teozofji", „Czego nauczać będziemy" i t. p.

Jnana (sans.), zobacz: „Dźniana".

Joanicjusz Gabrjel, polski astrolog żyjący w XVII wieku, autor kalendarzy astrologicznych.

Joga (sans.), „skupienie, łączność jaźni wyższej z niższą". Szkoła filozoficzna, założona przez Patańdżali'ego, który istniejący już dawno przedtem światopogląd ujął w opracowany system. Za właściwego twórcę tego światopoglądu uważają starożytnego mędrca hinduskiego Janawalkiję, któremu przypisuje się autorstwo Jadżur-Wedy, Satapata Brahmana i Brihad Aranjaka. Janawalkija, żyjący przed powstaniem Mahabharaty, obostrzył regułę obowiązkowej medytacji religijnej, uprawianej w samotniach leśnych. Szkoła Jogi rozkłada się na kilka wielkich gałęzi, z których najważniejsze są: Hatha-Joga traktująca o zdrowiu fizycznem i sztuce oddychania człowieka, Radża-Joga — „droga królewska", Karma-Joga — „droga czynów", Dźńani-Joga — droga poznania zapomocą władz umysłowych, Bhakti-Joga — droga pobożności. System Hatha-Jogi dostosował do pojęć Zachodu Rama-Czaraka (Anglik, ukrywający się pod tym pseudonimem). Radża Joga wyszła w opracowaniu polskiem przez J. A. S., nakładem „Bibljoteki Lotosu", Kraków 1936.

Jogi, Jogin (sanskr.), „pogrążony w najgłębszą samoobserwację", nazwa człowieka pobożnego, wykonywającego przepisy Jogi. Wyższy stopień fakira, niższy Mahatmy.

Jordanus Nemorarius, ur. 1200 r., pisał wyjaśnienia o astrolabium i planisferze.

Józef Flawjusz, dziejopis żydowski w I wieku po Chr., Żyd zhellenizowany, żył w Aleksandrji, zmarł w Rzymie. Ojciec Kościoła zachodniego Euzebjusz twierdzi, że Józef Flawjusz wspomina w swoich pismach o Jezusie Chrystusie, którego uważał za prawdziwego Mesjasza i Syna Bożego. Zdaniem różnych badaczy, chodzi tu przypuszczalnie o kilkunastowierszową interpolację, której autorem ma być sam Euzebjusz. Przez szereg wieków uważano ją za jeden z najoczywistszych dowodów istnienia Jezusa Chrystusa na ziemi.

Juda Ben Joseph, żydowski astronom i astrolog, ur. w Toledo około połowy XIII wieku. Z polecenia Alfonsa X przełożył z arabskiego na język hiszpański dzieło astrologiczne Hali Ben Ragela i Awicenny.

Judicium (łac.), osąd; wytłumaczenie i ogólna synteza horoskopu urodzenia.

Juga (sans.), jeden z okresów świata, następujących po sobie, mianowicie: Krita (lub satwa) juga — wiek złoty; Treta-juga, Dwapara-juga i Kali-juga, wiek czarny, w którym żyjemy obecnie.

Jukabar Zivo (hebr.), określenie „Pana Eonów" u gnostyków kierunku nazareńskiego. Stwórca wypromieniowujący siedem żywotów, pierwszych siedmiu archaniołów, będących uosobieniem sił zasadniczych. W piśmie gnostycznem „Codex Nazarenus" Jukabar Zivo jest określony jako „drzewo" i „krzew winny". Pokrywa się to ze słowami Chrystusa: „Jam jest krzew winny prawdziwy, a Ojciec mój winogrodnikiem" (Jan XV, 1).

Junctinus Franciscus, ur. 7 III 1523 we Florencji, um. 1580 w Lyonie; studjował matematykę, filozofję i teologję, wstąpił następnie do zakonu Karmelitów, w którym piastował godność prowincjała i zasłynął jako wybitny kaznodzieja. W trzy lata po jego śmierci wyszło z druku w Lyonie potężne jego trzytomowe dzieło, p. t. „Speculum astrologiae", najobszerniejszy ze znanych podręczników astrologji. Pierwszy tom tego dzieła obejmuje grecki tekst astrologji Ptolomeusza z równoległem tłumaczeniem łacińskiem, komentarzami i nauką o dyrekcjach i t. zw. rewolucjach, z dodatkiem Centiloquium Ptolomeusza i Hermesa oraz sentencjami Almanzora i Ludwika de Regis, jak również z aforyzmami innych znanych wówczas astrologów. Pozatem pierwszy tom zawiera około 600 horoskopów urodzenia historycznych osobistości. Drugi tom przynosi komentarz Junctinusa do starej teorji planetarnej, tabele alfonsyńskie i kopernikańskie, tabele zaćmień Purbacha, komentarz o „Sferze" Sacrobosca, podróże Ameriga Vespucci, rozprawę o „Sferze", pismo Junctinusa o reformie kalendarza (Synopsis de restitutione calendarii), katalog gwiazd stałych, rozprawę p. t. „De diebus decretoriis", pisma o zaćmieniach słońca i księżyca oraz o kometach, wkońcu „Calendarium Astrologicum et poeticum". Z wielu innych jego prac astrologicznych na wzmiankę zasługują „Tractatus judicandi resolutiones nativitatum" i „Discours sur ce que menace devoir advenir le comete apparie 1577".

Jung-Stilling Jan Henryk (1740—1817), pierwotnie krawiec, potem medyk, wkońcu profesor nauk administracyjnych w Heidelbergu i Mar-

burgu. Zasłynął głównie z dzieł mistycznych: „Das Heimweh", „Scenen aus dem Geisterreich", „Theorie der Geisterkunde" i „Apologie der Theorie der Geisterkunde". Piękną charakterystykę Jung-Stillinga daje J. W. Goethe w swem „Aus meinem Leben".

K

Kabała (hebr. Kabbalah), dosłownie „tradycja", opracowana przez rabinów średniowiecznych tajemna wiedza, połączona z hebrajską teologją, datująca swe istnienie od czasów niewoli babilońskiej żydów. Kabała jest właściwie mistyczną filozofją religijną żydowskiego średniowiecza. Główne dzieło Kabały nosi nazwę Zohar. Patrz: Zohar,

Kalmiusz Jan Adam, żył w XVIII wieku i wydawał w Wilnie kalendarze astrologiczne.

Kamaloka (sans.), astralny „świat żądz", dla poznania zmysłowego niewidzialny i subjektywny. Przebywają w nim istoty, pozbawione już ziemskiej powłoki, twory astralne „Kamarupa", żyjące w tym świecie tak długo, dopóki nie ustanie działanie myślaków, żądz i namiętności niższego rzędu. Jest to Hades starożytnych Hellenów lub Amenti u Egipcjan — świat cieniów.

Kamarupa (sans.), osobowość człowieka, pozostała po śmierci ciała na ziemi — złożona z ciała eterycznego i ciała astralnego. Zależnie od natężenia i wielkości żądz i namiętności, do jakich przyzwyczaił się człowiek za życia na ziemi, przedłuża lub skraca się okres trwania Kamarupy w świecie Kamaloka. Wskutek intensywnych praktyk czarnej magji lub nierozumnego przywoływania przez pozostałych przyjaciół nieboszczyka, Kamarupa zostaje przyciągnięta do ziemi, występując nierzadko w formie różnych zjaw i straszydeł. Dążąc zaś w tym stanie do utrzymania się przy życiu na ziemi za wszelką cenę, może stać się wówczas Kamarupa wampirem, wysysającym z żyjących ludzi soki żywotne.

Kamień filozoficzny, szukana przez alchemików tajemnicza materja, zapomocą której możnaby przemieniać zwykle metale w złoto. Według Papusa jest to kondensacja, zgęszczenie energji życiowej w małej ilości materji. Energja ta uskutecznia momentalnie przemianę, na którą natura łoży miljony lat.

Kant Imanuel (1724—1804), filozof królewiecki, jeden z najsławniejszych myślicieli niemieckich, napisał oprócz innych epokowych dzieł filozoficznych pracę p. t. „Träme eines Geistersehers" (1762), w której, w związku z działalnością Svedenborga, wyjaśnia swoje ideje metafizyczne.

Kanta teorja, pogląd Kanta na powstanie systemu słonecznego, według którego cała przestrzeń naszego systemu słonecznego była pierwotnie wypełniona rozrzedzoną materją, z której powoli — dzięki sile przyciągania — powstały mniejsze i większe ciała niebieskie.

Kapilawastu, „żółte miasto“, miejsce urodzenia Gotamy Buddy.

Kardec Allan (Hippolyte Denisard Rivail), ur. 1804, zm. 1869, pochodził z Lyonu, napisał w 1859 r. „Księgę Duchów“, w r. 1861 „Księgę Medjów“, założyciel czasopisma Revue spirite. Jego teorja spirytystyczna, oparta na reinkarnacji, zyskała olbrzymie rzesze zwolenników w niższych warstwach społeczeństwa francuskiego i w całej Europie.

Kardekiści, spirytyści, zwolennicy idei Allana Kardeca, wierzący w reinkarnację, w przeciwieństwie do spirytystów amerykańskich i angielskich, utrzymujących, że człowiek żyje na świecie we formie cielesnej tylko jeden raz.

Kardynalne (= zasadnicze) punkty, nazwą tą określa astrologja 1, 4, 7 i 10 dom horoskopu oraz cztery strony świata.

Karma (sans.), słowo pochodzące od sanskryckiego pierwiastka k r i — „działać“. Wyrażenia Karma najczęściej używa się na oznaczenie tego, co może być nazwane „wynikiem działania“. W szerszem znaczeniu Karma oznacza przeznaczenie, owoc wszystkich poprzednich inkarnacyj człowieka, prawo przyczyn i skutków.

Kartomancja (gr.), wróżenie z kart do gry, zwykle służące różnym szarlatanom za dobre źródło zarobku.

Kasty indyjskie, ludność Indyj dzieli się od pradawnych czasów na 4 klasy społeczne, zwane kastami, ściśle od siebie odseparowanemi: Brahmanów (kasta kapłańska), Kszatrjów (wojownicy), Wajszjów (kupcy) i Sudra (rolnicy, pospólstwo).

Kataklepsja (gr.), porażenie, ubezwładnienie z przestrachu; wprawianie w hipnozę nagłymi dźwiękami lub błyskami.

Katalepsja (gr.), stan znieczulenia ciała, niższy stopień letargu, obserwowany często u zahypnotyzowanych. W katalepsji członki, nie będąc całkiem sztywnemi, gną się jak wosk i zatrzymują nadaną im pozycję.

Kataptromancja (gr.), wróżenie ze zwierciadła magicznego.

Katie King, żeńska zjawa, materjalizująca się przez kilka lat na posiedzeniach, prowadzonych przez Crookesa, wielokrotnie fotografowana, która rozmawiała ze wszystkimi, pozwalała się dotykać, a za życia na ziemi miała nazywać się Anna Morgan, dama dworu królowej Marji Stuart. Na ostatnim seansie pożegnała się czule z medjum z obecnymi oświadczając, że misja jej już skończona.

Kauzalność, łac. przyczynowość.

Kauzalny świat, świat przyczynowy, istniejący „najbliżej“ świata mentalnego.

Kemmerich Max dr., ur. 6 V 1876 w Koblencji, współczesny filozof i pisarz niemiecki, apologetyk astrologji w pismach: „Das Kausalgesetz der Weltgeschichte“ (1913) i „Die Berechnung der Geschichte und Deutschlandszukunft“ (1921).

Kepler Jan (1571—1630), sławny astronom, astrolog, filozof i myśliciel, odkrywca wielu praw astronomicznych. Dzieła: Apologia Tydionis 1597). Astronomia nova (1609). Mysterium cosmographicum (1596). Harmon. nundi (1619).

Keplera prawa wzgl. reguły są następujące: 1. drogi planet mają kształt elips, w środku których znajduje się słońce, 2. promienie wodzące planet przebiegają w równych czasach równe przestrzenie, 3. kwadraty liczb czasu obiegu dwóch planet mają się do siebie tak, jak trzecie potęgi średnich odległości obu planet od słońca.

Kerner Justinus (1786—1862), poeta i lekarz wirtemberski, oddał okultyzmowi olbrzymią przysługę przez swoje dzieło p. t. „Jasnowidząca z Prevorst", stanowiące od czasu Agryppy z Nettesheimu jedną z najwartościowszych prac okultystycznych.

Keromancja (gr.), wróżenie z wosku.

Kiesewetter Karol, niemiecki teoretyk okultyzmu. Dzieła: „Die Geheimwissenschaften", „Okkultismus des Altertums", „Geschichte des Okkultismus von Agrippa bis Du Prel", „Faust in der Geschichte und Tradition", „Franz Mesmers Leben und Werke".

Kircher Atanazy (1601—1680) z Fuldy, przeciwnik okultyzmu, aczkolwiek wiele się nim zajmował, specjalnie zaś różdżkarstwem.

Kluski Franek (pseudonim) — Modrzejewski Teofil, ur. 1873, pracownik bankowy i literat, jedno z najznakomitszych współczesnych medjów materjalizacyjnych w Polsce. Opisy ciekawych seansów, przeprowadzonych z Kluskim, podaje dr. Geley w dziele „L'èctoplasme et la clairvoyance" oraz płk. Norbert Okołowicz w znakomicie opracowanem dziele „Wspomnienia ze seansów z Frankiem Kluskim".

Koagulat (łac.), wytwór zgęszczenia materji.

Koilon (gr.), „próżnia", wklęsłość, ostateczna materja zasadnicza, eter kosmiczny. Nazwa, użyta w dziele A. Besant i Leadbeater'a: Occult Chemistry. Substancja ta widzialna jest tylko dla bardzo rozwiniętego jasnowidza.

Kołakowski Hieronim, astrolog polski, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Koncentracja (łac.), skupienie myśli, wyłączna uwaga na pewnej myśli lub pewnym toku myśli z bezwzględnem wyłączeniem wszelkich wrażeń pobocznych.

Konditionarius (łac.), w astrologji nazwa planet Marsa, Wenery i Księżyca, stojących nad horyzontem przy urodzeniu dziennem.

Kon-fu-tse (Konfucjusz), (551—478 przed Chr.), założyciel chińskiej religji państwowej, głoszącej społeczną moralność, bez uwzględniania pierwiastków metafizycznych.

Konjunkcja (łac.), „złączenie", w astrologji aspekt, oznaczający połączenie dwóch lub więcej planet w jednym i tym samym domu horoskopu.

Konjunkcja może działać korzystnie lub niekorzystnie, zależnie od rodzaju planet.

Kopps Herman dr. (1817—1872), heidelberski chemik, autor najlepszej dotychczas „Historji alchemji“, w której uznaje, mimo stosowania zasad najsurowszej krytyki, przemianę metali, dokonywaną przez Helmonta i Helwecjusza.

Konstelacja (łac.), ugrupowanie gwiazd stałych w pewne figury. W astrologji: wzajemne położenie do siebie planet, z którego wyciąga się odpowiednie wnioski do prognozy horoskopu.

Kontemplacja (łac.), modlitewne pogrążenie się w Bogu, rozważanie w głębi własnej duszy. Stan duchowy, będący przeciwieństwem stanu czynnego; cechuje go całkowite oddanie się przedmiotowi, będącemu treścią kontemplacji.

Kontraktura (łac.), zesztywnienie, np. ręki.

Kontrolny duch, nazwa inteligencji, manifestującej się regularnie z jednem i tem samem medjum podczas seansów, spirytystycznych; podaje się zazwyczaj za kierownika i opiekuna medjum.

Kopernik Mikołaj, ur. 19 II 1473 w Toruniu, zm. 24 V 1543 we Frauenburgu, jeden z największych astronomów polskich i świata, twórca rewolucyjnego systemu, który udowodnił — wbrew twierdzeniom Ptolomeusza — że nie słońce z planetami obraca się koło ziemi, lecz przeciwnie, ziemia, będąca jedną z planet, krąży wraz z innemi planetami koło słońca. Dopiero po jego śmierci ogłoszono jego pracę p. t. „Nicolai Copernici libri sex de orbium coelestium revolutionibus“.

Korespondencja krzyżowa (Cross correspondence), zjawisko w spirytyźmie, odkryte w roku 1926 przez sekretarkę Society for Psychic Research miss Alice Johnson, a polegające na tem, że kilka medjów, nie wiedzących o sobie, odbiera komunikaty jednej i tej samej inteligencji zaświatowej i to w takiej formie, że komunikaty te dopiero po złożeniu stanowią zrozumiałą całość.

Koskinomancja (gr.), wróżenie ze sita, stosowane od czasów starożytnych poprzez średniowiecze aż do dzisiejszych czasów.

Kosmogonja (gr.), nauka o powstaniu i rozwoju wszechświata i ludzkości.

Kosmologja (gr.), nauka, zajmująca się powstaniem, istotą i końcem wszechświata.

Kosmonomja (gr.), nauka, badająca prawa budowy wszechświata.

Kosmos (gr.), świat, w szerszem znaczeniu: wszechświat.

Kosmozofja (gr.), poznawanie przy pomocy mistyki wewnętrznego związku wszechświata.

Kowalski Stefan, ur. 1 XII 1870 r. w Radomiu, zm. 10 I 1934 r. w Warszawie, był przez szereg lat prezesem Polskiego Towarzystwa Metapsychicznego w Warszawie. Poprzez interesujące go zagadnienia etyki doszedł do parapsychologji, drukując wiele własnych prac

w „Zagadnieniach Metapsychicznych“, których był wydawcą i redaktorem. Jedną z celniejszych jego prac jest „Kryptestezja, czyli o różnych formach nadnormalnego poznania“ (1934).

Kranjomancja, kranjoskopja (gr.), wróżenie i określanie charakteru z właściwości czaszki.

Kriszna, najsławniejsze wcielenie boga Wisznu, syn Devatti'egoi wnuk Kansy, bohatera hinduskiego. Historja poczęcia, narodzenia i dziecięctwa Kriszny wykazuje uderzające podobieństwo do opowieści ewangelicznych.

Krisznamurti, hindus, ur. w 1896 r., uważany przez teozofów przez długie lata za następcę Buddy i nowego Mesjasza. Odkryła go dr. Annie Besant, prezydentka Tow. Teozoficznego, adoptowała i zajęła się jego wychowaniem, przekonawszy się o dużych zdolnościach chłopca. W 14 roku życia dostąpił rzekomo wielkiego wtajemniczenia, przyczem teozofowie ogłosili, iż wcieliła się w niego nadzwyczajna istota „Alcyone“. W 1911 r. Krisznamurti wydał m. i. książeczkę „U stóp Mistrza“, przełożoną również na język polski. Zkolei Krisznamurti był głową stowarzyszenia „Gwiazda Wschodu“, które rozwiązał w 1930 r., oświadczając, że nie chce być dalej uważany za jakiegoś genjusza czy Mesjasza.

Kryptestezja (gr.), utajona zdolność wyczuwania, duchowa zdolność odbierania znaków, jakich nie mogą odbierać nasze normalne zmysły (Richet tą nazwą określa zdolność jasnowidzenia).

Kryptomnezja (gr.), pamięć utajona w podświadomości, której w czasie transu można przypomnieć sobie rzeczy dawno słyszane, czytane lub widziane.

Kryptopsychja (gr.), tworzenie się osobowości wtórnych, rozszczepianie się osobowości.

Krystalomancja (gr.), wróżenie z kuli szklanej lub z kryształów.

Krząnowski Antoni Mikołaj, astrolog, żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Krzykawski Krzysztof, astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawca kalendarzy astrologicznych.

Krzyż Wielkiego Hierofanta, krzyż, którego pionowy słup posiada trzy poziome ramiona. Symbol, wzajemnie przenikających się trzech planów wszechświata.

Ksenoglosja (gr.), posługiwanie się w transie nieznanymi sobie na jawie językami.

Kszetradźnia lub Kszetradźneśwara (sans.), wcielony duch, świadome „ja“ w swej najwyższej manifestacji, pierwiastek stale wcielający się, „Bóg wewnątrz nas“.

Kulminacja (łac.), przejście z gwiazdy przez południk niebieski. Rozróżniamy kulminacje północną i południową, zależnie od odległości od równika niebieskiego.

Kumara (sans.), dziewiczy chłopak lub młodzieniec. Pierwszymi Kumaras było siedmiu synów Brahmy, zrodzonych z członków boga podczas t. zw. „dziewiątego" stworzenia. Imię Kumaras otrzymali dlatego, ponieważ wzbraniali się od dalszego płodzenia istot ich rodzaju i pozostali na stałe jogami.

Kurzelowita Wawrzyniec Jakobeusz, astrolog w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Kuticzaka (sans.), „budujący chatę", drugi stopień czeladztwa, uzyskiwany w drugiem wtajemniczeniu.

Kwietyzm (ł.), dążenie do osiągnięcia spokoju, jako najwyższego celu życia przez bezczynne pogrążenie się w kontemplacji modlitewnej.

L Ł

Lama (mong.), kapłan klasztorów tybetańskich.

Lao-Tse, poprzednik Konfucjusza, napisał podobno 930 ksiąg, traktujących o etyce i religjach, pozatem 70 ksiąg o magji. Główne jego dzieło Tao-Te-King obejmuje zaledwie około 5.000 słów.

Laoizm, patrz: jatrochemja.

Laplace Pierre Simon, francuski matematyk i astronom (ur. 28 III 1749 r. w Beaumont en Ange, zm. 5 III 1827 r. w Paryżu), należy do największych matematyków i astronomów wszystkich czasów. Główne dzieła: „Mécanique céleste", „Exposition du systéme du monde", „Théorie analytique des probabilités", „Essai philosophique sur les propabilités". Jego teorja tworzenia się wszechświata z mgławic utrzymała się niemal do naszych czasów.

Larwy, istoty astralne, które powołane zostały do życia siłą pragnień człowieka. Według Korneljusza Agryppy grzeszne dusze, które nie dostały się do żadnego dobrego miejsca. Przy seansach spirytystycznych częstokroć larwy podają się za inne duchy, wprowadzając w błąd uczestników seansu.

Laska magiczna, pręt, ucięty zazwyczaj z krzaka leszczynowego, który jeszcze nie przynosił owoców. Służy do zgęszczania astralu i kierowania nim podług woli maga.

Lascaris, grecki archimandryta i adept alchemji, żyjący na początku XVII wieku. Przeprowadzał w 1701 roku udatne przemiany metali nieszlachetnych w złoto.

Latos Jan, medyk i astronom, w r. 1565 dziekan wydziału medycznego akademji krakowskiej. Znany ze swych prognostyków astrologicznych. Napisał: „Przestroga przyszłego znacznego na świecie zaćmienia" (1595), „Kometa z podziwianiem" (1595), „Srogiego a straszliwego zaćmienia na r. 1589 krótkie opisanie", „Przestroga rozmaitych przypadków z nauki gwiazd i obrotów niebieskich na rok 1602".

Lavater Johann Kaspar, ur. 15 XI 1741 r., jako syn lekarza zurychskiego,

zm. w Zurychu 2 I 1801 r. Teolog, żarliwy mistyk, zasłynął przedewszystkiem jako twórca nauki fizjognomiki, której podwaliny dał w czterotomowem dziele, skromnie zatytułowanem „Physiognomische Fragmente".

Leadbeater C. W., jeden z największych teozofów i okultystów naszej epoki (1847—1934). Pochodził ze starej rodziny Northumberlandzkiej, uczęszczał na uniwersytet w Oxfordzie, z powodu niekorzystnych warunków materjalnych zmuszony był przerwać studja i przerzucił się do bankowości. W roku 1878 opuścił bank i stał się duchownym Kościoła Anglikańskiego. Zetknąwszy się z dr. Annie Besant, H. P. Bławatską i Sinnet'em, przyjęty został w 1884 roku do Towarzystwa Teozoficznego i po zlikwidowaniu swoich londyńskich spraw wyruszył do Indyj. Tutaj w Adyarze pod kierunkiem Swami Subba Rao i mistrza tybetańskiego Dżwal Kul'a oddaje się wyczerpującej pracy nad rozwojem władz psychicznych, jasnowidzenia i kontaktu z planami nadfizycznymi. Przez kilka lat pracuje w szkołach buddyjskich na Cejlonie, gdzie założył pierwszą szkołę dla chłopców „Ananda College". Od roku 1895 rozpoczął wraz z Annie Besant badania nad elementami chemicznemi, wydając w kilka lat później „Chemję okultystyczną". Napisał wiele bardzo cenionych dzieł (po angielsku) z teozofji i okultyzmu, przekładanych później na inne języki; najważniejsze są: „Życie wewnętrzne", „Człowiek widzialny i niewidzialny", „Formy myśli", „Jasnowidzenie", „Łańcuchy planet", „Myślokształty".

Lebiedziński Piotr (zm. 30 I 1934 r. w wieku 74 lat). Z zawodu inżynier, wszechstronnie wykształcony, był jednym z najpoważniejszych badaczy metapsychiki. Jako przyrodnik i chemik stosował ścisłość badania do zjawisk medjumicznych. Jemu pierwszemu udało się na seansie w dniu 20 II 1916 r. z medjum Stanisławą P. otrzymać kawałeczek ektoplazmy, którą poddał analizie dr. W. Dąbrowski w pracowni bakterjologicznej Muzeum Przemysłu i Rolnictwa w Warszawie. Cząstkę ektoplazmy przesłał drowi Schrenck-Notzingowi w Monachjum. Wszystkie prawie zjawiska medjalne tłumaczył Lebiedziński trojaką ideoplastją: materji, energji i psychizmu. Był jednym z pierwszych inicjatorów i założycieli Polskiego Towarzystwa Badań Psychicznych w Warszawie, którego został prezesem honorowym.

Lekanomancja (gr.), u Asyryjczyków sposób wróżenia, polegający na tem, że lekanomanta stawiał przed sobą czarę, napełnioną „proroczą" wodą. Zewnętrznie nie różniła się ona od zwykłej wody, lecz praktyki i zaklęcia, wykonywane nad naczyniem, obdarzały ją proroczą siłą, wychodzącą z łona ziemi i przejawiającą się w swoisty sposób. Kiedy zaczyna się ona udzielać wodzie, słychać nieokreślony szum, w którym narazie nie można odkryć sensu, gdy jednak rozejdzie się ona równomiernie po całym płynie, dają się słyszeć osobliwe dźwięki, na podstawie których lekanomanta przepowiada przyszłość.

Lemke Jerzy, „Rayca Lubelski", astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Lemurja, nazwa kontynentu, rozciągającego się na południowej półkuli,

który wyłonił się z morza przypuszczalnie w okresie permskim (era poleozoiczna), a pogrążył się znowu w morzu w okresie eocenu (era mezozoiczna).

Lemury (łac.), u starożytnych Rzymian błąkające się dusze zmarłych. Według Paracelsusa są to duchy pukające i t. p., przywiązane jeszcze do ziemi, które zwykle wprowadzają w błąd ludzi i powodują rozmaite zjawiska. Patrz: Larwy.

Lenormand Annie Marie (1772—1843), wróżka z Paryża, „wieszczka królów“. W jej domu przy ul. Tournon zjawiali się królowie i książęta, by poradzić się w ważnych sprawach państwowych i zapytać o przyszłość. Odwiedził ją Napoleon Bonaparte przed swoją wyprawą do Egiptu; później z powodu swoich przepowiedni popadła w niełaskę Napoleona, który w r. 1809 kazał ją osadzić na jeden rok w klasztorze, a następnie wypędził z kraju. Osiadła w Brukseli, gdzie zmarła w roku 1842 jako zamożna kobieta, co zresztą dawno sobie przepowiedziała. Lenormand wygłaszała swoje przepowiednie, wprowadzając się w stan jasnowidzenia przy pomocy kart.

Leo Alan, jeden z najlepszych nowoczesnych astrologów angielskich, założyciel miesięcznika „Modern Astrology“ i autor olbrzymiego, doskonale opracowanego dzieła o astrologji w 7 tomach.

Lessage Augustyn, z zawodu górnik, ur. w r. 1876 koło Calais, malarz medjalny, wykonał przeszło 150 olbrzymich obrazów, przeważnie przedstawiających sceny alegoryczne. Z przekonania spirytysta, uważa się za narzędzie duchów.

Letarg (gr.), stan głębokiego snu, w czasie którego funkcje ciała prawie całkowicie ustają. Sąsiedni stopień katalepsji. W czasie letargu gałki oczne są skręcone ku górze, tak, że przy uchyleniu powiek widać tylko białka, członki wzniesione opadają bezwładnie, nieczułość zupełna tak skóry jak i błon śluzowych; apercepcja wrażeń zewnętrznych istnieje przy braku możności jakiejkolwiek reakcji.

Lewitacja (łac.), zjawisko unoszenia się w powietrze wzgl. unoszenia i przenoszenia się przedmiotów bez dotykania ich przez kogokolwiek. Zjawisko znane z żywotów świętych i fanatyków religijnych Wschodu, podobnież z eksperymentów medjumicznych.

Libanomancja (n. gr.), przepowiadanie przyszłości z dymu ofiarnego.

Libański Edmund inż., ur. 1862 roku w Krakowie, zm. 1928 r. w Brześciu, popularyzator zdobyczy wiedzy i techniki, jeden z założycieli „Uniwersytetu Ludowego“. Zajmował się poważnemi studjami w dziedzinie metapsychicznej, których owocem były ogólnie znane dwie książki „Dziwy Spirytyzmu“, zawierające studjum poważne wyników badań medjumizmu przez uczonych angielskich i niemieckich, oraz mniejsza rozprawa „Różdżka Czarodziejska“. Brał żywy udział w badaniach eksperymentalnych z medjami, był czynnym członkiem „Tow. Metapsychicznego“ we Lwowie, studjował teozofję i antropozofję, kabałę i mistykę, znał wszystkie głośniejsze medja, wróżbitów i jasnowidzów.

Libra Aq. C., współczesny astrolog holenderski, napisał niezwykle ory-

ginalnie ujęte dzieła: „Astrologja, jej technika i etyka“, „Kosmos i mikrokosmos, rozważania astrologiczno-teozoficzne“.

Lichnomancja (n. gr.), wróżenie z światła.

Lindhout Henryk von, słynny lekarz i astrolog, żyjący pod koniec XVI wieku w Hamburgu. Napisał dzieło p. t. „Speculum astrologiae, in quo vera astrologiae fundamenta et genethliacae Arabum vanitates demonstrantur“ oraz „Introductio in physicam judicariam“.

Linga-Sarira (sans.), ciało eteryczne, które człowiek otrzymuje przed narodzeniem. Rozpływa się ono z chwilą zniknięcia ostatniej cząstki ciała fizycznego.

Lipiewicz Andrzej Dominik, astrolog żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Lipika (sans.), wysokie istności duchowe, „władcy karmy“, przewodnicy przy powtórnych wcieleniach (inkarnacjach) przy wyborze rodziny i t. p. na planie arupa.

Litolatrja (gr.), kult boski, oddawany kamieniom.

Logos (gr.), „słowo“, bóstwo objawione u poszczególnych narodów, zewnętrzny objaw lub skutek pozostającej zawsze w ukryciu przyczyny. W sensie metafizycznym można logos zastąpić przez „Słowo“.

Loka (sans.), świat, plan, miejsce.

Lombroso Cesare dr., słynny psychjatra włoski, autor dzieła: „Genjusz i obłąkanie“. Pod wrażeniem seansów z medjum Palladino zajął się psychologją i został wkońcu spirytystą. Napisał m. i. książkę: „Studi ipnotici e spiritistici“.

Longinus Dionysius Cassius, sławny krytyk i filozof aleksandryjski (ur. około 213 r. po Chr.). Nazywano go dla jego olbrzymiej wiedzy chodzącą bibljoteką. Skazany na śmierć w r. 273 wkutek fałszywego oskarżenia królowej Palmiry Zenobji, jakoby przygotowywał bunt przeciw cezarowi Aureljanowi. Longinus był uczniem Ammoniusa Saccasa, założyciela szkoły neoplatońskiej.

Lotos (Nymphaea lotus, Nenumbo nucifera), roślina wodna o kwiatach białych, żółtych lub różowych, czczona w starożytnym Egipcie. Symbol religijny w buddyźmie, w Indjach symbol czystości, piękna i wiecznego życia. Znana u nas pod nazwami lilji wodnej i nenufaru.

Lotosy, narządy ciał niewidzialnych człowieka. Patrz: Czakra.

„Lotos“, pod tym tytułem wychodzi od 1935 r. w Krakowie miesięcznik o charakterze naukowym (organ Tow. Parapsychicznego im. J. Ochorowicza we Lwowie), poświęcony zagadnieniom parapsychologji, okultyzmu, mistyki, astrologji. Miesięcznik ten, redagowany przez J. Hadynę, dąży do syntezy wiedzy ezoterycznej.

Lucyfer (łac.), „światłonośca“, władca na planie „wielkiej ułudy“, zwany też „królem mar“; starożytna nazwa planety Wenus, jako gwiazdy porannej; w biblji imię zbuntowanego archanioła, pokonanego przez archanioła Michała.

Lunatyzm (łac.), chorobliwy stan, w którym podczas snu człowiek ma władzę ruchu i działania, jakkolwiek po obudzeniu nic nie pamięta.

Lutosławski Wincenty, filozof, b. profesor Uniwersytetu w Wilnie, ur. 6 VII 1863. Wybitny mistyk o oryginalnym umyśle, szeroko znany w świecie naukowym, autor licznych dzieł filozoficznych. W mistyczno-etycznem stowarzyszeniu „Eleusis" wywierał w pierwszem dwudziestoleciu bieżącego wieku potężny wpływ na młodzież, budząc w niej oprócz wyższych pierwiastków etycznych równocześnie gorącą miłość ojczyny i wiarę w lepszą przyszłość. Z pism cenniejsze: „Metafizyka współczesna" (1889), „O zadaniu historji filozofji", „Platon jako twórca idealizmu" (1899), „O logice Platona" (1892), „Z dziedziny myśli" (1900), „Zarys metafizyki polskiej"; wydał także dzieła w języku angielskim, włoskim, francuskim i niemieckim.

Lykantropja (gr.), wilkołactwo, człowiek astralny o charakterze wilka.

Łańcuch magiczny, kolisko przyciągania fluidycznego, które winno obejmować w sobie świat widzialny i niewidzialny. Połączenie ludzi, związanych jedną ideą i kierowanych wolą jednego człowieka.

M

Maciej z Miechowa (Miechowita), ur. 1456, um. 1523, nadworny lekarz Zygmunta I, historyk, profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, otaczał opieką astrologów i łożył na odpowiednie uposażenie katedry astrologji.

Maeterlinck Maurycy, ur. 29 VIII 1862 w Gandawie, poeta-myśliciel, niestrudzony poszukiwacz prawdy, twórca licznych dzieł prozą, pociągających i rozsławionych dzięki głębokości spostrzeżeń i piękności stylu. Z dzieł przełożonych na język polski: Wielka tajemnica, Gość nieznany, Śmierć, Życie przestrzeni, Życie pszczół, Życie mrówek, Życie termitów, Inteligencja kwiatów.

Magisterium (łac.), „mistrzostwo", w alchemji oznacza „kamień mądrości".

Magja, posługiwanie się mało znanemi, ukrytemi siłami przyrody i panowanie jej nad żywiołami i ludźmi. Świadome działanie na odległość przy pomocy woli, czucia i rozumu. Magja jest nieodłączną częścią składową każdej religji.

Magja biała, dobroczynna lub „boska" magja, unikająca dążeń do władzy lub innych egoistycznych celów, a dążąca jedynie do niesienia dobra bliźnim i światu wogóle.

Magja czarna, czarownictwo, nadużywanie tajemnych sił do egoistycznych i niegodziwych celów.

Magja ceremonjalna, oparta na kabalistycznych rytuałach, polega na wzywaniu wyższych od człowieka mocy świata duchowego, oraz na

podporządkowaniu woli maga istot elementarnych, niżej od niego stojących.

Magnetyzm, znana we fizyce siła przyciągająca żelaza i innych metali. „Magnetyzmem zwierzęcym" określa się siłę, odkrytą przez dra Mesmera. W tem znaczeniu wyrażenie „magnetyzm" jest zasadniczo błędne; w danym wypadku należałoby stosować raczej nazwę „mesmeryzm" lub „promieniowanie odyczne". Dzięki mesmeryzmowi można leczyć chorych, pobudzać wzrost roślin, mumifikować ciała organiczne i t. p.

Magnetyczny sen, sprowadzany przy pomocy magnetycznych głasków (passów). Uśpiony słyszy tylko magnetyzera, jemu tylko ulega i może być zbudzonym tylko przez niego. Stosowany w lecznictwie, przyczem leczenie nie polega na samem usypianiu, lecz na działaniu ręką, t. zn. głaskami rąk w powietrzu lub przykładaniem rąk na miejsca chore.

Magnetyzer, człowiek, rozporządzający większym niż inni ludzie zapasem siły żywotniej. Dzięki dobrze rozwiniętemu ciału eterycznemu magnetyzer, przez silne promieniowanie swego ciała, może zasilać organizm ludzi cierpiących.

Mahadeva (sans.), „wielki duch", wzniosłe istności duchowe, tyle co Lipika.

Mahamanwantara (sans.), oznacza w dziejach wszechświata cykl „czynności", w przeciwstawieniu Pralaya — spokojowi.

Mahat (sans.), dosłownie „wielka Jedność", główny pierwiastek powszechnej świadomości.

Mahatma (sans.), dosłownie „wielka dusza", adept najwyższego stopnia, szlachetna istota, nauczyciel, święty. W języku pali zowie się Arahat (Arhat) lub Rahat. W Indjach tytuł, nadawany obecnie wybitnym osobistościom.

Mahajana (sans.), szkoła buddyjskiej filozofji; dosł. znaczy „wielki wóz". System mistyczny, utworzony przez Pagardżunę w II wieku po Chr.

Maja (sans.), złuda, iluzja; siła kosmiczna, umożliwiająca nam posiadanie świadomości o istnieniu świata. W filozofji hinduskiej tylko to jest rzeczywistością, nie Mają, co jest wieczne i nie podlega przemianom.

Majawi-Rupa (sans.), „ciało iluzyjne", jakie tworzy sobie adept ze swego ciała mentalnego w celu świadomego przenoszenia się do zamierzonego miejsca.

Makrokosmos (gr.), dosł. „wielki świat", wszechświat.

Maleficium (łac.), złe uczynki, przypisywane zwłaszcza czarownicom, np. sprowadzanie choroby, szkodzenie bydłu i t. p.

Malleus maleficarum (łac.), (Hexenhammer), „Młot na czarownice", kodeks a raczej procedura procesowa przeciw czarownicom, pełna obrzydliwych zabobonów. Na podstawie tego dzieła straciło życie

w okropnych męczarniach kilkaset tysięcy ludzi, którzy padali ofiarą sadyzmu mnichów. Autorami tego pomnika hańby średniowiecznego chrześcijaństwa byli mnisi dominikańscy Jaób Sprenger i Henryk Institoris. Dzieło wyszło z druku w języku łacińskim w r. 1489 w Kolonji.

Malocchio (wł.), uroczne, złe spojrzenie.

Manas (sans.), umysł, zdolności duchowe, dzięki którym staje się człowiek inteligentną jednostką, stojącą wyżej od zwierzęcia. W znaczeniu ezoterycznem manas oznacza „wyższe Ja", pierwiastek duchowy w człowieku. Ezoteryka indyjska odróżnia „budhi manas" (umysł duchowy, moralny) i „kama manas" (umysł niższy, konkretny), który mają także zwierzęta.

Manasa-putra (sans.), dosłownie „synowie ducha", nazwa naszego „wyższego Ja" przed wcieleniem na ziemi.

Manas-sutratma (sans.), dosł. duch i „dusza-nitka". Techniczne wyrażenie w filozofji Wedanty, równoznaczne prawie z Ego lub tem, co podlega wcieleniom.

Manas-taidżasa (sans.), dosł. „promieniejący na nas", stan „wyższego Ja", dostępny poznaniu jedynie ludziom o wyższych zdolnościach metafizycznych.

Manethos (dosł. umiłowany przez Thota) z Zebenytos w Dolnym Egipcie, żył za czasów Ptolomeusza II Philadelfosa (284—246 przed Chr.), był arcykapłanem w Heliopolis i napisał dzieło astrologiczne „Apotelesmatika" oraz „Aigyptiaka" — historję 30 dynastyj egipskich do Aleksandra Wielkiego.

Manfredi Hieronymus z Kapuy, profesor medycyny w Bolonji pod koniec XV wieku. Starał się połączyć astrologję z medycyną. Pierwszy podawał w kalendarzu korzystne astrologiczne dni do przyjmowania lekarstw.

Mantra (sans.), zbiór Wed, świętych ksiąg Indów, obejmujący pieśni i modlitwy. Mantra składa się z czterech zbiorów: Rigweda, Samaweda, Jadżurweda, Atharwaweda. Słowo pochodne mantra oznacza formuły dźwiękowe, przeznaczone do działania na astrosom własny lub istoty, różnej od samego operatora.

Manichejczycy, sekta założona w III wieku przez Manesa (Mani) z Babilonu (ur. 215). Mieszanina gnostycyzmu babilońskiego i chrześcijaństwa. Manichejczycy byli zdecydowanymi dualistami, odrzucali Stary Testment i prowadzili czysty tryb życia.

Manifestacja (łac.), objaw, zjawisko na seansie spirytystycznym, dostępne wrażeniom wzroku, słuchu lub dotyku.

Manilius Marcus, żyjący w Rzymie w I wieku po Chr., poeta astrologiczny, dedykował cesarzowi Augustowi swoje 5-tomowe dzieło „Astronomicon".

Mantyka (gr.), sztuka przepowiadania i wróżenia z różnych znaków.

Manu (sans.), wielki prawodawca Indyj; ogólna nazwa założycieli pierwszych wodzów duchowych ras głównych.

Manwantara (sans.), okres działania jednego Manu. Wyrażenie używane na oznaczenie różnych cyklów, szczególnie jako „dzień Brahmy", liczący 4.320,000.000 lat słonecznych, — i na określenie panowania Manu — 308,448.000 lat. Okres między tworzeniem się a rozkładem światów.

Marcin Rex z Przemyśla, um. w 1450 r., zażywał wielkiej sławy jako astrolog. Wyposażył katedrę astrologiczną w akademji krakowskiej.

Marcin z Olkusza, żył w XV wieku. Medyk, filozof i astrolog, przyjaciel słynnego Regiomontanusa, z którym pracował nad ułożeniem tabel z dyrekcjami planetarnemi. Bawił również jako lekrz i astrolog na dworze Michała Korwina. Egzemplarz jego „directorium planetarum" z roku 1467 przechowuje się w bibljotece Jagiellońskiej w Krakowie.

Martynizm, „Centrum wtajemniczenia" na Zachodzie, zawdzięcza swoje powstanie tajemniczemu osobnikowi, jakim był Martinez de Pasqually oraz markizowi de Saint Martin w XVIII wieku. Wprowadzony w drugiej połowie XVIII wieku do Rosji i Polski przez admirała Pleszczejewa, Nowikowa i Grabiankę (Tad. hr. Leszczyc), wykazał tam znaczny rozwój.

Mashalla, żyjący na przełomie VIII i IX wieku, sławny z wiedzy astronomicznej i astrologicznej („saeculi sui phoenix"), napisał dzieło astrologiczne z dodatkiem, zawierającym pouczenie o używaniu tabel astronomicznych.

Masonerja, patrz: Wolnomularstwo.

Materja (łac.), substancja fizyczna, posiadająca objętość i ciężar; tworzywo, z którego powstało wszystko, co istnieje we wszechświecie.

Materjalizacja (łac.), widzialne występowanie zjaw, które dochodzi do skutku w ten sposób, że inteligencja duchowa posługuje się albo ciałem medjum, albo też „dobiera" sobie pierwiastki fizyczne z ciał uczestników seansu. Według Schrenck-Notzinga duchy materjalizują się przy pomocy ektoplazmy, wychodzącej z ciała medjum. Wspomniany badacz zrobił mnóstwo zdjęć fotograficznych zjaw, jużto kompletnie, jużto częściowo zmaterjalizowanych podczas seansów.

Materjalizm, światopogląd uznający istnienie tylko martwej lub ożywionej materji, negujący istnienie ducha samoistnego, a przypisujący wszelkie objawy energji i inteligencji wyłącznie ruchom materji.

Maternus Julius Firmicus, astrolog z Sycylji, gdzie był za czasów Konstantyna Wielkiego wielkorządcą. Napisał około 336 roku dzieło „Matheseos libri VIII)" (o wpływie gwiazd). Jest to najobszerniejsza praca astrologiczna starożytności, oparta głównie, jak sam Maternus zaznacza, na źródłach staroegipskich.

Mathematici (łac.), matematykami zwano astrologów w Rzymie za czasów cesarstwa.

Matuszewski Ignacy (1858—1919), profesor Uniwersytetu Warszaw-

skiego, wybitny krytyk, zajmował się metapsychiką, a owocem jego badań w tym kierunku jest obszerna praca „Czarnoksięstwo i medjumizm“ (1896).

Maury Ferdynand Alfred, francuski badacz starożytności, ur. 1817 roku w Meaux, napisał dzieło: „La magie et l'astrologie dans l'antiquite et an moyen age“, będące zdaniem znawców raczej zbiorem baśni o krasnoludkach, aniżeli historją astrologji.

Maxwell Wiliam, szkocki okultysta, który podczas groźnej epidemji w Londynie, w roku 1665, zalecał palenie zwłok. W zachowanem jego jedynem piśmie: „Medicina magnetica“ występował z podobnemi teorjami, jakie w niespełna 200 lat później rozwinął Mesmer.

Mazdaznan (pers.), renesans praaryjskiej nauki obyczajów i zdrowotności; nauka o dżywianiu i oddychaniu.

Mechtylda z Magdeburga, ur. 1212 r., napisała w latach 1270—1280 mistyczne dzieło: „Światłość wypływająca z Bóstwa“. Zajmuje poczesne miejsce w rzędzie mistyków niemieckich.

Mediat (także Modiat), teurgiczne imię inteligencji planetarnej, panującej w powietrzu w dniu Merkurego (środa).

Medjalność, rzadka zdolność niektórych ludzi (istnieje w zarodku u każdego człowieka) wywoływania niezwykłych psychicznych i fizycznych zjawisk, w których przejawia się czasem obca inteligencja. Są to niejednokrotnie zjawiska, wymagające użycia siły, przekraczającej siły medjum, jak i wszystkich obecnych. Medjalność objawia się zwykle od 15 do 50 lat życia, ale może również występować przez całe życie, czasem zaś tylko przez pewien okres czasu. Może się wzmagać, słabnąć, może być rozwijana przez odpowiednie ćwiczenia. Istnieją już nawet szkoły medjów; niezawsze kształcące, częściej wypaczające zdolności uczniów.

Medjum (łac.), dosłownie: „pośrednik“, jednostka obdarzona własnościami wywoływania paranormalnych zjawisk fizycznych i psychicznych.

Medjumizm jest działem parapsychologji (metapsychiki), obejmującym całokształt wiadomości o zjawiskach, zachodzących w obecności medjum. Medjumizm obserwuje i klasyfikuje takie fakty, nie przesądzając zgóry ich charakteru.

Memficka tablica, napis w języku greckim, wyryty literami koptyjskiemi, znaleziony na skale w pobliżu Memfis, któremu przypisuje się alchemiczne znaczenie. Brzmi on w dosłownem tłumaczeniu następująco:

„Niebo w górze, niebo w dole,
Gwiazdy w górze, gwiazdy w dole,
Wszystko w górze jest i w dole,
Przyjmij to i bądź pocieszon.“

Mentalny plan (świat, regjon), świat myślowy, znajdujący się między światem astralnym a przyczynowym. Świat błogości (nieba) dla ducha po śmierci.

Mercavah (hebr.), rydwan Pana Boga, stworzony jednocześnie z Sefirotami.

Mesmer Franciszek Fryderyk dr. (1734—1815), lekarz, twórca teorji t. zw. „magnetyzmu zwierzęcego". Już w swej pracy doktorskiej „De influxu planetarum in corpus humanum" wystąpił z twierdzeniem o istnieniu we wszechświecie nieważkiego płynu, fluidu-eteru, który przenika wszystko i wywiera wpływ na organizm człowieka, w szczególności na jego system nerwowy. Badając działanie magnesu na organizm ludzki, zauważył, że można również wywołać różne zmiany bez użycia magnesu, przez same pociągnięcia rękami wdłuż ciała. Siłę, wywołującą te zmiany, nazwał magnetyzmem zwierzęcym (animalnym) i stosował ją w leczeniu chorób, nierzadko z zadziwiającym wynikiem. Magnetyzm zwierzęcy, nazwany także mesmeryzmem, wywołał zacięte i namiętne spory w świecie lekarskim. Mesmer napisał dzieło o magnetyzmie p. t. „Über den natürlichen und den tierischen Magnetismus, den inneren Sinn und den Somnambulismus". (Patrz: Bakiet).

Metafizyka (gr.), nazwa użyta przez Arystotelesa na określenie nauk nadzmysłowych. Obejmuje ona wszystko, co dziś zwiemy medjumizmem fizykalnym, objawy w domach nawiedzanych, zabobony i t. p.

Metafora (gr.), obrazowe wyrażenie, użyte w znaczeniu przenośnem.

Metagnomja (gr.), błędna nazwa zjawisk jasnowidzenia, telepatji i t. p.; gdyż ściśle oznaczałaby „późniejsze mniemanie".

Metaloskopja (gr.), odczuwanie wpływu metali, zwłaszcza we śnie magnetycznym (np. srebro wywołuje uczucie zimna lub drgawki, platyna działa kojąco i t. p.).

Metapsychika (gr.), nazwa pochodząca od prof. Wincentego Lutosławskiego, a wprowadzona do nauki przez wielkiego uczonego francuskiego, profesora Karola Richeta. Pod tą nazwą rozumieć należy naukę, zajmującą się badaniem nadnormalnych objawów z duchowych dziedzin bytu, bez uprzedzeń zgóry o ich charakterze. Richet zdefinjował metapsychikę jako „naukę", badającą zjawiska mechaniczne lub psychiczne, które wywołane zostały przez siły, zdające się posiadać charakter inteligentny, albo które mają swe źródło w nieznanych utajonych zdolnościach umysłu ludzkiego". Zamiast nazwy „metapsychika" zaproponował francuski badacz Boirac nazwę „parapsychologja", który to termin — według prof. Flournoy — lepiej się nadaje, przyczem ten ostatni proponuje używać terminu „metapsychika" tylko w wypadkach, w których udowodniono supranormalny charakter zjawisk. Terminem „parapsychologja" posługują się przeważnie Niemcy.

M e t a p s y c h i k a w P o l s c e. — Naukowem badaniem zjawisk metapsychicznych pierwszy zajął się u nas dr. Juljan Ochorowicz, słusznie nazwany „ojcem medjumizmu polskiego". Mimo negatywizmu nauki uniwersyteckiej, szereg naszych uczonych prowadzi dalsze badania i staje się pionierami metapsychologji. Wymienić tu należy prof.

Ignacego Matuszewskiego, prof. Wincentego Lutosławskiego, inż. Piotra Lebiedzińskiego, dra Ksawerego Watraszewskiego, dra Tadeusza Sokołowskiego, inż. Edmunda Libańskiego, prof. L. Böttchera, St. Kowalskiego, Prospera Szmurłę, dra St. Breyera, prof. Świtkowskiego, ppłk. K. Chodkiewicza, mgr. Trojanowskiego, red. Ludwika Szczepańskiego i wielu innych. Znajomość metapsychologji propagują towarzystwa metapsychiczne w Warszawie, Krakowie i Lwowie. Ostatnio w roku 1935 trzy warszawskie towarzystwa, studjujące metapsychologję, a to: Polskie Tow. Badań Psychicznych, Pol. Tow. Metapsychiczne oraz Warszawskie Tow. Psycho-fizyczne połączyły się w jeden związek towarzystw, dążąc do zjednoczenia swoich wysiłków i studjów, celem stworzenia w przyszłości Instytutu Metapsychicznego, wzorem podobnych placówek zagranicznych.

Metempsychoza (gr.), wędrówka dusz, wcielanie się duszy nietylko w ciała ludzkie, lecz i w różne twory przyrody.

Metoposkopja (gr. lub metaskopja), wróżenie i określanie charakteru z rysów twarzy, głównie ze zmarszczek czoła i twarzy.

Meyer Jean, ur. w 1885 r. w Riken (Szwajcarja), um. w 1931 r. w Paryżu, kupiec i przemysłowiec, założyciel Międzynarodowego Instytutu Metapsychicznego w Paryżu. Swój znaczny majątek poświęcił na cele badań naukowych zjawisk parapsychicznych i parafizycznych.

Michał z Wrocławia, profesor akademji krakowskiej, astrolog i filozof scholastyczny. Wydał dwa kalendarze astrologiczne „Judicium Cracoviense" na r. 1494 i 1495. Umarł 15 II 1533 r.

Michałowski Ignacy Paweł, „Fil. i Med. Doktor, Botaniki Prof. J. K. M. Uprzywileiowany Matematyk", żył w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Miciński Tadeusz (1873—1918), wybitny pisarz i poeta, a przedewszystkiem mistyk o swoistem zabarwieniu religijnem. Poglądy swoje wyraził najdobitniej w dziełach „Nietota" i „Ksiądz Faust", określając w nich mistykę jako życie pogłębione i twórcze. Zagadnienie odwiecznego dualizmu zjawisk ducha ludzkiego, ujęte w mity Lucyfera i Chrystusa, w których Lucyfer przedstawia materję, a Chrystus uświęcenie duchem tej materji — określa Miciński w ten sposób, że Lucyfer „wywołał wiedzę jaźni i gasił ją w czeluściach żądzy, egoizmu, zwątpienia, zgonu i nicości; Chrystus w tem piekle mroków, użyźnionem magnetyzmem wysiłków, męki i tęsknoty, rzucał błękitny promień Królestwa Jasnowidzeń dla świętych obcowania".

Mikrokosmos (gr.), dosłownie: mały świat; w okultyźmie oznacza człowieka.

Mimika (gr.), wyrażanie uczuć i myśli zapomocą wyrazu twarzy, ruchów i postawy ciała.

Mirandola Giovanni Pico de, książę Konkordji, włoski uczony i filozof (1463—1494), wielki przeciwnik astrologji, napisał dzieła, skierowane przeciwko astrologom: „Disputationes in Astrologiam" i „Versio et Confutatio centiloquii Ptolomaei".

Mistagog (gr.), tyle co hierofant, kapłan w starożytnej Grecji, wtajemniczający w misterja.

Misterja (gr.), „tajemnice“, pewne święte obchody u Hellenów, tajemne kulty np. w Eleusis ku czci bogini ziemi Demetery. Z tego podłoża religijnego rozwinęło się następnie wyższe znaczenie misterjów, będących już całymi cyklami pewnej ilości arkanów.

Mistyka (gr.), kierunek duchowy, zmierzający do jednoczenia się z Bogiem, uznający wszystko ziemskie za wynik tajemnych sił przyrody, nie dążący atoli do ich zbadania. Jest to pewnego rodzaju religja bez kapłaństwa, różniąca się od nowoczesnego ezoteryzmu brakiem systemu dla wszystkich jednakiego.

Miszna (hebr.), „powtórzenie“, zbiór rzekomych objawień, otrzymanych przez Mojżesza na górze Synaj, jako uzupełnienie i wytłumaczenie zakonu pisanego. Zasadnicza część talmudu.

Mizaud (Mizaldus), francuski lekarz i astrolog, żyjący około połowy XVI wieku, dążył do zespolenia astrologji z medycyną.

Mojżesz Ben Maimon, rabin, znany we filozofji pod nazwiskiem Majmonidesa, astronom i astrolog w drugiej połowie XII wieku, napisał dzieło o podwójnym obrocie ósmej sfery niebieskiej i kilka innych dzieł astrologicznych.

Moksza (sans.), to samo co „nirwana“, stan błogiego spokoju duszy po śmierci.

Molech, egipskie imię bóstwa planety Marsa.

Monada (gr.), filozoficzna nazwa jednostek, pierwiastków duchowych, z których jest złożony wszechświat. Indywidualność człowieka, dążąca do powrotu do Absolutu. We filozofji Pitagorasa wypływa „dwójnia“ z wyższej „monady“, pomyślanej jako prawdziwa przyczyna.

Mongoli pierwotni, ostatni wytwór ewolucji atlanckiej. Szczep ten powstał na terenach Azji wschodniej a potomkami jego są wszystkie dzisiejsze ludy żółte.

Monizm (gr.), kierunek filozoficzny, głoszący że wszystko zostało stworzone według jednolitego prawa i przez jedną przyczynę.

Monogenes (gr.), jednorodzony — przydomek Prozerpiny i innych bóstw starożytnych.

Monoideizm (gr.), stan hipnozy, w którym usunięte są wszystkie wyobrażenia, z wyjątkiem jednego, wypełniającego całą świadomość i mogącego czasem przybierać wyrazistość rzeczywistości (halucynacja).

Morin Jean Baptista, lekarz, astrolog i matematyk (1583—1653). Jego rady zasięgał kard. Richelieu w ważnych kwestjach politycznych, a Mazarin wyznaczył mu roczną pensję. Wydał dzieło „Astrologia gallica“ o podobnem znaczeniu jak „Speculum astrologiae“ Junctinusa.

Morselle dr., profesor, lekarz-psychiatra, jeden z głównych pionierów metapsychiki w Italji, zmarł w marcu 1929 r. w Genui.

Mostwił Jan, astrolog polski, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Mukti (sans.), tyle co nirwana, uwolnienie się od sideł ułudy — Maji.

Myers Fryderyk (1843—1901), jeden z założycieli i czołowych badaczy Society for Psychic Research", przedstawiciel filozoficznego spirytyzmu Swoje poglądy i wyniki badań ogłosił w dziele „Human Personality", wydanem po jego śmierci w r. 1903.

Myrtha Noel (Romana hr. Stecka), znana powszechnie jasnowidząca polska, uczenica dra Papusa w Paryżu (1909—1911). Przebywała również przez dłuższy czas na studjach okultystycznych na Wschodzie, m. i. w Turkiestanie, Syrdarji i w Bucharze. Wsławiła się dokładnemi przepowiedniami wojny europejskiej i mordu w Sarajewie na dwa lata przed temi wypadkami. Na trzy miesiące naprzód przepowiedziała śmierć Narutowicza, na pół roku przewrót majowy w 1926 roku i t. p. Również znakomita chiromantka, którą możnaby przyrównać jedynie do Madame de Thèbes. Widzi zjawy astralne, udzielające jej wskazówek co do osób żyjących. Posiada także talent literacki (Legenda o św. Franciszku z Assyżu, cykl bajek o gnomach).

Mumia (pers. mum = wosk lub żywica), u Paracelsusa siła żywotna, znajdująca się w wydzielinach ciała ludzkiego (para, promieniowanie), badana doświadczeniami Durville'a i de Rochas'a i uznana za podobną do promieniowania mesmerycznego i odycznego.

Mundaka Upaniszad (sans.), dosł. „Mundaka = nauka ezoteryczna". Dzieło, pochodzące z odległej starożytności.

Muni (sans.), mnich, mędrzec.

Muscenius Jan z Kurzelowa, teolog i filozof, rektor akademji krakowskiej (Sławney Nauki Krakowskiey Astrolog), napisał pod pseudonimem Muzoniusza pracę astrologiczną p. t. „Prognostikon solis et lunae eclipsium, czyli obwieszczenie skutków z trojga zaćmienia w r. 1598". Umarł w Krakowie w r. 1602.

Muzyka śmierci, słyszenie tonów marsza pogrzebowego, pieśni żałobnych, lub podświadome nucenie ich — jako przeczucie śmierci.

Myślak (myślo-forma) jest to istota, którą myśl powołała do życia. Im silniejsza i dokładniejsza jest myśl, tem większą energję i siłę żywotną posiada utworzony przez nią myślak. Każda myśl dąży do zrealizowania się, zatem każdy myślak (odziany narazie tylko w materję myślową) dąży do odziewania się w materję grubszą, przedewszystkiem astralną, a dalej eteryczną, aż wreszcie staje się czynem w materji fizycznej. Dlatego to silne myślaki są zwykle zabarwione uczuciowo (astralnie).

N

Nagel Paweł, zm. w r. 1621 w Torgau, wywołał swojemi pismami astrologicznemi wielki popłoch, przepowiadając na rok 1624 początek tysiącletniego królestwa. Dzieła: „Nova philosophia et astronomia",

„De quattuor mundi temporibus", „Letztes Freudengeschrey contra Philippum Arnoldum", „Prognostikon astrologicum".

Naiboda Johannes z Kolonji, astrolog i matematyk, żyjący w Padwie około 1580 r., komentator Ptolomeusza, Alcibitiusa i Sacroboski.

Narkotyki hipnogeniczne (gr.), oszałamiające lub usypiające trunki lub maście, wywołujące zjawiska hipnotyczne lub magiczne (haszysz, opium, pejotl, morfina, eter, chloroform i t. p.; wszystko bardzo groźne dla zdrowia a nawet życia).

Nazareński kodeks, pisma Nazareńczyków i Nabatejczyków, uważane przez Ojców Kościoła Hieronima i Epifanjusza za heretyckie. W rzeczywistości zwierają one nauki gnostyczne o kosmogonji i teogonji.

Nechepso lub Necepso, żyjący podobnie około 450 r. po Salomonie kapłan-faraon, który wraz ze swoim przybocznym lekarzem Petozyrysem położył duże zasługi koło astrologji. Według Firmicusa Maternusa (Matheoses lib. III przedmowa) przekazali obaj potomności „horoskop świata", otrzymany rzekomo od boga Eskulapa.

Nekromancja (gr.), dział magji, podobny do teurgji a polegający na zaklinaniu i wywoływaniu duchów osób zmarłych, nieraz przy pomocy zwierciadeł czarnoksięskich („specula necromantiae").

Nephesh (hebr.), „dech żywota", dusza zwierzęca, ciało astralne.

Nephtys, imię bóstwa egipskiego, odpowiadającego logosowi planety Wenus i znakowi zodjakalnemu Byka.

Neoplatończycy, szkoła filozoficzna, założona w Aleksandrji przez Ammonjusza Sakkasa, która osiągnęła najwyższy swój rozwój w II i III wieku po Chr. Neoplatończyków zwano również Filaletami, Analogistami lub Teurgistami. Byli to teozofowie pierwszych wieków.

Nettesheim Henryk Korneljusz Agrippa, filozof, lekarz, jurysta i teolog, ur. 14 IX 1486 w Kolonji, zm. w 1535 r. Już jako student prawa uchodził za znakomitego alchemika. W roku 1507 udaje się na dalsze studja do Paryża, gdzie zakłada wespół z niejakim Landulfem i Galbianem towarzystwo badnia nauk tajemnych. Z początkiem 1510 roku powraca do Niemiec, odwiedza w Würzburgu słynnego Trithemiusa, opata benedyktyńskiego, który namówił go do napisania dzieła o naukach tajemnych. Młody uczony zabrał się bezzwłocznie do pracy i w niesłychanie krótkim czasie napisał swoją: „Philosophia occulta", przesyłając egzemplarz Trithemiusowi, który w liście z dnia 8 kwietnia 1510 r. uznał je za najlepsze ze znanych mu dzieł z tej dziedziny. Dzieło, początkowo przepisywane, wyszło z druku w Antwerpji dopiero w roku 1530. Drugie wydanie, przerobione, wydrukowane zostało w 1531 roku w Kolonji. Autor poświęcił je arcybiskupowi Hermanowi von Wied, który chronił go przed atakami Inkwizycji. „Opera omnia" Agrippy z Nettesheimu wyszły z druku w Lyonie w latach 1531, 1600 i 1605.

Neumann Teresa, wiejska dziewczyna z Konnersreuth w Bawarji, stygmatyczka, u której występują ciekawe zjawiska psychofizjologiczne,

jak stygmaty, dematerjalizacja przyjmowanej hostji, ekstazy, w czasie których wygłasza przepowiednie i przemawia językiem aramejskim, współczesnym Chrystusowi.

Niebo, według wierzeń judeo-chrześcijańskich miejsce pobytu Boga, aniołów i duchów błogosławionych. Pojęcia tego rodzaju okultyzm nie zna. W teozofji oddają w przybliżeniu to pojęcie najwyższe plany (sfery, regjony) duchowe: plan myślowy i przyczynowy.

Niegowiecki Jakób Franciszek, astrolog, żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Niewieski Franciszek, syn Stanisława, doktor medycyny i filozofji, żył w XVII wieku. Po śmierci ojca kontynuował wydawnictwo kalendarzy astrologicznych we Lwowie, Zamościu i Krakowie.

Nijama (sans.), dział Hatha-Jogi, obejmujący praktyki fizyczne, zmierzające do zdobycia nowych własności ciała eterycznego i astralnego; w Radżajodze ćwiczenia psychiczne, zmierzające do opanowania myśli i uczuć.

Nirwana (sans.), stan bytu absolutnego i świadomości absolutnej jednostki, która osiągnęła już najwyższą doskonałość i przebyła całkowitą ewolucję.

Nostradamus Michael (de Notre Dame), ur. 1503 r., zm. 1566 r., astrolog i wieszcz, który swoje przepowiednie, sięgające do 2000 roku po Chr., pisał w czterowierszach. Przepowiednie te, p. t. „Centuries“, wyszły pierwszy raz z druku w Lyonie w r. 1555.

Noumenon (gr.), prawdziwa istota (pierwowzór) jakiejś rzeczy, w odróżnieniu od zmysłowego jej spostrzegania.

Nous (gr.), wyrażenie Platona na oznaczenie „wyższej“ duszy. Oznacza „ducha“, w przeciwieństwie do „duszy“ zwierzęcej; w teozofji byłby to „budhi-manas“.

Nout (egip.), w panteonie egipskim oznacza „Jedność, poza którą nic więcej nie istnieje“.

O

Obłęd, anormalny stan duszy, powodowany zazwyczaj organiczną wadą mózgu, chorobą weneryczną lub nadużyciem narkotyków. Przyczyną obłędu może być również często wstrząs nerwowy, opętanie, sugestja i t. d. Badania okultystyczne mogą przyczynić się do wyleczenia lub złagodzenia obłędu w wypadkach, gdzie środki medycyny zawodzą.

Ochorowicz Juljan, dr. fil., ur. w 1850 r. w Radzyniu, zmarł 1917 r. w Warszawie. Pierwszy w Polsce naukowy badacz hipnotyzmu, telepatji i medjumizmu fizycznego, stworzył podstawowe pojęcia metapsychiki i uchodzi słusznie za „ojca medjumizmu“ w Polsce. Studjował nauki przyrodnicze w Szkole Głównej, następnie w Uniwersytecie warszawskim, później poświęcił się studjom psychologji. W roku

1873 uzyskał doktorat filozofji w Lipsku (praca doktorska „Bedingungen des Bewusstwerdens“). Przez kilka lat przebywał we Lwowie, gdzie habilitował się jako docent psychofizjologji. Od r. 1881 przebywa przez dłuższy czas w Paryżu, zajmując się badaniami teoretycznemi i praktycznemi w zakresie hipnotyzmu i magnetyzmu. Tutaj w 1887 r. wydaje kapitalne swoje dzieło „De la suggestion mentale“, do którego przedmowę napisał Ch. Richet. Począwszy od r. 1892 eksperymentuje z Euzapją Paladino i innemi medjami. Wraz z innymi uczonymi o sławie europejskiej wchodzi od r. 1905 w skład redakcyjny „Annales des sciences psychiques“. Osiedla się w 1902 r. na stałe w Wiśle na Śląsku Cieszyńskim i tutaj w latach 1908—1912 prowadzi systematycznie doświadczenia z doskonałem medjum, Stanisławą Tomczykówną. Cenne jego zbiory bibljoteczne oraz rękopisy, zawierające dorobek jego badań naukowych, rozproszyły się, częściowo zostały rozgrabione a częściowo zaginęły.

Pisma: „Jak należy badać duszę, czyli o metodzie badań psychologicznych“ (Warszawa 1869), „Miłość, zbrodnia, wiara i moralność“ (Warszawa 1870), „O wolności woli“ (Warszawa 1871), „Duch i mózg“ (Warszawa 1872), „Wstęp i pogląd ogólny na filozofję“ (Warszawa 1872), „O zasadniczych sprzecznościach, na których się wspiera cała nasza wiedza o wszechświecie“ (Lipsk 1872), „O kształceniu własnego charakteru“ (Warszawa 1873), „Siła jako ruch“ („Ateneum“ 1879), „De l'Ideoplastie“ (Paryż 1884), „Kwestja życia po śmierci“ (1884), „De la sugestion mentale“ (Paryż 1887), „Zjawiska medjumiczne“ ,Warszawa 1913), „Psychologja i medycyna“ (Warszawa 1917) i wiele innych.

Od, promieniowanie wychodzące z żywych organizmów. Nazwa stworzona przez utalentowanego badacza i chemika niemieckiego Reichenbacha, wynalazcy kreozotu, na określenie hipotetycznego fluidu, zapomocą którego usiłował dać naukowe wyjaśnienie zjawisk nadzmysłowych. W szeregu niezmiernie ciekawych doświadczeń starał się Reichenbach wykazać, że każde ciało nabite jest fluidem „odem“, podlegającym wpływowi światła, ciepła, elektryczności i t. d. Fluid ten ma — zdaniem Reichenbacha — odgrywać wybitną rolę przy zjawiskach spirytystycznych.

Oesterreich Konstanty dr., profesor psychologji na uniwersytecie w Bonn, znany autor szeregu dzieł z dziedziny psychologji i parapsychologji.

Okultyzm (łac.), ezoteryzm, parapsychologja, wiedza tajemna, hermetyczna. Pod mianem okultyzmu należy rozumieć ogół nauk, których zadaniem jest prowadzenie badań tajemnych sił przyrody i człowieka. Okultyzm nie przeczy istnieniu świata duchów, jednak szuka źródeł zjawisk przedewszystkiem w ukrytych w człowieku siłach psychicznych.

Olcott Henryk Steel płk., jeden z założycieli i pierwszy prezes Wszechświatowego Towarzystwa Teozoficznego. Ur. w 1832 r. w Stanach Zjednoczonych, poświęcił się w młodych latach rolnictwu. W czasie wojny amerykańskiej odbył całą kampanję wojenną, w której odznaczył się wielkiem męstwem i nieskazitelnym charakterem. W r. 1874

spotkał się z H. P. Bławatską i wraz z nią założył Towarzystwo Teozoficzne w New Yorku, sprawując w niem do swej śmierci funkcje prezesa. Wyjechawszy do Indyj, oddał się pracy nad budzeniem ducha narodowego i odrodzeniem buddyzmu wśród Hindusów, skierowując głównie uwagę na rozwój szkolnictwa buddyjskiego. W Adyarze założył pierwsze szkoły dla parjasów, uznane przez rząd angielski. Jako prezes Tow. Teozoficznego organizował pracę rozumnie i umiejętnie i podczas swego urzędowania wysłał dyplomy blisko 400 ogniskom, rozsianym po całym świecie. Stał niezłomnie przy Bławatskiej w dobrych i ciężkich chwilach, dopełniając jej genjusz swoją pracą i zdolnościami organizacyjnemi. Umarł w roku 1907, wysunąwszy przed śmiercią na swego następcę Annie Besant.

Olympiodorus, ostatni ze słynnych neoplatończyków w Aleksandrji. Żył za czasów cezara Justyniana w VI wieku.

Onomatomantyka (gr.), przepowiadanie przyszłości i losu człowieka z kabalistycznych znaczeń poszczególnych liter nazwiska i imienia danego człowieka, przy równoczesnem zastosowaniu liczb. Patrz: arithmomantyka.

Onychomancja (gr.), wróżenie ze znaków na paznokciach.

Operacja magiczna, magja ceremonjalna, czynność przedsiębrana przez maga, złożona z elementów: mentalnego (idea operacji i wysiłek woli) i fizycznego (realizowane symbole, fizyczne przejawy trzechplanowych istot).

Origanus Dawid (właśc. Dost), matematyk i astrolog z Glatzu (1558—1628). Opracowywał horoskopy, obliczył efemerydy od 1595—1655 roku oraz kalendarze według starego i nowego stylu.

Orliński Mateusz Józef, astrolog żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Ormuzd *(Ahuramazda),* najwyższe bóstwo starożytnych Persów.

Orygines, żył na przełomie II i III wieku po Chr. w Afryce, uważany za Ojca Kościoła, napisał wśród wielu innych dzieł rozprawę o doktrynie praegzystencji duszy.

Osobowość człowieka, te części istoty, które człowiek otrzymuje nowe w każdej inkarnacji.

Ossowiecki Stefan, inżynier, żyjący w Warszawie jasnowidz o europejskiej sławie, znany ze świetnych eksperymentów, przeprowadzonych z nim przez prof. Charlesa Richeta, dra Gustawa Geleya, prof. Osty, prof. dra Neumanna i i. Napisał interesujące dzieło p. t. „Świat mego ducha".

Owen Robert Dale (1801—1877), pisarz ekon. i dyplomata, poseł amerykański w Neapolu, wyznawca i propagator spirytyzmu, opisał szczegółowo doświadczenia materjalizacyjne z siostrami Katarzyną Fox i Leą Fox-Underhill i innemi współczesnemi medjami.

Ozyrys, bóg egipski, małżonek Izydy, sędzia umarłych.

P

Padma, patrz: Czakra.

Padmasana (sans.), „pozycja lotosowa", pozycja ciała przy ćwiczeniach w Hatha-jodze, polegająca na siedzeniu na ziemi z nogami skrzyżowanemi.

Pajecki Damjan, „Philosophiey y Nauki Lekarskiey Doktor", astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Palingeneza (gr.), perjodyczne odradzanie się w ciałach na ziemi tego samego ducha.

Palladino Eusapja (1854—1919), sławne medjum włoskie, od wczesnego dzieciństwa obdarzona zdolnościami medjalnemi, odkryte przez Damiani'ego z Florencji, badana później przez Aksakowa, Du Prela, Flammariona, Maxwella, Richeta, de Rochasa, Schrenck-Notzinga, Ochorowicza i wielu innych. Oprócz zjawisk ruchowych, występowały u niej zjawiska lewitacji, ubytek wagi ciała do 10 kg i częściowe materjalizacje.

Panaceum (gr.), „uniwersalny środek leczniczy", eliksir sporządzany przez adeptów, który miał być skuteczny na wszystkie choroby i obdarzać wieczną młodością.

Panestezja (gr.), wszechwrażliwość; jasnowidzenie, jasnosłyszenie, t. j. odczuwanie wewnętrzne niedostępnych nam normalnie zjawisk wszystkiemi zmysłami jednocześnie.

Pantakl (gr.), patrz: pentakl.

Panteizm (gr.), doktryna głosząca, iż wszechświat, pojmowany jako całość, jest Bogiem.

Papus (dr. Encausse Gerard), zm. w Paryżu 1915 r., jeden z najwybitniejszych okultystów i kabalistów ostatniej doby, był doktorem 9-ciu fakultetów. Studjował około 30 lat kabałę, poświęcając jednocześnie wiele czasu magji. Założył w Paryżu Szkołę Okultystyczną, w której wykładał filozofję okultystyczną i kabałę. Leczył hipnozą i magnetyzmem. Z pochodzenia gaskończyk, był pełen humoru i ogólnie lubiany dla swej dobroci. Znawca magji ceremonjalnej, umiał wywoływać zjawy astralne. Na dworze cesarskim w Petersburgu wywołał zjawę Aleksandra III, a w roku 1911, ulegając natarczywym prośbom dwóch młodych dyplomatów, Szweda i Rosjanina, wywołał w Lasku Bulońskim zjawę astralną (karoca pełna upiorów). Na widok straszliwej zjawy Szwed z przerażenia dostał obłędu a Rosjanin zapalenia mózgu. Od tej pory Papus więcej nie dał się nakłonić do wywoływania astralnych zjaw. Pozostawił wiele nadzwyczaj cennych dzieł i prac.

Pappus, matematyk aleksandryjski, napisał około 390 r. po Chr. osiem ksiąg „Collectiones mathematicae" i komentował Ptolomeusza.

Paracelsus Theophrastus (Filip Bombastus von Hohenheim), ur. w roku 1493 w Einsiedeln, zm. w r. 1541 w Salzburgu, lekarz, jeden z największych uczonych i badaczy średniowiecza na polu medycyny,

filozofji przyrody i mistyki. Napisał: „Paragranum“ (1530), „Paramirum“ (1530), „Die grosse Wunderarzeney“ (1536), „Allerley Prognostica oder Figurae magicae“ (1531), „Astronomica et Astrologica“ (1527).

Parabrahman (sans.), wyrażenie Wedanty, oznaczające „Nad-Brahmę“, najwyższy i najwznioślejszy pierwiastek, nieosobowy i bezimienny.

Paralelizm (gr.), psycho-fizjologiczny, wzajemne oddziaływanie ciała i psychiki.

Paramahamsa (sans.), „stojący poza ja“, czwarty i ostatni stopień czeladztwa.

Parapsychologja (gr.), patrz: metapsychika. Nazwa pochodzi od uczonego francuskiego Boiraca.

Paranirwana (sans.), w filozofji buddyjskiej najwyższy stopień nirwany.

Pari Banu (Kozaczewska), znane jasnowidzące medjum w Warszawie. Miewała już w 14 roku życia niezwykłe wizje. Posiada samorzutny i swoisty dar jasnowidzenia, przyczem sama wprowadza się w trans, pocierając czoło jaspisową wschodnią figurką. Zdumiewające jej rewelacje i liczne analizy przeprowadzonych z nią doświadczeń świadczą, że Pari Banu należy do wybitnych medjów jasnowidzących w Polsce.

Pariwradżaka (sans.), „wędrowiec“; miano takie otrzymywał czeladnik po przejściu pierwszego wtajemniczenia; pierwszy stopień „czeladztwa“.

Paroksyzm (gr.), najwyższy stopień wstrząśnienia, chwila bezpośrednio poprzedzająca działanie medjalne lub magiczne.

Parnazy Seweryn, astrolog polski, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Paulus Philosophus, grecki astrolog, napisał około roku 850 dzieło astrologiczne „Apotelesmatica“.

Paweł III, papież (1534—1549), gorący zwolennik astrologji, darzył swemi łaskami astrologa Gauricusa Łukasza.

Pecherzyński Stanisław, astrolog żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Pejotl (Echinocactus Wiliamsi), roślina zbadana przez franc. chemika dra A. Rouhiera. Jest to mały kaktus, rosnący na kamienistem podłożu w Meksyku, działa na ośrodki optyczne mózgu, wywołując przy zamkniętych oczach wizje krain, roślin i zwierząt. Na stan umysłu nie wpływa, wywołuje czasem jasnowidzenie i telepatję.

Pentagram (gr.), rysunek kształtu gwiazdy pięciobocznej, wyobrażający stosunek między człowiekiem a światem astralnym.

Pentakl, talizman, na którym mag symbolicznie wyraża treść swoich wierzeń.

Percepcja lub apercepcja (łac.), spostrzeganie, przyjmowanie wrażeń od zjawisk nas otaczających.

Pergum Wilhelm, astrolog angielski na dworze Henryka III, który żadnej bitwy nie rozpoczynał, nie zasiągnąwszy uprzednio jego porady.

Perisprit (ang.), eteryczna powłoka, otaczająca ciało; ciało astralne w nomenklaturze spirytystów.

Perty Maksymiljan (18044—1884), profesor zoologji, autor licznych prac mistycznych, z których naczelne miejsce zajmuje dzieło p. t. „Die mystischen Erscheinungen der menschlichen Natur", omawiające zjawiska odyczne, opętanie, wampiryzm i t. p.

Phares, francuski astrolog, skazany w XV wieku przez Sorbonę na karę śmierci na stosie.

Philaletha Ireneusz, alchemik żyjący w XVII wieku. Według Helmonta miał dokonywać transmutacji metali przy pomocy proszku o zapachu przypalonej soli morskiej.

Philtron (gr.), napój miłosny, przyrządzony z magnetyzowanych substancyj.

Picatrix lub Picatris, hiszpański astrolog XIII wieku, ułożył na podstawie 224 starych ksiąg dzieło magiczne, przełożone później na język łaciński, którem posługiwał się również Agrippa von Nettesheim.

Pilchowa Agnieszka z d. Wysocka (pseudonim „Agni P."), ur. 14 XII 1888 roku, zamieszkała w Wiśle na Śląsku Ciesz., znane szczególnie w kołach spirytystycznych medjum rewelacyjne i jasnowidzące, posiadające niewątpliwie zdolności metagnomiczne. Ogłosiła drukiem m. i. „Pamiętniki jasnowidzącej", „Życie na ziemi i w zaświecie", czyli wędrówka dusz", „Spojrzenie w przyszłość" i t. p. Swoje artykuły, treści głównie spirytystycznej, ogłasza w miesięczniku „Hejnał", wychodzącym pod redakcją jej męża, Jana Pilcha w Wiśle.

Piromancja (gr.), wróżenie polegające na tem, że wśród modłów rzucano w ogień kadzidło i zależnie od tego, czy zostało strawione przez płomienie czy też rozproszone, stawiano pomyślne lub niepomyślne prognostyki.

Pismo automatyczne, pismo wykonywane ręką osoby (medjum) bez jej świadomej kontroli.

Pitagoras, słynny filozof starożytnej Hellady, ur. około r. 586 przed Chr. na wyspie Samos. Głosił naukę o heliocentrycznym układzie świata, o reinkarnacji, o najwyższych prawdach metafizycznych i matematycznych.

Pitja, wieszczka grecka w Delfach, sadzana przez kapłanów Jowisza na trójnogu nad szczeliną skalną, z której wydobywały się gazy ziemne, przyczem wpadała w trans i w tym stanie wygłaszała przepowiednie.

Plan (regjon, świat), rozszerzenie przestrzeni w sensie metafizycznym. W okultyźmie plan oznacza świat w znaczeniu uporządkowanego stanu świadomości.

Planety, w znaczeniu astrologicznem znane były w starożytności następujące: Saturn, Jowisz, Mars, Wenus i Merkury, Słońce i Księżyc.

Każda z planet posiada właściwą sobie naturę, może wywierać wpływ korzystny lub ujemny, pozytywny lub negatywny, wzmacniający lub osłabiający, ożywiający lub niszczący.

Planetarna godzina, dany moment w życiu, obliczony astrologicznie na podstawie stanowiska gwiazd w odpowiedniej godzinie dnia.

Planetarne pieczęcie, nazwa pierwszych siedmiu „kwadratów magicznych", podzielonych na pola wzorem szachownicy, w które wpisuje się liczby naturalne albo cyfry dowolnej progresji arytmetycznej w ten sposób, że sumy cyfr poziomych, pionowych i poprzecznych są sobie równe. Liczba pól po jednej stronie kwadratu zowie się jego cyfrą boczną albo pierwiastkiem kwadratu. Według cyfr bocznych rozróżniamy kwadraty magiczne o równych i nierównych sumach bocznych. — Kwadraty magiczne, używane jako talizmany, znane były już w odległej starożytności. Pierwsze siedem kwadratów o cyfrach bocznych 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 obsadzonych liczbami pierwszemi naturalnemi 9, 16, 25, 36, 49, 64, 81 noszą nazwę pieczęci planetarnych (Sigilla: Saturni, Jovis, Martis, Solis, Mercurii, Lunae). Często zamiast cyfr wpisywano znaki alfabetu hebrajskiego, oznaczające poszczególne liczby, z czego powstały później teurgiczne imiona inteligencyj, przypisywanych poszczególnym planetom.

Planszeta (franc.), mała deseczka lub stoliczek o trzech nóżkach, z których jedna zastąpiona jest ołówkiem. Po utworzeniu łańcucha „magicznego" podczas seansu spirytystycznego planszeta porusza się po podłożonym pod nią papierze, wypisując słowa i całe zdania. Zobacz: „ekierka".

Platon (428—348 przed Chr.), grecki filozof z Aten, uczeń Sokratesa. Jego nauka o „ideach" przyjmuje za fakt istnienie świata nadzmysłowego, którego odbiciem są nasze pojęcia. Tworzenie pojęć jest tylko przypomnieniem idej, oglądanych przez duszę bezpośrednio przed przyobleczeniem się w ciało fizyczne. Najwyższą ideą jest idea Dobra, Bóstwa, Demiurg; z niej rozwinęła się dusza wszechświata.

Plotyn, znakomity filozof neoplatoński w III wieku po Chr., uważany za poprzednika nowoczesnego światopoglądu teozoficznego.

Pluralizm (łac.), kierunek metafizyczny, przyjmujący mnogość zasad bytu różnych substancyj (np. materji i ducha — dualizm).

Pneumatika (gr.), nauka o duszach i metodach oddziaływania na astrosomy, o warunkach przemiany planów życia, o teurgicznych operacjach i t. p. Traktaty zawarte w księdze Zohar.

Pneumatologia (gr.), nauka o duszach. (J. H. Jung-Stilling.)

Podżorski Andrzej, ur. w 1886 r., z zawodu nauczyciel, zamieszkały w Wiśle. Założyciel (w r. 1919) i redaktor pierwszego pisma ezoterycznego w Polsce odrodzonej p. t. „Wyzwolenie" (miesięcznik, poświęcony badaniu tajemnych dziedzin duszy, reformie życia i pielęgnowaniu wyższej kultury duchowej — wyszło 12 zeszytów). Pozatem drukował swe prace na łamach różnych pism okultystycznych, jak „Teozofja", „Odrodzenie", „Wiedza Duchowa" i i.

Polończyk Eugenjusz dr., głośny lekarz lwowski i okultysta, który podejmował się leczenia chorych, opuszczonych przez medycynę urzędową. Diagnozy stawiało mu medjum, wprawiane przezeń w trans jasnowidzenia, a leczenie polegało na szczególnej diecie i na zabiegach magnetycznych. Napisał kilkanaście broszur (np. „Choroba i zdrowie", „Joga", „Arja", „Sefiroty", „Samoleczenie się" i i.), umarł 1932 w Warszawie.

Popiołek Józef Grzegorz, „Prefect Seminarym Poznańskiego, Astrolog y Geometra przysięgły", astrolog żyjący w XVIII wieku.

Porta Jan Baptysta (1545—1615), autor interesującego dzieła p. t. „Magia naturalis", opartego na osobistych jego przeżyciach.

Pradżapati (sans.), staroindyjska nazwa „Pana Stworzenia", tyle co Adam Kadmon.

Pradżnia (sans.), wyrażenie oznaczające „umysł świata" (Mahat).

Prana (sans.), „siła żywotna", istniejąca wszędzie we wszechświecie; także jeden z siedmiu pierwiastków człowieka (według teozofji), wyższy od świata fizycznego, lecz stojący niżej od świata astralnego.

Pranajama (sans.), tłumienie oddychania, czwarty szczebel Hatha-Jogi.

Prasemici, piąty szczep atlancki, z którego elity rozwinęła się potem piąta rasa główna, t. j. rasa biała (aryjska).

Praturańczycy, szósty szczep Atlantów. Rozwinął się w Azji, poza terenami właściwej Atlantydy.

Pratjahara (sans.), ćwiczenie uwagi, polegające na uniezależnieniu uwagi od wrażeń niepożądanych.

Preegzystencja (łac.), życie człowieka przed obecną jego inkarnacją lub jeszcze wcześniej.

Prengel Franciszek, ur. 26 VI 1899 r. w Chicago, recenzent muzyczny i teatralny w Bydgoszczy. Założyciel i prezes Polskiego Towarzystwa Astrologicznego, z siedzibą w Bydgoszczy, wydaje od r. 1928 „Polski Kalendarz Astrologiczny". Autor dziełek: „Astrologja medyczna", „12 typów ludzkich w astrologji", oraz artykułów, umieszczanych w prasie codziennej.

Price James dr., alchemik angielski; w roku 1782 dokonał dziesięciokrotnie przemiany metali nieszlachetnych w złoto w obecności wiarogodnych świadków. Straciwszy później zdolność przemiany metali i prześladowany przez swoich przeciwników, zginął śmiercią samobójczą. Zachowane protokoły o przeprowadzanych przez niego transmutacjach świadczą, że rzeczywiście był adeptem.

Prince Walter Franklin dr. († 1934 r. w Stanach Zjedn. A. P.), jeden z najwybitniejszych pionierów parapsychologji, był od 1920—1924 roku „research officer" amerykańskiego Towarzystwa Badań Psychicznych, następnie założył Bostońskie Tow. Badań Psychicznych.

Proboszczowicz Piotr, profesor akademji krakowskiej za Zygmunta Augusta, znakomity astrolog i astronom, przepowiedział śmierć króla, wydał kalendarz krakowski na r. 1558 oraz „Wypisanie komety, widzianej w Krakowie w r. 1556".

Prognoza (gr.), przepowiednia, ułożona na podstawie pewnych znaków lub badań.

Prognostyk (gr.), podstawa do przepowiedni przyszłości.

Prorok, przewidujący rzeczy przyszłe, człowiek obdarzony jasnowidzeniem (np. starotestamentowi prorocy Jeremjasz, Jezajasz, Ezechjel i i.).

Promienie „N", patrz: Od.

Przypkowski Jan Józef, astrolog żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Psyche (gr.), dusza ludzka lub zwierzęca.

Psychobolja (gr.), zjawisko znane powszechnie jako uroki, rzucane wysiłkiem psychicznym jednej jednostki na drugą. Termin wprowadzony do nauki metapsychicznej przez dra Tanagra z Aten.

Psychofizyka (gr.), dosłownie „fizyka duszy"; nauka, badająca własności duszy metodami fizykalnemi.

Psychografja (gr.), pismo automatyczne lub bezpośrednie podczas seansów spirytystycznych.

Psychologja (gr.), nauka o duszy ludzkiej, dział filozofji.

Psychometrja (gr.), lub psychoskopja, kryptestezja pragmatyczna — właściwość odgadywania z jakiegoś przedmiotu jego pochodzenia, historji oraz cech i wyglądu człowieka, w którego posiadaniu był dany przedmiot. Granica między psychometrją a jasnowidzeniem jest zatarta. Tak psychometra jak i jasnowidz miewa widzenia; jednak tutaj odnoszą się one zawsze do przeszłości i wymagają jakiegoś przedmiotu fizycznego, któryby zbudził zdolność widzenia.

Psychoterapja (gr.), leczenie duchowe, polegające na prawie, że wszelka myśl jest siłą, przemieniającą się w działanie. Poddawanie choremu dodatnich myśli, które oddziałują na ciało.

Psychurgja (gr.), dział okultyzmu, traktujący o siłach psychicznych człowieka i jego duchowej organizacji. Zajmuje się niemi również dzisiejsza parapsychologja.

Pszczeliński Marcin, astrolog żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Ptolomeusz Klaudjusz, astrolog z Aleksandrji około 140 r. po Chr. Główne jego dzieło: „Syntaxis", zwane przez Arabów Almagest, podaje głoszony przez niego system wszechświata, który ziemię uważał za centrum świata.

Q

Quaternis (łac.), cztery śmiertelne elementy człowieka (ciało, prana, ciało astralne, ciało myślowe).

Quinkunks (łac.), niekorzystny aspekt w astrologji, którego długość kątowa wynosi 150°.

Quintessentia (łac.), kwintesencja — („pięciokrotne zgęszczenie") tyle co: kamień mądrości.

R

Ra, nazwa boga słonecznego w starożytnym Egipcie.

Rabdomancja (gr.), patrz: Różdżkarstwo.

Radiestezja (gr.), patrz: Różdżkarstwo.

Raport magnetyczny, łączność między magnetyzerem a medjum; zapomocą której uśpiony słyszy tylko magnetyzera, odczuwa jego wrażenia i odbiera jego myśli.

Raymundus Lullus, franciszkanin hiszpański, żyjący w XIII wieku, alchemik i okultysta, uznany za świętego przez kościół rzymsko-katolicki.

Regeneracja (łac.), odradzanie się, odrastanie utraconych organów ciała, np. u krabów, jaszczurek.

Regiomontanus (Johann Müller z Königsbergu 1436—1476), wybitny astrolog, zmodernizował przestarzałą technikę astrologiczną Ptolomeusza. Od niego pochodzą „tabele dyrekcyj", które cieszyły się takiem wzięciem, że za jeden egzemplarz płacono 12 dukatów. Zamordowany został podstępnie przez swoich nieprzyjaciół.

Reinkarnacja (łac.), ponowne wcielanie się ducha w ciało fizyczne na ziemi.

Rembecki Michał Józef, astrolog żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Reperkusja (łac.), przenoszenie z sobowtóra na medjum zmian na ciele, jak ukłuć, uderzeń, skaleczeń, oparzelizn i t. p. Zranienie zmory, wilkołaka i t. d., eksterjoryzowanego świadomie i ze złej woli przez czarownika, powoduje równoczesne zranienie czarownika, leżącego w bezwładzie w czasie takiej czynności przez niego podjętej. W medjumizmie: odbijanie się na ciele medjum uszkodzeń, zadanych ektoplazmie.

Reuchlin Jan (1455—1522), wielki niemiecki filozof, filolog, kabalista i uczony. Był nauczycielem Filipa Melanchtona, prześladowany przez duchowieństwo za wysławianie kabały.

Rhabdomancja (gr.), wyszukiwanie zapomocą różdżki czarodziejskiej (pręta leszczynowego) ukrytych w ziemi źródeł, złóż metali i t. p.

Richet Charles, ur. w r. 1850, zm. 4 XII 1935, profesor Sorbony i członek „Institut de France", wydawca czasopisma „Revue Scientifique", jeden z najwybitniejszych metapsychologów, laureat nagrody Nobla. Dzieła: „Studja doświadczalne w dziedzinie telepatji", „Traite du metapsychique", „Nasz szósty zmysł" i wiele innych cennych prac.

Rmoahalowie, pierwszy w kolejnej ewolucji szczep Atlantów. Mieli się odznaczać olbrzymim wzrostem.

Rochas de Albert, dyrektor politechniki paryskiej, usunięty z dyrektury za swe przekonania „okultystyczne". Głośny badacz głębokich stadjów hipnozy u medjów; książki jego (o inkarnacjach kolejnych, o granicach nauki, o wydzielaniu wrażliwości i inne) przełożono na wszystkie niemal języki europejskie.

Rogalski (Rogaljusz) **Tomasz,** doktor fil. i prof. akad. krakowskiej, słynny w XVI wieku astrolog. Wydawał w Krakowie prognostyki od roku 1594 do 1600.

Rózga Adam, astrolog żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Różdżka czarodziejska, przyrząd zrobiony z wygiętego drutu lub pręta w kształcie widełek, przy pomocy którego osoby wrażliwe odnajdują podziemne źródła wód i metale.

Różdżkarstwo (hyloskopja, rabdomancja), wrażliwość na prądy atmosferyczne, magnetyczne, ziemne, metaliczne i wodne. Poszukiwanie źródeł lub metali zapomocą „różdżki czarodziejskiej".

Różokrzyżowcy, Bractwo Różokrzyżowców — nazwa jednej z największych i najlepszych szkół ezoterycznego mistycyzmu chrześcijańskiego. Początki tego ruchu sięgają pono epoki faraonów. Za założyciela Różokrzyżowców w Europie uchodzi legendarny Christian Rosenkreutz, żyjący na przełomie XIII i XIV wieku. Członkami Bractwa Różokrzyżowców byli: wirtemberski teolog Jan Walenty Andreae (autor „Chymische Hochzeit Christiani Rosenkreutz" i „Fama Fraternitatis Rosae Crucis"), Jan Amos Komensky, Robert Fluld, Roger Bacon, Szekspir i i. W nowszych czasach napotykamy epigonów Różokrzyżowców w różnych krajach, których nauki, ujęte w symboliczną szatę, noszą widoczne piętno współczesnych stosunków. Jednym z poważniejszych współczesnych kierunków różokrzyżowych jest Międzynarodowe Stowarzyszenie Różokrzyżowców (The Rosicrucian Felowship) z siedzibą centrali w Oceanside w Kalifornji, posiadające szereg t. zw. centrów w większych miastach Europy i Ameryki.

Rupa (sans.), ciało, postać materjalna, kształt.

Rupa-Loka (sans.), świat cielesny.

S

Sadhu (hind.), ojciec i przewodnik duchowy, święty mąż. Nazwa przełożonych klasztorów buddyjskich w górach Himalaja.

Saduceusze, sekta żydowska, odrzucająca nieśmiertelność duszy.

Saint Germain, słynny i tajemniczy Różokrzyżowiec XVIII wieku, który utrzymywał, że żyje na świecie 2000 czy 3000 lat. Posiadał wybitne zdolności magiczne, przepowiedział dokładnie wypadki, które nastąpiły w kilka a nawet kilkanaście lat później, o czem świadczą świadectwa wybitnych współczesnych mu osób. W roku 1784 rozeszła się wieść o jego śmierci, aczkolwiek widziany był kilkakrotnie po swej rzekomej śmierci m. i. przez hrabinę d'Ademar, która wspomina o tem w swoich pomiętnikach. Pojawienie się St. Germain i jego zniknięcie było równie tajemnicze, podobnie jak całe jego życie i działalność. Za jego ucznia podawał się niemniej sławny Cagliostro.

Sakja-Muni (sans.), „Mędrzec z rodu Sakja", przydomek Gotamy Buddy.

Sakridagami (sans.), „ten, co już tylko raz ma się narodzić". Drugi stopień „ścieżki".

Salamandry, istoty o subtelnych ciałach eterycznych. Uchodzą za duchy żywiołu ognia.

Sałsztewicz J. W., astrolog, żyjący w XVIII wieku, drukował w Supraślu swoje kalendarze astrologiczne.

Samadhana (sans.), równowaga wewnętrzna, jednolitość dążenia.

Samadhi (sans.), nazwa używana w Indjach na określenie ekstazy. Jest to stan całkowitego transu, osiąganego sposobami koncentracji mistycznej.

Samkhara (pali), dążenie i pragnienie ducha.

Samma Sambudha (pali), nagłe przypomnienie sobie poprzedniej inkarnacji, zjawisko pamięciowe, wywołane przez ćwiczenia jogi.

Samsara (hind.), przechodzenie przez poszczególne żywoty, kołowrót wcieleń i zgonów.

Sapecki Cyprjan ks., „Kaznodzieja Kathedralny Krakowski, Przeor Konwentu SS. Troyce Zakonu Kaznodzieyskiego" — żył w XVIII w., wydawał kalendarze astrologiczne.

Sceptycyzm (gr.), system powątpiewania we wszystko. Istnieją dwa rodzaje sceptycyzmu: sceptycyzm prawdziwego badacza, który powątpiewa w coś tak długo, dopóki nie znajdzie dowodów i nie przekona się o czemś wręcz przeciwnem; sceptycyzm przeciętnego, ograniczonego człowieka, który nie chce dać się przekonać. Każdy prawdziwy okultysta musi być sceptykiem pierwszego pokroju i nie dawać wiary oszukańczym medjom i różnym awanturnikom „światowej sławy". Z drugiej strony nie należy a priori wszystkie zjawiska okultystyczne traktować jako oszustwo.

Schrenck-Notzing Adalbert dr., lekarz-psychiatra, sławny parapsycholog niemiecki, ur. 18 V 1862 w Oldenburgu, zmarł w Monachjum 12 II 1929 roku. Główne jego dzieła: „Materialisations-Phänomene" i „Physikalische Phänomene des Mediumismus".

Schurè Edward, ur. 21 I 1841 r. w Strasburgu, zm. 7 IV 1929 r. w Paryżu, poeta, filozof, mistyk. Autor dzieł „Wielcy wtajemniczeni" (Les Grands Initièes), „Od Sfinksa do Chrystusa-Ewolucja boskości" (L' evolution divine du Sphinx au Christ) — przełożonych na prawie wszystkie kulturalne języki świata.

Sèans (franc.), posiedzenie eksperymentalne w celu otrzymania objawów parapsychicznych i t. p.

Sédir (Yvon Le Loup), ur. 2 I 1871 w Dinan (Cote du Nord), zm. w Paryżu 3 II 1926 r., uczeń Papusa i Guaity, należał do szeregu bractw i ugrupowań ezoterycznych, piastując w nich wysokie godności. Rozporządzał siłami magicznemi, wywołując niejednokrotnie zadzi-

wiające zjawiska. Około 1898 r. zaszła u niego gruntowna zmiana poglądów. Z człowieka nauki, z okultysty i maga, staje się ewangelicznym głosicielem miłości, wiary w łaskę i dobroć Boga. W październiku 1920 r. założył „Związek Przyjaciół Duchowych — Les Amities Spirituelles". Dla urzeczywistnienia swojej idei potrafił zgromadzić wokół siebie liczne rzesze sympatyków i naśladowców, którzy, nie znalazłszy zadowolenia w zewnętrznych formach katolicyzmu, zwrócili się do czynnej miłości bliźniego wzorem pierwszych chrześcijan. Ośrodki „Przyjaciół Duchowych" powstały w licznych miastach Francji i zagranicą. Sedir jest bezsprzecznie największym mistykiem chrześcijańskim ostatnich czasów. Celniejsze dzieła: Wykłady Ewangelji, Siły mistyczne i sprawowanie życiowe, Ewangelja a problemat wiedzy, Księga czuwania, Wtajemniczenia, Kilku przyjaciół Boga, Ogród mistyczny i inne.

Sefirot (hebr.), dziesięciorakie promieniowanie Ain Soph i jego właściwości — pierwiastka nieosobowego, bóstwa. Patrz: Ain Soph.

Sehfeld Franciszek z Górnej Austrji, adept alchemji, przeprowadzał w roku 1750 w miejscowościach Rodann koło Wiednia i w Halle nad Salą udatne transmutacje metali w złoto.

Secretum (łac.), dosłownie: „wydzielina"; tajemnica, przepis wiadomy małej liczbie osób, a dotyczący sposobu wykonywania jakiejś czynności.

Sensytyw (łac.), człowiek obdarzony nadwrażliwością pewnych zmysłów, która może być spotęgowana znacznie w hipnozie i dzięki której odczuwa różne wrażenia niedostępne dla ogółu ludzi.

Sensytywne punkty, wrażliwe miejsca w horoskopie, zapowiadające śmierć w razie niekorzystnego naświetlenia przez planety o ujemnym wpływie.

Setonius Aleksander, szkocki adept na początku XVII wieku. Podczas swoich częstych i dalekich podróży przeprowadzał transmutacje metali w złoto.

Sepher Jezirah (hebr.), najstarsza kabalistyczna księga — „Księga stworzenia" — przypisywana Abrahamowi i zawierająca w sobie kodeks kabalistycznej metafizyki.

Setram (sans.), formuły dźwiękowe, przeznaczone dla wzmocnienia astrosomu samego operatora, celem uregulowania funkcyj całego systemu gangljonów tego astrosomu, odgrywających rolę w procesie przeprowadzenia manifestacyj woli. Setramy obdarzają operatora pewnością siebie, konieczną do wykonywania magicznej operacji.

Sędziwój (Sendivogius) **Michał,** ur. w r. 1556 pod Krakowem, zm. 1663, sławny polski alchemik, często mylnie uważany za Setoniusa, od którego otrzymał jedną uncję tynktury, przy pomocy której przeprowadzał udatne transmutacje w Pradze. Pozostawił kilka traktatów o alchemji, m. i. „Nowe światło chymiczne, ze źródła przyrody i doświadczenia ręcznego wydobyte (Novum Lumen Chymicum)". W pismach swych używał pseudonimu Cosmopolitanis i kryptonimu

Divi Leschi genus amo (Boskiego Lecha ród kocham), który zawiera ukryte litery jego imienia i nazwiska. Znany jest obraz Matejki, wyobrażający Sędziwoja w chwili, gdy okazuje królowi Zygmuntowi Augustowi wydobytą z tygla sztabę złota.

Sfinks, bóstwo u starożytnych Egipcjan, wyobrażone w postaci leżącego lwa z twarzą kobiecą.

Sir Oliver Lodge, ur. w 1851 r., sławny fizyk angielski, profesor fizyki na uniwersytecie w Liverpool i pionier parapsychologji, z przekonania spirytysta, napisał: „Wiedza i nieśmiertelność“ (1908), „Życie zagrobowe człowieka“ (1909), „Raymond, czyli życie po śmierci“ (1916), „Raymond uzupełniony“ (1922), „Eter i rzeczywistość“ (1926), „Wiedza i postęp“ (1927).

Słowakowic Stanisław, ur. w Bieczu 1634 r., zm. 1702 r., astrolog. Jego kalendarz astrologiczny na rok 1683 miał ze sobą w czasie pochodu na Wiedeń Jan III Sobieski i zapisywał w nim różne wypadki i zdarzenia z chwili bieżącej.

Soffio freddo (włos.), powiew zimny, towarzyszący zjawiskom w czasie seansów.

Sokołowski Tadeusz dr. (ur. 2 VI 1877), wybitny lekarz, prezes Pol. Tow. Metapsychicznego w Warszawie, jeden z nielicznych w Polsce znawców hipnotyzmu. Szereg rozpraw, w których rozwinął swoje poglądy, przedstawił po części na Kongresach Badań Psychicznych.

Solski Stanisław, żył za czasów Jana III Sobieskiego, któremu stawiał prognostyki astrologiczne. Brak jednak o nim bliższych wiadomości.

Somnabulizm (łac.), dosłownie: „chodzenie we śnie“, stan, w którym osoba uśpiona porusza się, mówi i wykonywa logiczne czynności. We wyższych stanach somnambulizmu pojawia się nieraz zdolność jasnowidzenia.

Spirytualizm (łac.), światopogląd, oparty na wierze w nieśmiertelność ducha i pośmiertne trwanie intelektu ludzkiego, uznający ducha za pierwiastek od materji odrębny, niezależny i niezniszczalny.

Spirytyzm (łac.), nauka o świecie pozagrobowym, oparta na wierze w duchy. Spirytyzm datuje swoje powstanie od połowy XIX wieku. Mianowicie w r. 1848 pojawiły się dziwne zjawiska w formie pukań, powtarzających się z pewną regularnością i celowością, bez widocznych przyczyn — w rodzinie Foxów w Hydeswille w stanie New-Yorku. Zapomocą alfabetu zdołano nawiązać kontakt z nieznaną inteligencją i dowiedzieć się o pogrzebanych w piwnicy zwłokach osoby, zamordowanej przed pięciu laty. „Pukający duch“ podał również, w jaki sposób można nawiązać kontakt z duchami zmarłych. Później przekonano się, iż kontakt tego rodzaju uzależniony jest od obecności pewnych osób sensytywnych, które zaczęto zwać medjami, t. j. pośrednikami. Spirytyści dzielą się na „kardekistów“, t. j. wyznawców idei Allana Kardec'a, wierzących w reinkarnację — oraz na spirytystów, odrzucających teorje Kardekistów a utrzymujących, że czło-

wiek żyje cieleśnie na ziemi tylko jeden raz (spirytyzm angielski i amerykański).

Stabrowski Kazimierz, ur. w roku 1869, zm. 8 VI 1929, wybitny artysta malarz, założyciel i pierwszy dyrektor Warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych. W całej swej działalności stawiał na pierwszym planie zagadnienia duchowe. Zapoznawszy się z ideą i celami teozofji, założył w r. 1909 Warszawskie Tow. Teozoficzne (w ścisłym kontakcie z Tow. Teozof. Rosyjskiem w Petersburgu). W 1913 r. udaje się do Sztokholmu na Wszechświatowy Kongres Teozoficzny, w czasie którego urządza wystawę swych kilkudziesięciu kompozycyj malarskich na tematy okultystyczne.

Do najwybitniejszych jego obrazów z tego rodzaju należą: „Skarga Duszy" i „Rycerz Świętego Graala. W cyklu: „Pochód burzy" — malowanym w r. 1912 — dał St. proroczą wizję powszechnej pożogi wojennej i w jej rezultacie Odrodzenia Polski.

W tymże roku wraz ze Steinerem występuje z Tow. Teozof. i zwraca się ku studjom tradycji Różokrzyżowców, wespół z wybitnym okultystą rosyjskim Enelem, pracuje nad Kabbałą i astrologją, której był najlepszym u nas znawcą, bada porównawczo źródła różnych religij, ze specjalnem uwzględnieniem ezoteryzmu chrześcijańskiego. — Obdarzony był również zdolnością jasnowidzenia i silnym magnetyzmem leczniczym, dzięki któremu niósł bezinteresownie ulgę cierpiącym. W uznaniu talentu i zasług obywatelskich przyznało mu w r. 1928 Tow. Zachęty Sztuk Pięknych w Warszawie najwyższe odznaczenie, a Państwo złoty Krzyż Zasługi.

Stainton Moses (1839—1892), pastor angielski, silne medjum. Swoje własne niezwykłe przeżycia i zdumiewające doświadczenia ogłosił w kilkunastu książkach, jak: „Psychography", „The higher aspects of spiritualism", „Spirit identify", „Spirit Teaching".

Stanisława P., medjum Schrenck-Notzinga, który przeprowadzał z nią eksperymenty, obfitujące w materjalizacje ektoplastyczne.

Statuvolence (franc.), autohypnoza, wywołana w celu uzyskania równowagi duchowej lub usunięcia cierpień fizycznych.

Steiner Rudolf dr. (ur. 1681, zm. 1925), jedna z najwybitniejszych postaci niemieckiego świata okultystycznego, założyciel i propagator „antropozofji". Autor licznych dzieł, jak: „Theosophie" (tłumaczenie polskie p. t. Przygotowanie do poznania świata nadzmysłowego), „Kronika Akasha, wtajemniczenia w odwieczną pamięć wszechświata", „Jak uzyskać poznanie wyższych światów", „Mistyka", „Nauka tajemna" etc.

Stenometr (gr.), przyrząd badający istnienie emanacyj ciała ludzkiego, wynaleziony przez Ioire'a

Sthula-Śarira (sans.), fizyczne ciało człowieka.

Stoliki wirujące, stolik wystukujący odpowiedzi „ducha" podczas seansu spirytystycznego według umówionego alfabetu.

Stygmatyzacja (gr.), zjawisko znamion, ran, krwawień na ciele, otrzymywanych drogą sugestji, autosugestji lub ekstazy.

Sufizm (arab.), sekta wzgl. zakon mistyków, powstały w końcu VIII w. po Chr. w Persji na tle mahometanizmu. Treścią Sufizmu była ezoteryczna, czyli wewnętrzna strona religji Proroka, odrzucająca wszystkie obrzędy i dążąca do bezpośredniego „złączenia się" mistycznego z Bóstwem, czyli według ich słownictwa z „Ukochanym". Zakon tych ekstatyków-mistyków ubierał się dla odróżnienia w białą wełnę, skąd od wyrazu arabskiego suf, który znaczy: wełna, nazwa wyznawcy: Sufi i doktryny: Sufizm. Reakcja ducha aryjskiego na ducha semickiego i neo-platonizm wywarły, zdaje się, również pewien wpływ na Sufizm. Z Sufich byli słynni: Abu-Haszim; Rabi'a kobieta, pełna świątobliwości († 753 po chr.); Bajazyd, albo Manzur al Halladi, uważany za świętego (III wiek Hadżiry); Abu-I-Khair (IV w. Hadżiry), i najsłynniejsi pod względem wyrazu poetyckiego: Dżalad'din Rumi (ur. 1207 po Chr.) i Dżami (Nur-Addin Abd-Abrahman), ur. 1414 po Chr., autor Salamana i Absuli, Jusufa i Zulejki, Barihastanu, czyli przybytku wiosny i in. Sufizm określają jako religję miłości. Celem jej — złączenie z „Ukochanym" i ekstaza.

Sugestja (łac.), wywieranie wpływu na czyjąś świadomość zapomocą słów (wmawianie), uczuć lub faktów nieistniejących. Wmawianie sobie samemu nazywa się autosugestją.

Sukkubus (łac.), astralna larwa kobiety, nawiedzająca mężczyznę podczas snu.

Sukśmodadhi (sans.), ciało fizyczne człowieka w stanie sennym.

Sutra (sans.), część świętych ksiąg Wed. Są to krótkie przewodniki po olbrzymiej literaturze Brahmanów.

Suso Henryk (1300—1366), niemiecki mistyk i asceta, uznany za świętego przez kościół rzymsko-katolicki. Główne jego dziełko „Książeczka wiecznej mądrości" jest zbiorem głębokich i poetycznych aforyzmów.

Suśupti (sans.), sen najgłębszy, nie pozostawiający wspomnień po obudzeniu.

Swapna (sans.), „sen lekki", stan, po którym można przypominać sobie przeżyte w nim wrażenia.

Swedenborg Emanuel (1688—1772), sławny jasnowidz i teozof, poprzednik nowoczesnego spirytyzmu. O stwierdzonych u niego wypadkach jasnowidzenia opowiada filozof Kant i inni, a jego nauka o świecie duchów posiada do dnia dzisiejszego licznych zwolenników. Dzieła: „Arcana coelestia" (1749—56), „De coelo et inferno" (1758).

Swierkowic Wawrzyniec ze Skawiny, astrolog żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Sylfy, istoty o ciałach eterycznych, elementale powietrza, pracujące w materji o lotnym stanie skupienia.

Symbol (gr.), wyobrażenie czegoś pod przenośnią, słowo lub formuła, po której poznawali się uczestnicy misterjów.

Sympatja (gr.), przychylne usposobienie do drugiej osoby, nie wywołane żadnemi zewnętrznemi pobudkami. Przypuszczalnie sympatję wywołują współbrzmienia ciał astralnych dwóch sympatyzujących ze sobą osób.

Sympatyczne leczenie, leczenie chorób przez zamawianie, amulety oraz czynności, które mają wywierać wpływ na oddalonego chorego.

Syngularyzm (łac.), kierunek metafizyczny, przyjmujący jako zasadę wszechrzeczy, jedyny najwyższy czynnik twórczy, pierwszą substancję.

Szczepański Ludwik, ur. 3 III 1872, redaktor „Kuryera Metapsychicznego", tygodniowego dodatku do „Il. Kuryera Codziennego", prezes Towarzystwa Metapsychicznego w Krakowie, wybitny literat oraz krytyczny badacz zjawisk z zakresu metapsychiki. Jego artykuły w „Kuryerze Metapsychicznym" wzbudzają zainteresowanie zagadnieniami nadnormalnemi w szerokich warstwach ludności całej Polski. W 1935/36 r. wydał swoje czterotomowe dzieło, pierwsze tego rodzaju w Polsce, w którem została opracowana fenomenologja wszystkich sławnych medjów polskich, zobrazowany dzisiejszy stan nauki metapsychicznej i wyniki najnowszych badań. Dzieło zawiera naukowe informacje i odpowiedź na wszystkie z okultyzmem związane pytania. — Tytuły poszczególnych tomów: „Medjumizm współczesny i medja polskie", „Czy umarli mówią z nami", „Cuda współczesne", „Nauki tajemne, wróżbiarstwo i magja dni naszych".

Szmurło Prosper, ur. w 1879 r. w Wilnie, założyciel i prezes Warszawskiego Towarzystwa Psycho-fizycznego, członek honorowy Brazylijskiego T-wa Psychologji doświadczalnej w Sao Paolo i Greckiego T-wa Badań Psychicznych w Atenach. Przebywając na studjach w Paryżu poznał Papusa, Sèdira i Durville'a. Od roku 1918 zaczął zajmować się praktycznie hipnozą i seansował z najwybitniejszemi medjami i jasnowidzącymi, jak Fr. Kluski, J. Guzik, Stanisława P., J. Domańska, M. Grużewski, W. Prażmowski, A. Radwan-Radziszewski, inż. St. Ossowiecki, Sabira Churamowicz i wieloma innymi w Warszawie, na prowincji i zagranicą. Przyczynił się walnie do rozpowszechnienia metapsychologji w Polsce przez odczyty, wygłaszane w szeregu miast, a obejmujące całokształt tej gałęzi wiedzy, jak również przez liczne artykuły i niezwykle ciekawe broszury z tej dziedziny. Niektóre z artykułów i sprawozdań z dokonanych doświadczeń przetłumaczone zostały na języki francuski, angielski, włoski i czeski. Ważniejsze pisma: „Świat nadzmysłowy i metody jego badania", „Sen, jego symbolika i nadświadomość", „Ze świata tajemnic", „Walka ze starością i brzydotą".

Szpada magiczna, ostrze metaliczne, umocowane na izolującej rękojeści (drzewo, ebonit i t. p.), lub oddzielone od ręki operatora izolującą go rękawiczką (jedwab, sierść, futro). Zapomocą szpady magicznej operator broni się od larw astralnych.

Szpyrkówna M. H., znana autorka i publicystka. Szereg swoich utworów poświęca badaniu i sprawom zjawisk nadnormalnych w ich różnorodnych postaciach („Gwiazda Lucifera“, „Tajemnica masońskiego zegara“, „Niesamowici“, „Djabliczka, córka Djablicy“ i inne opowiadania rozsiane po czasopismach). Poza beletrystyką ogłasza artykuły w prasie, oświetlające nowoczesne podejście do zjawisk „cudownych“ (szósty zmysł, stygmaty świętych a stygmaty obserwowane współcześnie po szpitalach, medjumizm a świętość, świętość a opętanie, uzdrowienia psychiczne a uzdrowienia ewangeliczne, kult szatana w dziejach ludzkości, tajemnice nieprzemijającej ofiary i t. p.). Niezależnie od działalności literackiej i prelekcyjnej, od wielu lat czynnie współpracuje nad rozwojem metapsychologji na gruncie warszawskim. Jest jednym z najdawniejszych członków Polsk. Towarz. Metapsychicznego i jego wiceprezesem. Redaguje biuletyn sprawozdawczy, poświęcony kronice warszawskich tow. metapsychologicznych p. t. „Przegląd Metapsychiczny“. Duże zasługi położyła koło dokonanego ostatnio zjednoczenia rozstrzelonych grup metapsychików warszawskich w jeden Związek Towarzystw Metapsychologicznych w Warszawie, w którym wysunięto ją na generalną sekretarkę.

Szymon Mag, postać znana z „Dziejów Apostolskich“. Pierwotne chrześcijaństwo przypisywało Szymonowi duże zdolności magiczne. Posiadał wielu zwolenników i założył szkołę gnostyczną. Współpracownicą jego była niewiasta Helena, w związku z czem nazwano jego szkołę Helenianami.

Śama (sans.), kontrola myśli.

Śraddha (sans.), wiara w Guru (mistrza, nauczyciela) i w siebie.

Śrotapatti (pali.), „ten, który w nurt wstąpił“, „wędrowiec“, patrz Pariwradżaka.

Świat astralny, patrz: astral.

Świtkowski Józef, ur. 15 V 1876 w Tarnopolu, parapsycholog, ezoteryk, muzyk, teoretyk fotografji i nauczyciel jej na uniwersytecie lwowskim; znany w Polsce i zagranicą z książek i artykułów, umieszczanych w czasopismach: „Zagadnienia metapsychiczne“, „Zeitschrift für Parapsychologie“, „Lotos“, „Wiedza duchowa“ i innych. Długoletni prezes „Tow. Parapsychicznego im. Ochorowicza we Lwowie“, autor książek: „Klejnot mądrości Wschodu“, „Człowiek niewidzialny“ i in.

T

Tabula Smaragdina, patrz: Hermes Trismegistos.

Talizman (rab.), przedmiot z metalu lub kamienia z wizerunkiem magicznym, chroniącym przed chorobą, wypadkami i urokiem.

Tamas (sans.), niewiedza, panująca nad planem fizycznym.

Taraka-Dźniana-Joga (sans.), jeden z bramańskich systemów jogi, o naj-

głębszej treści filozoficznej i najbardziej tajemniczy, ściśle ezoteryczny system jogi.

Tattwa (sans.), pięć rodzajów drgań przyrody półmaterjalnej, będącej zasadą wszelkich zjawisk; odpowiada im pięć „żywiołów“: eter, ogień, powietrze, woda, ziemia. Każda tattwa drga przez 24 minut.

Tauler Jan (1330—1361), niemiecki mistyk i kaznodzieja.

Telekineza (gr.), zdolność poruszania przedmiotów bez ich dotykania, nawet w znacznej odległości.

Telepatja (gr.), zdolność odbierania cudzych myśli lub wysyłania swoich komuś, niezależnie od odległości, bez żadnych zmysłowo dostrzegalnych odznak.

Teleplazma (gr.), zobacz: Ektoplazma.

Telewizja (gr.-łac.), metoda przenoszenia na dysk transmisyjny obrazów w celu odtworzenia ich na ekranie oddalonym.

Temperament (łac.), wrodzone usposobienie człowieka, objawiające się w uczuciach i w sposobie postępowania pod wpływem tych uczuć. Rozróżniamy temperamenty: sangwiniczny, czyli krwisty (łatwozapalny, czynny), flegmatyczny (powolny, chłodny), choleryczny żółciowy, gniewliwy) i melancholiczny (smutny, ponury).

Temprowski Mateusz, astrolog, żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Tenacjusz Jan, polski astrolog, wydawał kalendarze astrologiczne w latach 1589—1593.

Teozofja, z greckiego — mądrość boska w sensie: mądrość posiadana przez „bogów“-wtajemniczonych. W najogólniejszem pojęciu jest to zespół doktryn zarówno religijno-filozoficznych, jak i naukowo-przyrodniczych, który według prastarej tradycji stanowił treść podstawową wszystkich wielkich religij świata. Zespół ten dotyczy najistotniejszych zagadnień życia ludzkiego, jego sensu i celu, miejsca człowieka we wszechświecie i jego stosunku do Bóstwa, rozumianego raczej przyrodniczo jako Kosmiczna Nadświadoma Energja, nie zaś teologicznie jako Osobowy Stworzyciel i Sędzia. Po raz pierwszy termin teozofja użyty został przez założyciela i ojca duchowego szkoły neoplatońskiej *Ammoniosa Sakkasa* z Aleksandrji w III w. po Chrystusie. Szkoła ta była próbą uzgodnienia i scalenia wielu ówczesnych kierunków myśli filozoficzno-religijnej w jeden wszechogarniający systemat moralności o podbudowie metafizyczno-mistycznej. Neoplatonizm, reprezentowany przez uczniów Ammoniosa Sakkasa — Plotyna (203—270) a później *Porfirjusza* (232—304) i *Jamblicha,* a wreszcie *Proklosa* (410—485), jest najbliższą nam chronologicznie próbą przedstawienia teozofji jako systemu ontologji i etyki, łącznie z próbami uzasadnienia mistycznej teorji poznania („Enneady“ Plotyna). Starszem znacznie i dużo obfitszem źródłem tradycji teozoficznej, znanej na Wschodzie pod nazwą *Brahma-Vidyâ,* są systematy filozoficzne Indyj i niezliczone księgi święte ze słynnemi Upani-

szadami na czele, a więc monistyczna Wedanta *(Advaita)* Śankaraczarji, *Sânkhya Kapili* i — obracająca się głównie w dziedzinie eksperymentalnej psychologji — Yoga Patandżali'ego. Podwalinę do ustalenia współczesnego pojęcia teozofji stworzyła H. P. Bławatska swemi epokowemi dziełami „Izys Odsłonięta" i „Doktryna Tajemna". Większość zaś obecnych nauk teozoficznych znana jest głównie z licznych popularyzacyj i opracowań poszczególnych zagadnień przez dra Annie Besant i jej najbliższego współpracownika, okultystę-jasnowidza Karola Leadbeatera.

Nauki współczesnej teozofji przedstawiają się w fragmentarycznem streszczeniu następująco: Naszym wszechświatem, w szczególności naszym systemem słonecznym, zaludnionym przez szereg królestw przyrody, rządzi powszechne prawo ewolucji, przyczem ta ewolucja rozumiana jest jako wydobywanie coraz nowszych, szerszych i skuteczniejszych władz poznawczych i czynnych — jako postęp ku coraz pełniejszemu poznaniu świata i doskonalszemu wykorzystaniu sił przyrody w harmonji z coraz więcej komplikującemi się potrzebami życiowemi, poznawczemi i twórczemi istot żywych. Rozwój jednostki ludzkiej odbywa się poprzez szereg kolejnych wcieleń ziemskich jego nieśmiertelnej jaźni (ego), obleczonej w niezniszczalną poprzez cały olbrzymi cykl istnień powłokę, zwaną technicznie „ciałem przyczynowem", albo „karmicznem". Doktryna ta, nawiasem mówiąc, wyklucza popularne na Wschodzie wierzenie w metempsychozę, czyli wędrówkę duszy ludzkiej poprzez ciała zwierząt. Całym przebiegiem procesu ewolucyjnego na kuli ziemskiej rządzą — posługując się doskonałą znajomością praw i opanowaniem sił przyrody — t. zw. Starsi Bracia ludzkości, tworzący Wielkie Białe Braterstwo. Są to poprostu nadludzie, wtajemniczeni, którzy wyzwolili się z pod prawa inkarnacji i przestali gromadzić „przyczyny i skutki" (karma). Ogłoszona przez Tow. Teozoficzne literatura, dotycząca etyki teozoficznej i okultystycznej, zawiera m. i. wskazówki i warunki dla uczniów okultyzmu, pragnących wejść z Mistrzami Wielkiego Białego Braterstwa w kontakt bezpośredni. Sensem moralnym tej etyki jest wejście ucznia na t. zw. „ścieżkę", czyli drogę ewolucji, przyśpieszonej znacznie celowo skierowanym wysiłkiem. W tem miejscu zaczyna się to, co zwie się ezoteryzmem teozofji.

BIBLJOGRAFJA: H. P. Blavatsky: Key to Teosophy; C. Jinarajadasa: First Principles of Theosophy; Annie Besant: A study in Consciousness, The Masters and the Path; Blavatsky: Isis Unveiled, The Secret Doctrine, Light on the Path and Karma — i wiele innych dzieł różnych autorów, przełożonych również na język polski.

Teozoficzne Towarzystwo w Polsce istniało przed wojną światową pod nazwą „Warszawskie Tow. Teozoficzne", jako koło organizacyjnie zależne od Rosyjskiego Tow. Teozoficznego z siedzibą w Petersburgu. Założycielem tego koła i prezesem był artysta-malarz Kazimierz Stabrowski aż do roku 1913, kiedy wraz z drem Rudolfem Steinerem wystąpił z Tow. Teozoficznego. Po jego wystąpieniu koło poszło w rozsypkę. Na nowo zapoczątkowany został ruch teozoficzny w odrodzonej Polsce w r. 1919 z inicjatywy Wandy Dy-

nowskiej, Ireny Brzostowskiej i Henryka Müncha.*) Powstają ogniska w Warszawie, Wilnie i Krakowie, wzrasta liczba członków, a w roku 1921 przedstawiciele polskich teozofów są owacyjnie witani na pierwszym, po wojnie światowej, wszechświatowym kongresie teozoficznym w Paryżu. Wkrótce powstaje pismo „Przegląd Teozoficzny", powstają nowe ogniska, a w roku 1923 zostaje ukonstytuowane autonomiczne „Polskie Towarzystwo Teozoficzne", jako pełnoprawna sekcja Wszechświatowego Tow. Teozoficznego w Adyarze, otrzymując z rąk wiceprezesa tegoż towarzystwa, C. Jinarajadasy, swój dyplom. W roku 1927 Polskie Tow. Teozoficzne wraz z całem Tow. Teozof. przechodzi pewien przełom, trwający parę lat. Kilku aktywnych członków odchodzi i staje się bliskimi współpracownikami Krishnamurti'ego, zwija się dotychczasowa wspólnota, a na jej miejsce powstaje druga, mniejsza. Towarzystwo walczy z różnego rodzaju trudnościami. W tym czasie gości u siebie przez kilka dni w Warszawie Annie Besant. Wiele zawdzięcza również odwiedzinom najtęższych pracowników teozofji, dra Arundale, Wedgwooda i C. W. Leadbeatera. Po kilkuletniem szukaniu nowych dróg, wchodzi od 1933 roku w nowy okres twórczej i świadomej pracy.

Terner, związanie dwóch polarnie przeciwpołożonych sfer z trzecią. Np. duch — materja — energja; zimno — ciepło — gorąco.

Tetragram (gr.), tetragrammaton, wyraz złożony z czterech liter J H V H, oznaczający imię Boga. Wyrażenie kabalistyczne, znajdujące swój odpowiednik w „Tetraktys" Pitagorasa.

Teurgja (gr.), najwyższa sztuka magji, polegająca na wprowadzeniu duszy w świadome zetknięcie z wyższemi rodzajami duchów i na oddziaływaniu na nie.

Thanatosphresia (gr.), zdolność wyczuwania zapomocą zmysłu powonienia — woni, którą wydzielają ludzie mający wkrótce umrzeć.

Thebit (Thabet) **ben Korah** (860—901), astronom i astrolog, żyd-przechrzta z Babilonu, napisał: „De significatione planetarum", „De capite et cauda draconis", „De motu octavae spherae", „De imaginibus", „De magia naturali".

Theodoretus, biskup z Cyres (390—457), uchodził według Junctinusa za dobrego astrologa.

Therapeuci, żydowska szkoła mistyków i uzdrawiaczy w pobliżu Aleksandrji, uważana niesłusznie za sektę religijną. Filozofja Therapeutów była przypuszczalnie mieszaniną praktyk orfickich, pitagorejskich, esseńskich i kabalistycznych.

Thesznarowic Zacharjasz, polski astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Thomasius Chrystjan (1655—1728) z Lipska, słynny przeciwnik prześladowania czarownic, uczony, przeciwnik Kościoła, zwolennik mistycznego światopoglądu o istnieniu świata nadzmysłowego.

---

*) W r. 1929 wystąpił z P. T. T. i pokrewnych organizacyj, a obecnie reprezentuje w Polsce kierunek Alice A. Bailey.

Thurneysser Leonard (1530—1595) z Bazylei, zwolennik Paracelsusa, słynny lekarz, alchemik, autor dzieł: „Archidoxa", Quinta Essentia", „Historia seu descriptio plantarum".

Tiberius Omar, astrolog arabski, żyjący według Junctinusa około 1200 roku. Napisał: „De nativitatibus libri III".

Tiede Ernest Henryk, ur. 2 IV 1863 r. w Kanitzken koło Marienwerder, założyciel czasopisma: „Monatsschrift für astrologische Forschung", autor cennych rozpraw i dzieł astrologicznych. Wydał m. i. „Astrologisches Lexikon".

Tiffereau Teodor, alchemik francuski, przeprowadził w r. 1842 w Meksyku udatne transmutacje.

Tinctura (łac.), u Paracelsusa pierwotna mieszanina, przy której zastosowaniu można dojść do „kamienia mądrości". Często równoznaczna (tinct. czerwona) z kamieniem mądrości.

Titiksza (sans.), cierpliwość w znoszeniu przykrości.

Tlawatlowie, drugi szczep Atlantów; skolonizowali wyłaniającą się z fal morza Amerykę środkową i południową.

Toltecy, najpotężniejszy, trzeci zkolei szczep Atlantów. Przez długie wieki panować mieli na kontynencie atlanckim. Potomkami ich są prawdopodobnie Egipcjanie.

Tomasz a Kempis, Tomasz Hemerken (1380—1471) z Kempis, z zakonu Kanoników Regularnych św. Augustyna na górze św. Agnieszki koło Zwolle w Holandji. Przypisują jemu autorstwo „De imitatione Christi" — O naśladowaniu Chrystusa, dzieła po Piśmie św. najwznioślejszego, jakie posiada mistyka chrześcijańska.

Tomira Zori (pseudonim), Polka, mieszkająca stale w Besarabji (Rumunja), biorąca czynny udział w różnych zrzeszeniach ezoterycznych zagranicą i tamże drukująca przeważnie swe prace. Wśród naszych czytelników znana z artykułów w „Wiedzy Duchowej" i „Lotosie", jak również z prac oddzielnych, jak: „Ukryta Potęga Muzyki" i „Religja Ryszarda Wagnera". Pozatem tłumaczka dzieł M. Heindel'a i Alice A. Bailey.

Toński Jan, polski astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Tourbillon (franc.), dosłownie „wir", wichrowaty ruch wzburzonych wysiłkiem wyobrani fal astralnych.

Towiański Andrzej (1799—1876), z zawodu prawnik, wychowanek uniwersytetu wileńskiego, idąc za głosem wewnętrznym opuścił kraj w r. 1840 dla przepowiadania nowej nauki, przebywając kolejno w Paryżu, Belgji i Szwajcarji. Głęboko religijny, wierzył w palingenezę, odnowienie żywota przez reinkarnacje i uważał się za powołanego do spełnienia wielkiej misji, do wprowadzenia zasad chrześcijaństwa w życiu ludzkości, a tem samem do rozpoczęcia w jej dziejach nowej epoki. Za cel świata uważał doskonalenie się. W tem doskonaleniu

pomagają człowiekowi duchy jasne i ciemne. Doskonalenie się polega na zdobywaniu coraz większej przewagi ducha nad ciałem, do realizacji ducha w ciele, t. j. aż duch miłości chrześcijańskiej przeniknie wszystkie bez wyjątku czyny ludzkie. Łączył w sobie wielką prostotę z niezwykłą siłą duchową, porywał słuchaczy potęgą swej wymowy i przykuwał do siebie wzrokiem, bijącym z jego skupionej i uduchowionej twarzy. Gorącym propagatorem nauki Towiańskiego był Adam Mickiewicz, który pierwszy nazwał ją „mesjanizmem".

Trans (ang. trance), stan podobny do snu, wywołany świadomie wolą własną lub obcą; stan, w którym znajdują się zwykle medja w czasie seansów spirytystycznych i jasnowidze.

Transcendentalny (łac.), przechodzący granice doświadczenia, nadzmysłowy.

Transfer (łac.), przenoszenie wrażeń zmysłowych z miejsca na miejsce w ciele fizycznem lub z ciała eterycznego na fizyczne.

Transfiguracja (łac.), zmiana podczas seansu rysów i wyrazu twarzy medjum, koloru włosów i barwy głosu — stosownie do osoby, w jaką medjum się przeobraża.

Translacja (łac.), doścignięcie wolnobiegnącej planety przez planetę szybkobiegnącą.

Translucide (nł.), jasnowidzenie, wyobraźnia jasnowidzących.

Transmutacja (łac.), alchemiczna przemiana metali nieszlachetnych w złoto.

Tranzyt (łac.), „przejście" planety, szczególnie słońca i księżyca, przez swoje własne miejsce w horoskopie urodzenia.

Treter Maciej Kazimierz, polski astrolog, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Trew Abdiasz (1597—1669), teolog, matematyk i astrolog, przez szereg lat był profesorem matematyki i fizyki w uczelniach niemieckich. Napisał wiele dzieł naukowych, m. i. o astrologji: „Compendium compendiorum astronomiae et astrologiae", „Astrologia medica quattuor disputationibus comprehens", „De correctione astrologiae", „Nucleus astrologiae correctae".

Triada (gr.), występująca w każdej religji „trójjednia"; trójca.

Trimurti (sans.), Trójca: Brahma, Wisznu i Sziwa.

Trithemius Jan, ur. 1462 r. w Trittenheim koło Trieru, zm. 1516 roku w Würzburgu, opat w Sponheim, teolog, badacz dziejów i najznamienitszy alchemik swej epoki. Autor „Steganografji" oraz „Traktatu o przyczynach wtórnych". Mistrz i protektor Korneljusza Agrippy v. Nettesheim i Teofrasta Paracelsusa.

Trutina Hermetis (łac.), sposób obliczania horoskopu poczęcia według horoskopu urodzenia, przypisywany Hermesowi.

Trygon (gr.), dosłownie: „trójkąt", korzystny aspekt astrologiczny, liczący 120° odległości między planetami.

Turija (sans.), „czwarty“ stan świadomości, uzyskany po przejściu kolejnem wszystkich „ścieżek“. W tym stanie uczeń staje się „czeladnikiem“.

Twardowski, „mistrz czarnoksięski“, nekromanta, żyjący w XVI wieku w Krakowie. Studjował w Wittenberdze, słuchając wykładów Filipa Melanchtona, później powrócił do Krakowa, gdzie król Zygmunt August uczynił go koniuszym na swoim dworze. Z Wittenbergi przywiózł ze sobą metalowe „zwierciadło magiczne“, które przed śmiercią zapisał biskupowi krakowskiemu Krasińskiemu, swojemu przyjacielowi z czasów studiów. O tem zwierciedle wspomina jeszcze w r. 1896 Matuszewski w dziele „Czarnoksięstwo“, podając, że w kościele w Węgrowie na Podlasiu znajduje się zwierciadło metalowe, uważane za pamiątkę po Twardowskim, z napisem łacińskim koło ramy: „Luserat hoc speculo magicas Twardovius artes — Lasus ad iste Deus versus in obsequium est“. Według świadectwa Possela Joachima, lekarza Zygmunta III („Compendium historiae Posellanae“ — rękopis w bibljotece XX. Czartoryskich) wywołał w r. 1551 na dworze króla Zygmunta Augusta zjawę królowej Barbary. Najstarszem źródłem, wspominającem o Twardowskim, jest „Dworzanin“ Górnickiego, napisany w r. 1565. O Twardowskim krąży do dziś dnia moc legend między ludem. Jego wyczyny posłużyły Adamowi Mickiewiczowi za temat do utworów „Pani Twardowska“ i „Pan Twardowski“. Przypuszczalnie Twardowski był okultystą, obeznanym z kabalistyczną tradycją i obdarzony dużą siłą medjumiczną.

Typtologja (gr.), patrz: Gramatologja.

U

Undyny, istoty o ciałach eterycznych, elementale, pracujące w materji o płynnym stanie skupienia.

Upaniszady (sans.), dosłownie: „posiedzenia leśne“, nazwa trzeciej części Wed, pism poświęconych wykładowi Wed. Upaniszady powstały w VI wieku przed Chr.

Uparama (sans.), przyjmowanie życia, takiem jakiem ono jest.

Uranografja, (gr.), opis nieba, widzianego gołem okiem.

Uroki, zakusy na ciało eteryczne człowieka. Patrz: Psychobolja.

V

Valla Jerzy, lekarz, astronom i astrolog, żyjący w XV wieku w Wenecji, napisał komentarz do Almagesta oraz dzieła Quadripartitus“ Ptolomeusza.

Verulam Francis Bacon de, angielski filozof i mąż stanu, ur. 22 I 1561 r. w Londynie, zmarł 9 IV 1626 r. w Highgate, uznawał astrologję, uważając za specjalnie ważne planety Saturna i Jowisza.

Vinnana (pali.), „siła myślowa".

Villanova Arnold, alchemik włoski XIII wieku, pierwszy usiłował stworzyć homunkulusa.

Vitellio, fizyk, astronom i astrolog, napisał około 1270 r. dzieło o optyce.

Vogt Jan Karol, niemiecki astrolog (1813—1860), wywoływał w Niemczech w połowie XIX wieku duże zaniepokojenie swojemi przepowiedniami astrologicznemi. Z zawodu czeladnik stolarski, zaczął zajmować się astrologją i przy pomocy obliczeń astrologicznych zdobył kilkakrotnie większe wygrane w loterji, co umożliwiło mu prowadzenie wygodnego życia. Miał przepowiedzieć wybuch wojny krymskiej, upadek Sebastopola, śmierć cara Mikołaja i narodziny księcia Napoleona.

W

Wagnereck Henryk, adept alchemji, żył w Bawarji w drugiej połowie XVII wieku. Przeprowadzał udatne transmutacje w Pradze i Bernie Morawskiem.

Wallace Abraham dr., lekarz, zmarł dnia 22 I 1930 r., jeden z najlepszych znawców parapsychologji w Anglji. Przez całe dziesiątki lat eksperymentował z szeregiem medjów.

Wallenstein (Waldstein) **Albrecht Wacław Euzebjusz,** książę Frydlandu, Mecklenburga i Saganu, ur. 15 IX 1583 r. w Hermanicach (Czechy), zginął zamordowany 25 II 1634 w Eger. Zaznajomiwszy się z nauką astrologji pod wpływem swego nauczyciela i towarzysza podróży Piotra Wirdunga, kontynuował dalsze badania w Padwie pod kierunkiem Arglego. Za pośrednictwem Wirdunga zawarł również znajomość z astronomem Keplerem, który młodemu jeszcze wówczas, bo 25-letniemu Wallensteinowi, obliczył horoskop, podając koleje jego życia, pełnego wspaniałych sukcesów, a zarazem tragicznych momentów.

Wampir, człowiek zmarły lub istota eteryczna, wysysająca z ludzi żyjących krew i siły żywotne dla przedłużenia swego życia, wzgl. u zmarłego dla przedłużenia życia ciała, złożonego w grobie. Według wierzeń ludowych cechami wampira są: brak oznak rozkładu trupa, skóra różowa i miękka, członki giętkie, włosy i paznokcie rosną, obecność krwi w żyłach.

Watraszewski Ksawery dr. med. (1853—1929), znany pod pseudonimem Dra F. Habdanka. Od r. 1883 aż do zgonu piastował stanowisko naczelnego lekarza szpitala Św. Łazarza w Warszawie i uchodził w kołach lekarskich w kraju i zagranicą za jedną z wybitniejszych postaci wiedzy lekarskiej. Punktem zwrotnym w jego życiu było jego spotkanie w r. 1893 z Drem Juljanem Ochorowiczem, pod wpływem którego zaczął badać razem z B. Prusem, H. Siemiradzkim i Ochorowiczem zjawiska medjumiczne. Owocem jego badań z medjami Martą Czernigiewicz i Jadwigą Domańską jest pokaźny dorobek w postaci artykułów, rozpraw i dzieł, np. „Karta z zamkniętej księgi bytu",

„Z tajemnych dziedzin ducha", „Z zaświatów", „Żyjemy", „O reinkarnacji" i in. Watraszewski był prezesem honorowym Polskiego Towarzystwa Metapsychicznego w Warszawie, czynnym członkiem komitetu redakcyjnego wydawnictwa „Zagadnienia Metapsychiczne", które w głównej mierze sam finansował, członkiem-korespondentem Instytutu Metapsychicznego w Paryżu, czasopisma „Zeitschrift für Parapsychologie" w Berlinie i wielu innych.

Weda (sans.), dosł. wiedza, wiedza święta, sakralna. Zbiór tekstów różnej treści, pochodzących z różnych epok, obejmujący całokształt życia umysłowo-religijnego Indów. Wedy dzielą się na trzy główne części: 1. Mantra (pieśni, modlitwy), 2. Brahmana („to co dotyczy modlitwy", rytuał), 3. Sutra (przewodniki). Mantra i Brahmana należą do pism objawionych, sutra do przekazanych przez tradycję.

Wedgwood James Ingall, wybitny okultysta, jasnowidz, uczeń i współpracownik C. W. Leadbeatera, zajmujący się specjalnie badaniami najgłębszej strony chrześcijaństwa, strony okultystycznej jego obrzędów, świąt i dogmatów. Znawca dziejów chrześcijaństwa, gnozy i mistyki. Czynny pracownik Towarzystwa Teozoficznego w Anglji. Założyciel i długoletni kierownik Ośrodka Teozofji i Braterstwa w Huizen w Holandji. Wyświęcony na kapłana i biskupa Kościoła Starokatolickiego w Holandji, zostaje jednym z założycieli Kościoła Katolickiego Liberalnego i poświęca się całkowicie pracy nad odrodzeniem najgłębszego ezoteryzmu w chrześcijaństwie.

Werner Jan z Norymbergi (1468—1547), astronom i astrolog, napisał dzieło o astrologji Ptolomeusza p. t. „Observationes", „Libri V de constructione et utititatibus meteoroscopiorum 1522", „Libri V de multimodus astronomiae et geographiae problematis", „Tractatus de motu octavae spherae", „Aphorismi catholici super aeris mutationis".

Widya (sans.), mądrość, wiedza.

Więczkiewicz Józef Grzegorz, „astrofil Zamoyskiey Akademiey", żył w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Wilkołak, patrz: Reperkusja.

Winiarska Gizela, ur. 12 XII 1895 r., głośna w ostatnim czasie na terenie Krakowa ze swych zdolności matagnomicznych. O jej wybitnych zdolnościach jasnowidzenia w przestrzeni i czasie mówi mnóstwo świadectw ze strony tych, którzy zasięgali jej rady czy pomocy.

Wirdung Jan, astrolog, żyjący na początku XVI wieku, nauczyciel i towarzysz Wallensteina. W jego korespondencji z Trithemiusem znajduje się pierwsza wzmianka o Drze Janie Fauście.

Wiśniowski Józef, „Astrologiey y Geometryey Ordynaryusz", żył w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Wisznu, bóstwo indyjskie, tworzące Trójcę razem z Brahmą i Sziwą.

Wizja (łac.), zjawisko duchowego rodzaju, np. w zachwyceniu. Przeczucie, przedstawiające się we wyjątkowych warunkach, we wyraźnych lub symbolicznych obrazach; zobacz: Imaginacja.

Władysław z Krakowa, słynny na całą Europę astrolog w wieku XV ze swoich kalendarzy astrologicznych.

Wojciech Blar z Brudzewa, ur. w r. 1445 w Brudzewie, um. 1497 r. w Krakowie. Profesor akademji krakowskiej, astronom i matematyk, nauczyciel Mikołaja Kopernika, zajmował się również astrologją, jak to wynika z pozostałych po nim rękopisów: „Tabulae resolutae astronomicae" i „Commentaria utilissima", zawierające przepowiednie pogody, ułożone według reguł astrologicznych.

Wolnomularstwo (franc. maçonnerie, ang. freemasonry), sztuka prostokątnego budowania życia, doskonalenie własnego Ja i całej ludzkości. Wolnomularstwo pragnie podnieść do najwyższej doskonałości prawo moralne, wspólne wszystkim ludziom, drogą wewnętrznego rozwoju i zewnętrznej działalności jednostki. Związek wolnomularski jest bractwem wyzwolonem z różnic, dzielących ludzkość podług stanowisk, stanów, narodowości, ras, zabarwienia skóry, poglądów religijnych i politycznych. Nie jest związkiem tajnym; jego istotę i cel, jego dzieje, ustrój i prawa poznać może każdy. Przysięga milczenia, składana przez kandydatów w chwili przyjęcia, odnosi się wyłącznie do t. zw. ruchów rozpoznawczych i do zwyczajów, towarzyszących czynnościom rytualnym. Większość symbolów, stanowiących podłoże tych czynności, związek zaczerpnął z budownictwa. Nauka wolnomularska nie zna dogmatów. Działalność związku polega na duchowem i etycznem oddziaływaniu na jego członków, których wolnomularstwo wychowuje w duchu wewnętrznego uszlachetnienia i powszechnego umiłowania ludzkości; działalność zewnętrzna zmierza do pełnienia dobrych uczynków, do czynnego ujawniania i szerzenia myśli, wolnej od przesądów, oraz do kształcenia zmysłu społecznego.

Wolnomularstwo nie podlega jednolitemu naczelnemu kierownictwu; dzieli się na samodzielne wspólnoty (wielkie loże lub wielkie wschody), oraz poszczególne wolne grupy (loże). W jedną całość łączy je tylko wspólność celu i zasad, jako też braterski stosunek między lożami, przejawiający się w dopuszczaniu gości na zgromadzenia, w prawie wolnego przenoszenia się (afiljacji) i w obowiązku wzajemnego moralnego wspomagania.

Istota wolnomularstwa czerpie swój początek z dawnych czasów, odkąd istnieli na świecie ludzie wolni duchem, dążący do prawdy nieskrępowanej dogmatami kościelnemi, złączeni w „związki ścisłe" (związki „mistyczne"). Obecne wolnomularstwo wywodzi się z bractwa kamieniarzy i z ich chat (lóż). Dnia 24 VI 1717 r. cztery stare loże zawodowych mularzy połączyły się w Londynie w jedną Wielką Lożę i dokonały wyboru wielkiego mistrza. Zachowano przytem nazwę wolnomularzy i dawne znaki rozpoznawcze. Dawne prawa („Stare obowiązki") loży utrzymano nadal; ogłoszono je w r. 1723 („Księga Konstytucyjna wolnych i przyjętych mularzy"). Rozrost wolnomularstwa wywołał wkrótce reakcję przeciw niemu. Najgwałtowniej prześladowała wolnomularstwo Św. Inkwizycja w Hiszpanji i Portugalji. Ekskomunikę wolnomularstwa, ogłoszoną

w r. 1738 przez papieża Klemensa XII, odnowili następnie Benedykt XIV, Pius IX i Leon XIII.

Wróbliński Szymon Józef, polski astrolog, żyjący w XVIII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

Y

Yagé, rodzaj ljanu w lasach Kolumbji i Ekwadoru, zbadany przez dra Rafała Zerda-Bayon z Kolumbji, wywołujący rzekomo jasnowidzenie i telepatję. Alkaloid otrzymany z niej nazwano „telepatiną".

Z

Zahel Ismaelita, astrolog arabski, żyjący według Junctinusa około 1000 roku. Napisał: „De electionibus" i „De temporum significationibus in judicis".

Zaklęcia magiczne, służą do wyrażenia woli maga czy czarownika w pewnych słowach. Wymawiane głośno i z wyrazistością mają znaczenie nietylko jako wyrażenie myśli, lecz i dlatego, iż głos posiada wogóle wielki wpływ na astral. Zaklęcia są często zbiorem całkiem bezmyślnych wyrazów, które jednak pobudzają wyobraźnię czarownika.

Zegar śmierci, słyszenie tykania niewidzialnego i nieistniejącego zegara, jako zwiastuna śmierci.

Zeno Gianbattista (Seni), astrolog, ur. w Genui w r. 1600, pobierał nauki u weneckiego profesora matematyki Andrzeja Argoli. Zasłynął z przepowiedni śmierci Wallensteina, która nastąpiła 25 II 1638 r. Po śmierci Wallensteina został aresztowany i odstawiony do Wiednia, gdzie go jednak wypuszczono na wolność. Powrócił do Genui i tu zmarł na zarazę w 1656 r. Napisał kilka dzieł kabalistycznych, które jednak nie wyszły z druku.

Zmora, patrz: Reperkusja.

Zodjak (gr.), zwierzyniec niebieski, pas 12 gwiazdozbiorów, przez które przechodzi ekliptyka. Nazwy tych gwiazdozbiorów zodjakalnych są: Baran (Aries), Byk (Taurus), Bliźnięta (Gemini), Rak (Cancer), Lew (Leo), Panna (Virgo), Waga (Libra), Niedźwiadek lub Skorpjon (Scorpio), Strzelec (Sagittarius), Koziorożec (Capricornus), Wodnik (Aquarius) i Ryby (Pisces). Znakom zodjakalnym w astrologji, które nie pokrywają się już obecnie z gwiazdozbiorami o tych samych nazwach, przypisuje się różne siły magnetyczne i odmienny wpływ, zależny od położenia gwiazd do siebie, nachylenia, odległości i natury gwiazd.

Zohar lub **Sepher ha Zohar** (hebr.), księga, zawierająca zbiór oddzielnych komentarzy różnych autorów do Biblji i Sepher Jezirah, oraz pełny kodeks kabalistycznej metafizyki w jej dynamicznej części.

Żórawski Mikołaj, astrolog polski, żyjący w XVII wieku, wydawał kalendarze astrologiczne.

164/92

40000.–

70.000,–

LOTOS

Miesięcznik poświęcony rozwojowi i kulturze życia wewnętrznego

Parapsychologja — okultyzm — astrologja, mistyka — synteza wiedzy ezoterycznej

Adres redakcji: J. K. Hadyna, Kraków, ul. Grodzka 58, m. 5.

DRUKARNIA
P. MITRĘGI
W CIESZYNIE